Luk'an

śampi Mŭq Xavar

Běšin əyit

Me girkə śampi Luk'a İsus Xrist'osi Mŭq Xavari yəymişaksunast'a gele əşur biq'i P'avelaxun sagalane bake. Şo hamal iz əşlə şaat' avabakala sa doxt'urey. Me girkə şot'in maya śamsuna avateyan, ama śamesuni tarix 60-62-ci usenxone hari c'eysa. Girke T'eofileynak' śamesunen isə ak'esest'a ki, T'eofil varlu amdare bake, bakes banekon me girke bex c'eysunast'a Luk'a tənginen köməyebe. "Ap'ost'olxoy əşurxo" girkə śampiyoval hame Luk'ane.

Luk'a iç İsus Xrist'osi c'ək'p'i p'as's'e şagirdxoxun tene bake, şot'in İsusa oşane q'abulbe. Şot'o görəl girke boş Luk'an İsusi bütüm amdarxoy çark'eseynak' eysuna lap gelene ak'est'un çuresa. Girken ak'esest'a ki, İsus fağırxoynak' q'a içoğoy yaq'a açesp'it'oğoynak', varluğoynak' hamal kəsibxoynak', yəhudi bakala hamal nu bakalt'oğoynak'e hare. Luk'ay doxt'ur baksuna görə girke boş İsusi azariğo q'olaybsuni barada bakala hadisoox lap gelene.

T'ĭyəmi Mŭq Xavar girkurxo běğat'an Luk'ay girk samal q'erəze burqesa. Sa angelen K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna iz bava saturběš avabakesest'a. Oşa İsusi nanaxun baksuni baradane exlətesa, oşa isə saycə Luk'ay Mŭq Xavar girke boş bakala p'as's'e yəşt'ə İsusi Yerusalimi xrama taysuni barada.

Luk'an İsusi k'unuk'bak'suni, şeytanen Şot'o sinəyinşbsuni, Şot'ay İzi q'ulluğa burqsuni baradane exlətpsa. İsusi Galileya bölginə bi q'ulluği, Şot'ay Yerusalima tağat'an bakala hadisoğoy baradal gelo saycə Luk'ay śamp'i girke boşe.

Axırda İsus fariseyxoy q'a k'anun zombalxoy kiyele tadesa, İzi saturběš avabakest'i k'inək'əl p'uri běyinebaksa. Axıri Şo hakot'aynak'al hareney: beş günaxxo İz ozane ext'i İz p'iyen şot'oğo os'kseynak'! Beşi çark'eseynak'! Me barada hələ Adam q'a Yevay günaxaxun burqi İsusi nanaxun baki vədinəl śirik' hema xavareçalene saturběš avabakest'e. Amdarxoy içoğoy əşp'est'i günaxaxun təmizbakseynak', Buxačuğoy piyes p'urum şaat'luğ bğğəbseynak' sa yaq'e bu! Moval Mŭq Xavara věbaki Buxačuğoy yaq'abi Çark'est'ala q'abulbsun!

Hametər, Luk'an śampi Mŭq Xavar girke axırınci bulurxo İsusi göynul ěqesunen, Şot'ay İzi şagirdxo içoğoynak' Ĭvel Urufa yaq'absuna əyit tast'unene çarksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-4 Girke T'eofileynak' śamesun
1:5-2:52 K'unuk'bal İoani q'a İsus Xrist'osi nanaxun baksun
3:1-20 K'unuk'bal İoani q'ulluğ
3:21-4:13 İsusi k'unuk'baksun q'a sinəyinşaksun
4:14-9:50 İsusi Galileyina q'ulluğbsun
9:51-19:27 İsusi Galileyinaxun Yerusalima taysun
19:28-23:56 İsusi Yerusalima baki axırınci ğimxo
24:1-53 İsusi běyinbaksun, t'ĭyəmit'oğo ak'esun q'a göynul ěqesun

1

Girke T'eofileynak' śamesun

1 Hörmətlü T'eofil, gelet'ine beş
arane baki əşurxoxun śamsuna
çalışake. 2 T'e belxun həysət'inəl śirik'
Mŭq Xavara içoğoy piin ak'i şot'o
q'ulluğbit'oğon me əşurxo yax exlətp'i
k'inək' 3 zuval t'e belxun bitova
yönbəri fikir tadi mot'oğo vaynak'
belxun ošel śamsuna lazımez avabaki.
4 Metər ki, hun vi zombakit'oğoy düz
baksuna tam vębakan.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna saturběš avabakest'un

5 İudeyin padçağ İrodi vədinest'a
Avia dəst'inəxun [a] bakala Zəkəriyə
s'iyen sa běyinše buy, iz çuuxal Aaroni
nəsiləxuney, şot'ay s'i Elizabet'ey.
6 Şorox p'ŏğəl Buxačuğoy piyes
düzgün amdarxoney, Buxačuğon laxi
buyruğxo q'a q'aydoğo bitova əyitsuz
bex p'ap'est'unbsay. 7 Ama Elizabet'
ərəmik' [b] baksuna görə içoğoy əyel
tene buy. Şot'oğoy p'rannayal yəş
geleney.
8 Sa ği Zəkəriyən iz dəst'in
navadast'a Buxačuğoy běš běyinšluği
q'ulluğane taşt'ay. 9 Xrama baśi şaat'
adeğala buxur bok'ospsunal me
dönüş içune koft'ey (běyinšxoy
ədəten mot'aynak' çöpt'un bost'ay).
Zəkəriyə xramane baśi, 10 amdarxon
isə me vədine xrame məəlne çurpi
afırıt'unney.

[a] **1:5** *Avia* - Xrama q'ulluğbala běyinšxoy 24 dəst'inəxun soğoney. Me dəst'oox bütüm Aaroni nəsiləxuney. Běğa: 1 Hadis. 24:10

[b] **1:7** *ərəmik'* - əyel eçes nu bakala çuux

11 Me vədə q'urban eçala gane yön tərəf Zəkəriyəynak' Buxačuğoy sa angele ak'eśi. 12 Zəkəriyən şot'o ak'i q'ĭnebi, içu açesebi. 13 Angelen isə şot'o pine: «Ma q'ĭba, Zəkəriyə! Buxačuğon vi afırına inebaki. Vi çuux Elizabet'en vaynak' sa ğar eçale. Hunal iz s'iya İoan [c] laxa. 14 Şot'in vaynak' mŭqluğ eçale, vi ük' mŭqluğen buy bakale. Amdarxoy geloval şot'ay dünyəne eysuna görə mŭq bakale, 15 şot'aynak' ki, şo Q'ončuğoy piyes kala ak'eğale. Şot'in sal sa vədə nə fi, nəəl q'erəz finağoybala ŭğŭnxo tene ŭğăl, hələ nanay tapane amaq'un Ĭvel Urufen buy bakale. [d] 16 Şot'in israilluğoy gelet'u Q'ončuğoç, içoğoy Buxačuğoç qaydale. 17 Şo xavareçal İlyay urufen q'a zoren Q'ončuğoy bĕš tağale, bavoğo içoğoy əyloğoç, tərst'oğo düzgün yaq'aç yönbi, azuk'a Şot'ay eyseynak' həzirbale. [e]

18 Zəkəriyən angela pine: «P'oy zu mot'oğoy bex p'ap'suna hetərez avabakon? Axıri zuval gele q'ojazu, bez çuğoyal ene yəş c'ovakene». 19 Angelen şot'o coğabe tadi: «Zu Buxačuğoy bĕš çurk'ala Gavriilzu, me mŭq xavaral va upseynak'ez yaq'abake. [f] 20 Həysə isə, hun bezi pit'oğo nu vĕbaksuna görə, me əyitmux bex p'ap'ala ğinal śirik' əyitp'es ten bakal, lal bakalnu».

21 Qavuna çurpi amdarxon isə Zəkəriyəy yaq'at'un bĕğsay, şot'ay xramaxun het'u görə metər c'əyi c'eysuna tet'un q'amişaksay. 22 Şo xramaxun c'ere, ama amdarxoxun əyitp'es tene baki. Amdarxonal q'amişt'unbaki ki, şot'o xrama hik'ənesa ak'eśene. Şot'in amdarxoxun kiin-biine əyitey, şot'aynak' ki, laley.

23 Zəkəriyəy q'ulluği vaxt' çark'at'an şo iz k'oyane qaybaki. 24 Samal oşa isə iz çuux Elizabet' əyeləne mandi, qo xaşal iz k'oyaxun tene c'eri. 25 Şot'in nexey: «Mot'o zaynak' Q'ončuğone bi. Şot'in za eyex badi amdarxoy arane çoməyin manst'axun çark'esedi». [g]

İsus Xrist'osi nanaxun baksuna saturbĕš avabakest'un

26 Elizabet' ŭq xaşin bĭhi bakat'an Buxačuğon angel Gavriila Galileyina bakala Nazaret' şəhəre, 27 iz s'i Mariya bakala ərgən sa xuyəri t'ŏğŏle yaq'abi. Me xuyər Davidi nəsiləxun bakala İosif s'iyen sa amdaraxun nišanluney. [h]

28 Angelen şot'ay t'ŏğŏl hari pine: «Xeyirq'an baki, ay Buxačuğoy piyes şaat' ak'eğalo! Q'ončux vaxune».

---

[c] **1:13** *İoan* - əbrani muzin *Q'ončuğon ük'e bok'ospsa*upsune.

[d] **1:15** Ams'i oç. 6:3

[e] **1:17** Mal. 4:5-6

[f] **1:19** Dan. 8:16; 9:21

[g] **1:25 1:25** - İşq'ara bakala çuğoy əyel nu baksun Buxačuğon tadi kala sa cazane hesabbaksay.

[h] **1:27** Mat'. 1:18

29 Mariya me əyitmoğon çəşt'irişebi,
me əyitmoğoy k'ə upsuni baradane
fikirbsa burqi.
30 Angelen isə şot'o pine: «Ma q'ĭba,
Mariya, şot'aynak' ki, hun Buxačuğoy
piyes şaat'en ak'eśe. 31 Hun bĭhi baki
sa ğar eçalnu. Şot'ay s'iya İsus laxalnu.
[i] 32 Şo kala Amdar bakale, Ala Arśit'ay
Ğar k'aleğale. Q'ončux Buxačuğon
Şot'o İz bava Davidi taxt'a tadale. 33 Şo
İak'ovi nəsili loxol həmişəluğ padçağ
bakale. İz padçağluğiyal axır tene
bakal». [j]
34 Mariyan angela pine: «Mo hetəre
bakes bakon? Axıri zu hələ işq'ara
tezu». 35 Angelen coğab tadi şot'o
pine: «Ĭvel Uruf vi loxol śiğale, Ala
Arśit'ay kala zoren vi loxol xoji sakale.
Kot'aynak'al vaxun bakala Əyel
Buxačuğoy Ğar k'aleğale, Şo ĭvel
bakale. 36 Běğa, vi q'oom Elizabet'al iz
yəşlu vədine ğar əyeləne mande.
Şot'o ərəmik't'un [k] nexey, ama şo ene
ŭqxaşin bĭhine. 37 Şot'aynak' ki,
Buxačuğoynak' mümkün nu bakala
şey tene bu». [l]
38 T'e vədə Mariyan pine: «Zu
Q'ončuğoy nökərzu, barta za vi pi
k'inək'q'an baki».
Angelenal şot'o barti taneśi.

Mariyay q'a Elizabet'i suna aksun

39 T'e vədə Mariya hayzeri kap
İudeyani burux ganxo bakala sa
şəhərene yaq'a baft'i. 40 Şo Zəkəriyəy
k'oyane hari. Baśi Elizabet'a
«Xeyirq'an baki!» pine. 41 Elizabet'en
Mariyay əyitə ibakat'an, içust'a
bakala körpə mŭq baki galepi.
Elizabet'al Ĭvel Urufen buybaki 42 alloy
səsen harayepi: «Hun çupuğoy boş
xeyir-bərəkət haq'iyonu, vast'a bakala
əyeləl xeyir-bərəkət haq'iyone. 43 Mo
hetəre bakes bakon? Bez Q'ončuğoy
Nana bez t'ŏğŏle hare! 44 Běğa, vi
əyitə ibakat'an zast'a bakala əyeləl
mŭqluğaxun galepi. 45 Q'ončuğon içu
pi əyitmoğoy bex p'ap'suna vĕbakala
çuux he bəxt'əvərə!»

Mariyay alxışp'ala măğ

46 Mariyan isə pine:
47 «Bez ük'en Q'ončuğoy s'iyane
alabsa,
Bez elmuxal za Çark'est'ala
Buxačuğo görə
mŭqebaksa,
48 Şot'aynak' ki, Şot'in İzi me gorox
k'ulane ak'i.
İsəəl bütüm nəsilxon za bəxt'əvər
hesabbale,
49 Şot'aynak' ki, Bitova Başarbalen
zaynak' kala sa əşe
biq'i,
Şot'ay s'i ĭvele!
50 Şot'ay yaq'en tağalt'oğoynak'al
İz ük' bok'ospsun
nəsiləxun-nəsiləne
c'ovakon.
51 Şot'in İz zorba kiin gele kala
əşurxone biq'i,

---

[i] **1:31** Mat'. 1:21
[j] **1:33** 2 Şam. 7:12-16; İsa. 9:7
[k] **1:36** əyel nu eçes bakala çuux
[l] **1:37** Burq. 18:14

İçoğo ala efalt'oğo oq'ane saki.
[52] Kalaluğbalxo taxt'axune śivk'i,
Goroxt'oğo isə alanebi.
[53] Busat'oğo neymət'xon boşevk'i,
Varlut'oğo isə kul ams'ine
yaq'abadi.
[54-55] Q'ončuğon Avrahama q'a
şot'ay nəsilə
Həmişə İz ük' bok'ospsuna ak'est'i,
Beş bavoğoyal tadi əyitə eyex badi
İz nökər İsraila köməyebi». [m]
[56] Mariya Elizabet'i t'öğöl xib xaşa ĭša mandit'uxun oşa iz k'oyane qaybaki.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksun

[57] Elizabet'i vaxt' hari p'anep'i, şot'in sa ğare eçeri. [58] Şot'ay q'oom-q'onşiğon Q'ončuğoy şot'aynak' me kala ük' bok'ospsuna ak'i, içuxun sagala mŭqt'un baksay.
[59] Muğumci ğine körpə sünnətbsat'un hari. Şot'ay s'iya iz bava k'inək' Zəkəriyət'un laxsun çuresay. [n] [60] Əylin nanan isə pine: «Təə, kot'ay s'i İoan bakale». [61] Şot'o pit'un: «Axıri vi q'oomxoy arane metər s'i bakala sa amdar tene bu».
[62] T'e vədə kiin-biin q'andrişi əylin bavaxunt'un şot'in iz ğare s'iya k'ə laxsun çuresuna xavar haq'i.
[63] Zəkəriyənəl sa daxt'ak'i k'ot'or çureśi iz loxol śamepi: «Kot'ay s'i İoane». [64] Hat'e saad şot'ay muz qayeśi, şot'inal Buxačuğo alxışpsane burqi.
[65] T'iya bakala q'onşiğo isə kala qĭyene haq'i, me baki əşurxoy barada exlətxoval İudeyani bito burux ganxo yəymişebaki. [66] İbakalt'oğonal "axıri me əyel kala baki şu bakala?" pi fikirət'un taysay. Şot'aynak' ki, Q'ončuğoy kul şot'ay loxoley.

Zəkəriyəy xavareçalluğbsun

[67] Əylin bava Zəkəriyəy loxol Ĭvel Urufe śiri, şot'inal metəre xavareçalluğbi:
[68] «Alxışq'an baki İsraili Buxačux
Q'ončuğo!
Şot'aynak' ki, İz azuk'a eyex badi
şot'o çark'esedi,
[69] Şot'in İz nökər Davidi nəsiləxun
Yaynak' zorba Çark'est'ale
p'ap'esp'i.
[70] Gele vaxt' mot'oxun běš İz ĭvel
xavareçalxoxun
avabakest'i k'inək'
[71] Beş düşmənxoy q'a yax aksun nu
çureğalt'oy kiyexune
çark'est'i.
[72] Hametər beş bavoğo ük'
bok'ospsuna ak'est'i
İz ĭvel irəzuluğane eyex badi.
[73] Hetəre beş bava Avrahama
elasp'i əyit tadey ki,
[74-75] Yan beş düşmənxoy kiyexun
çark'eśi
Beş yəşəyinşi axıral śirik'
hik'k'alaxun q'ĭbinut'
Q'ončuğoy běš ĭvelluğen q'a
düzgünluğen
yəşəyinşi
Şot'o q'ulluğbes bakalyan.

---

[m] **1:46-55** Burq. 17:7; 1 Şam. 2:1-10
[n] **1:59** Lev. 12:3

76 Hun isə, ay bez bala, Ala Arśit'in
yaq'abi xavareçal
k'aleğalnu,
Şot'aynak' ki, Q'ončuğoy běš
tağalnu,
Şot'ay yaq'a həzirbalnu,
77 Şot'ay azuk'a içoğoy günaxxo
bağışlayinşaksunen
Çark'esuni barada avabakest'alnu.
78 Axıri beş Buxačux ük'
bok'osp'ale,
Şot'ay me ük' bok'ospsunen
Alloyaxun yaynak' t'etər sa Běğ
c'eğale ki,
79 Bisuni xojina saal bayinq'luğa
arśalt'oğoy çoyel işiğ
sakane,
Beş turmoğo şip'luği yaq'a
yönbane». o
80 Körpəl kalabaksunen iz uruf
zorbane baksay. Şo israilluğoy běš
c'eğala ğinal śirik' çölöne manst'ay.

2

İsusi nanaxun baksun

(Mat'. 1:18-25)

1 T'e ğimxost'a imp'erat'or Avgust'en
bütüm Rime oçalxo bakala amdarxoy
siyəyinə haq'esuni barada əmire tadi.
2 Mo samci siyəyinə haq'suney, manu
ki K'irini Siriin kalo bakat'ane
c'ovakey. 3 Bito siyəyinə haq'eseynak'
iz şəhərəne yaq'a baft'i.

4 İosifal Davidi əsil-nəsiləxun
baksuna görə Galileyin Nazaret'
şəhərexun c'eri İudeyina, Davidi şəhər
bakala Bet'lexemane taśi. 5 Şo t'et'iya
siyəyinə haq'eseynak' iz nišanlu
Mariyaxune taśi. Me vədine Mariya
bĭhiney, əyelәl bakala vədəney.
6 Bet'lexema əyel bakala vaxt' hari
p'anep'i, 7 Mariyanal iz süft'in ğarane
eçeri. Əyelə q'ondağbi nəvəne laxi,
şot'aynak' ki, q'onağxo mandala k'oya
şot'oğoynak' ga tene bəğəyeśey.

Angelxoy eğel běğalxo mŭq xavar tast'un

8 T'e oçala sürün t'öğöl üşe navad
zap'k'ala eğel běğalxonoy. Şot'oğon
çölöt'un kəybsay. 9 Bürdən Q'ončuğoy
sa angel şot'oğoy běše c'eri,
Q'ončuğoy tamtarağen şot'oğoy çoyel
işiğe saki. Eğel běğalxo kala q'ĭyene
haq'i.
10 Angelen şot'oğo pine: «Ma
q'ĭbanan! Zu vəynak' bütüm amdarxo
mŭq't'ala sa xavarez eçere. 11 Ğe
Davidi şəhəre efi Çark'est'ale nanaxun
baki. Mo Q'ončux Xrist'ose. 12 Vəynak'
nišan mo bakale: vən nəve boş bask'i
q'ondağbaki Körpə əyel bəğəbalnan».
13 Bürdən angeli t'öğöl Buxačuğo
alxışp'ala kala göye q'oşune ak'eśi.
Şot'oğon metərt'un nexey:
14 «Ən alloyluğxo Buxačuğo alxış,
Şot'ay çureğala amdarxoynak' isə
oçali çoyel serluğq'an
baki!»
15 Angelxo qaybaki göynul
ěqeśit'uxun oşa eğel běğalxon pit'un:

---

o **1:78-79** İsa. 9:2

«Ekinan Bet'lexema tağen, Q'ončuğon yax avabakest'i me baki əşlə beş piin ak'en».
16 Şorox kap hayzeri tat'unśi, hariyal Mariya, İosifa saal nəve boş bask'i Əylə bəğət'unbi. 17 Eğel bəğalxon Əylə ak'at'an Şot'ay barada içoğo pit'oğo bitova exlətt'unbi. 18 Mot'o ibakalt'oğoy bitot'in eğel bəğalxoy me exlətə məət't'əlt'un manst'ay.
19 Mariyan isə bütüm me exlətxo iz ük'e boş efi me barada fikirebsay.
20 Eğel bəğalxon bütüm içoğoy ak'it'oğo q'a ibakit'oğo görə Buxačuğo alxışp'i tərifləyinşbsun qoşt'un qaybaki. Şot'aynak' ki, hər şey angelen içoğo exlətp'i k'inək'e baki.

İsusi sünnət baksun

21 Muğumci ğine Əylin sünnət bakala vaxt' hari p'ap'at'an Şot'ay s'iya İsust'un laxi. Me s'i Şot'o hələ Nanay tapane bakalt'uxun bəše angeli tərəfəxun tadeśey. [p]
22 Moiseyi k'anuna görə təmiz bakala vaxt' çark'it'uxun oşa [q] İosifen q'a Mariyan Əylə Q'ončuğo həsrbseynak' Yerusalimat'un eçeri,
23 şot'aynak' ki, Q'ončuğoy k'anuna śameśene: «Bütüm süft'in ğar əylux Q'ončuğo həsrbakalane». [r] 24 Hamal şot'oğon q'urbant'un eçeri, hetər ki Q'ončuğoy k'anunast'a əmir bakeney: «P'ə giyər, nəəl ki p'ə göyərçini bala». [s]

Simeoni Buxačuğo alxışp'ala afırı

25 T'e vədə Yerusalima Simeon s'ila sa amdare buy. Şo düzgün hamal Buxačuğo və amdarey. Şot'in israilluğoy çark'esunane yaq'bəğsay, [t] Ĭvel Urufal şot'oxuney. 26 Ĭvel Urufen şot'o saturbəš avabakest'eney ki, şo Q'ončuğon yaq'abi Xrist'osa ak'inut' biyalatene.
27 Metərluğen, Ĭvel Urufen Simeona xrame məəlinene eçeri. Me vədə körpə İsusa İz bava-nanan xramat'un eçeri. Şorox k'anuna laxeśi ədətə əməlbseynak't'un harey. 28 Simeonen Şot'o iz q'ujel ext'i Buxačuğo alxışpsun metəre pi:

29 «Ay bitot'ay Q'ončux, isə Vi pi k'inək'
Me Vi nökər arxayin biyes banekon.
30-32 Şot'aynak' ki, bütüm azuk'xoy ak'es bakal Vi həzirbi çark'esuna,
Millətxoynak' həzirbi işiğa,

---

[p] **2:21** Lev. 12:3; Luk'. 1:31
[q] **2:22** - Moisey k'anunen çuğoy təmiz baksun əyel bakit'uxun oşa q'ırx ğiin bele çarksa. Bəğa: Lev. 12:2-8.
[r] **2:23** C'eys. 13:1-2,12
[s] **2:22-24** Lev. 12:6-8
[t] **2:25** *israilluğoy çark'esun* - israilluğoynak' Buxačuğoy padçağluğen eçala çark'esun. Mo israilluğoy içoğoy günaxxoxun hamal rimluğon içoğoy loxol bala kalaluğbsunaxun çark'esune. Beğa: İsa. 40:1-2; 61:2-3.

Vi azuk' İsraileynak' bakala
tamtarağa
Bez piin azk'i». [u]
33 İsusi nana q'a bava isə Simeoni
içoğoy Əylin barada uk'ala me
əyitmoğoxun məət't'əlt'un mandi.
34 Simeonen şot'oğo xeyir-bərəkət
tadi Əylin Nana Mariya metəre pi:
«Me Əyel İsraila gelet'ay bist'uni q'a
ěqesuni səbəbkər bakale. Şo
amdarxoy nu q'abulbala sa nišan
bakseynak'e təyin bake. 35 Morox bito
gelet'ay boş bakala fikirxo çoyel
c'evkseynak' bakale. Vi ük'e isə q'ılınc
bağale».

Xannay xavareçalluğbsun

36 T'et'iya Aşer tayfinaxun bakala
P'enueli xuyər Xanna s'ila çuux
xavareçalal buney. Şo gele yəşluney.
İzi cəyil vədine işq'ara taśi, vŭğ usene
işq'araxun yəşəyinşi. Oşa şo süpüre
mandi. 37 Mo səksən bip' yəşt'ə süpür
sa çuuxey. Şo xramaxun c'etenesay,
ğurux efi afırıpsun üşe-ğena
Q'ončuğone q'ulluğbsay.
38 İosif q'a Mariya xrama bakat'an,
Xannal şot'oğo ĭšalayinşaki Buxačuğo
şükürebi. Şot'in Yerusalimi çark'esuna
yaq'běğala bütüm amdarxoynak'
Körpə İsusi barada exlətpsane burqi.

Nazaret'a qaybaksun

39 İosif q'a Mariya Q'ončuğoy
k'anuna śameśit'oğoy bitova
əməlbit'uxun oşa Galileyina - içoğoy
şəhər bakala Nazaret'at'un qaybaki.
40 Əyel isə kalabaksunen içust'a zor
q'a müdrikluğ avuze baksay.
Buxačuğoy çuresunal İçuxuney.

P'as's'e yəşt'ə İsusi xrama eysun

41 Hər usen C'ovaksuni axsibayast'a [v]
İsusi bava-nana Yerusalimat'un
taysay. 42 İsusi p'as's'e yəş bakat'an
şorox p'urum ədətə görə t'iyat'un
taśi. 43 Axsibay çark'it'uxun oşa şorox
qaybaki k'oya tayseynak' yaq'at'un
baft'i. Ama İsus Yerusalima manedi.
Şot'ay bava-nanay isə mot'oxun xavar
buteney. 44 İsusi içoğoxun yaq'
tağalt'oğoy arane baksunat'un
fikirbsay. Ama sa ği dirist' yaq'
taśit'uxun oşa Şot'o dost'urxoy q'a
q'oomxoy arane qəvesat'un burqi.
45 Şot'o bəğətet'unbi, şot'aynak'al
qəvesun-qəvesun Yerusalimat'un
qaybaki.
46 Xib ğinaxun oşa Şot'o
xramaxunt'un bəğəbi. İsus məəlimxoy
t'öğöl arśi şot'oğo ŭmŭxelaxsay,
şot'oğoxun k'ənesa exlətp'i xavare
haq'say. 47 Şot'o ŭmŭxlaxalt'oğoy bito
Əyləst'a bakala haq'ıla q'a Şot'ay
tadala coğabxo matt'un manst'ay.
48 İosifen q'a Mariyan Şot'o ak'i
məət't'əlt'un mandi. İsusi Nanan
pine: «Ay bez Ğar, mo hik'ə beş bel
ençeri? Axıri vi bavan q'a zu nigərən
mandi vayan qəvesay». 49 İsusen
şot'oğo coğabe tadi: «Za
het'aynak'nan qəvesay? Avatenaniy

[u] **2:30-32** İsa. 42:6-7; 49:6; 52:10

[v] **2:41** C'eys. 12

ki, Zu Bez Bavay k'oya bakalazu?»
50 Ama şot'oğon İsusi k'ə upsun
çuresuna q'amiş tet'un baki. 51 Oşa
İsus İz nana-bavaxun sagala
Nazaret'ane qaybaki. Şo şot'oğoy
əyitəxun tene c'eysay. İz Nanan isə
bütüm me əşurxo iz ük'e boş enefsay.
52 İsus kalanebaksay, kalabaksunenal
iz müdrikluğ avuze baksay. Buxačuğoy
q'a amdarxoy Şot'o çuresunal ğiba-ği
avuzebaksay. [w]

3

K'unuk'bal İoani eysun

(Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; İoan. 1:19-28)

1 İmp'erat'or T'iberiin kalaluğbsuni
qos's'emci useney. T'e vədinest'a
P'ont'i P'ilat' İudeyani kaloney. İroden
Galileyina, iz viçi Filip'en İt'ureyina q'a
T'raxont'is oçalxo, Lisaniyanal
Abileniyanane kalaluğbsay. 2 Xanan
q'a K'ayafa isə samci běyinšxoy
kalot'uniy. Hat'e vədə çölö Zəkəriyəy
ğar İoana Buxačuğoy əyite p'ap'i.
3 Şot'inal İordan oqe hərrəmine
bakala bütüm oçalxo tarapsun
amdarxo içoğoy günaxxo
bağışlayinşakseynak' toobabi
k'unuk'baksunane karoozbsay. 4 Hetər
ki, xavareçal İsayay girke boş
śameśeney:

«Çölö bayanbalt'ay ost'aar səse
c'eysa:
"Q'ončuğoy yaq'a həzirbanan,
Şot'ay c'ovakala cığırxo düzbanan.
5 Hər dərə buybakale,
Hər burux, hər təpə oçalaxun
barabar bakale,
Yaq'e k'ori ganxo düz bakale,
Ala-oq'a ganxo barabar bakale.
6 Bütüm amdarxonal Buxačuğoy
çark'est'una
ak'alt'un"». [x]

7 İoanen k'unuk'bakseynak' iz t'öğöl
eğala amdarxo nexey: «Ay dizik'i
nəsil! Şina pi ki, vəynak' həzirbaki
cazinaxun ef elmoğo çark'est'es
bakalnan? [y] 8 Toobina ef tadala
barurxoxun ak'est'anan. Ef ük'e boş
"Beş bava Avrahame" pi arxayin ma
bakanan. Vəx nexzu, Buxačuğon me
ǰěyurxoxunal Avrahameynak' əyloxe
yaratmişes bakon. [z] 9 Ene tavar
xodurxoy tume bitene. Metərluğen,
şaat' bar nu tadala hər xod bot'eśi
aruğone bosesa». [a]

10 Camaaten şot'oxun xavare
haq'say: «P'oy yan k'ə ben?»
11 İoanen şot'oğo metəre coğab tadi:
«İzi p'ə gurat' bakalt'in sunt'u nu
bakalt'uq'an tadi. Haketərəl, iz ukun
bakala amdaren nu bakalt'uxun t'e
ukuna cöybeq'an».

---

[w] **2:52** 1 Şam. 2:26; Məs. 3:4

[x] **3:4-6** İsa. 40:3-5

[y] **3:7** Mat'. 12:34; 23:33

[z] **3:8** İoan. 8:33

[a] **3:9** Mat'. 7:19

12 Naloggirbalxonal
k'unuk'bakseynak' şot'ay t'ŏğŏl hari
xavart'un haq'say: «Məəlim, yan k'ə
ben?» [b] 13 İoanen şot'oğo pine: «Vəx
tapşurbi q'ədərəxun gele nalog ma
girbanan».
14 Bəzi əsk'ərxonal hari şot'oxun
xavart'un haq'i: «P'oy yan k'ə ben?»
İoanenal şot'oğo coğabe tadi:
«Şuk'k'alaxun zoren təngə ma
haq'anan, nahaq' gala şuk'k'ala
taxsırkər ma c'evk'anan, ef haq'ala
maaşaxun irəziləyinşakanan».
15 Amdarxon umuden yaq'e bĕğsay,
bitot'inal İoani barada içoğoy boş
fikirt'unbsay: «Mo Xrist'os bakes
banekon?» 16 İoanen şot'oğo bütümə
metəre coğab tadi: «Zu vəx xenenez
k'unuk'bsa. Ama zaxun gele Zorbone
eysa. Zu Şot'ay torok'ali bağa
şadbsunal layiğ tezu. Şot'in vəx Ĭvel
Urufen q'a aruğon k'unuk'bale. 17 İz
ec'a təmizbi taxıla ambara
topbseynak' k'oda [c] İz kiyel həzire.
Kološa isə Şot'in nu açala aruğoy boş
bok'osp'ale». 18 Hametər, İoanen
q'erəzəl gele ögüd-nəsyətxo
tast'unen amdarxo Mŭq Xavarane
p'ap'espsay.
19 Ama hari kalaluğbal İrodi iz viçey
çuux İrodiya haq'suna q'a şot'ay
mandiyal pis əşurxo pisləyinşat'an
20 İroden şot'o biq'i zindanane
bosest'i. Metərluğen, iz biq'i pis
əşurxoy loxol soğoval avuzebay. [d]

İsusi k'unuk'baksun

(Mat'. 3:13-17; Mrk'. 1:9-11)

21 Bito amdarxo k'unuk'bakat'an,
İsusal k'unuk'ebaki. Şot'in afırık'at'an
göy qayeśi. 22 Ĭvel Urufal göyərçini
bədənen baki Şot'ay loxole śiri.
Göynuxunal sa səse hari: «Hun Bezi
çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». [e]

İsusi əsil

(Mat'. 1:1-17)

23 İsusen İz q'ulluğa burqat'an
təxminən otuz yəşt'əney. Amdarxoy
fikiren, Şo Helin ğar bakala İosifi
ğarey. 24 Helinaxun bĕš isə Şot'ay əsili
boş bakalorox moroxey: Mat't'at',
Levi, Melxi, Yannay, İosif,
25 Mat't'atiya, Amos, Naum, Esli,
Naggay, 26 Maat, Mat't'atiya,
Semeyin, İosex, İoda, 27 Yoxanan,
Resa, Zerubbabil, Şealt'iel, Neri,
28 Melxi, Addi, Kosam, Elmadam, Er,
29 Yesus, Eliyazar, Yorim, Mat't'at',
Levi, 30 Simeon, İuda, İosif, Yonam,
Eliak'im, 31 Melea, Menna, Mat't'at'a,
Nat'an, David, 32 Yesse, Oved, Boaz,
Salmon, Naxşon, 33 Amminadav,
Admin, Arni, Xesron, P'eres, İuda,
34 İak'ov, İsaak', Avraham, Tera,
Naxor, 35 Serux, Ragav, Falek', Ever,
Şela, 36 Kenan, Arp'ak'şad, Sam, Noy,

---

[b] **3:12** Luk'. 7:29

[c] **3:17** *k'oda* - durut'i lap'at'k'a

[d] **3:19-20** Mat'. 14:3-4; Mrk'. 6:17-18

[e] **3:21-22** Burq. 22:2; Ĭvel măğ. 2:7;
İsa. 42:1; Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'.
9:35

Lemek', [37] Met'uşelax, Xanok', Yered, Mahalalel, Kenan, [38] Enoş, Şet', Adam - Buxačuğoy ğar.

4

İsusi sinəyinşaksun

(Mat'. 4:1-11; Mrk'. 1:12-13)

[1] İordan oqaxun qaybakit'uxun oşa Ĭvel Uruf İsusi loxoley. Şot'in İsusa ams'i oçalane taşeri. [2] T'et'iya iblisen İsusa q'ırx ği sinəyinşebi. Me q'ırx ğinast'a İsusen hik'k'al tene kəyi, ama axırda busane baki.

[3] T'e vədə iblisen Şot'o pine: «Əgər Hun Buxačuğoy Ğarnusa, me ĭĕna əmirba ki, šumq'an baki». [4] Ama İsusen şot'o metəre coğab tadi: «"Amdar təkc'ə šumen tene yəşəyinşon", pine śameśe». [f]

[5] Oşa iblisen İsusa alloy sa galane taşeri, Şot'o sa dayğinen dünyəni bito padçağluğxo ak'esedi. [6] İblisen İsusa pine: «Zu dirist' mot'oğoy kalaluğa q'a tamtarağa Va tadoz! Morox zane tadeśe, zuval şu çureğayiz, şot'o tades bazkon! [7] Bĕğa, əgər Hun za bul k'os'bayin, morox bito Vi bakale». [8] İsusen isə metəre coğab tadi: «"Vi Q'ončux bakala Buxačuğo bul k'os'ba, təkc'ə Şot'o q'ulluğba" pine śameśe». [g]

[9] Mot'oxun oşa iblisen İsusa Yerusalimane eçeri, Şot'o xrame bel sa gala efi pine: «Əgər Hun Buxačuğoy Ğarnusa, Va memiin oq'a bosa. [10] Axıri

"Buxačuğon Va görə İz angelxo
əmirebon ki,
Va q'orişeq'at'un,
[11] Va içoğoy kiyel taşat'un,
Vi tural sa ĭĕna nu laft'ane" [h]

pine śameśe». [12] Ama İsusen şot'o metəre coğab tadi: «"Vi Q'ončux bakala Buxačuğo sinəyinşmaba" pine śameśe». [i]

[13] İblisen İsusa hər cürə sinəyinşit'uxun oşa samal vədə Şot'oxun kule haq'i.

İsusi İz q'ulluğa burqsun

(Mat'. 4:12-17; Mrk'. 1:14-15)

[14] İsus Urufi zoren Galileyinane qaybaki. Şot'ay barada xavar bito t'e gala yəymişe baki. [15] Şot'in t'iyani sinagogxo zomebsay, bitot'inal İçu tərifləyinşebsay.

İsusi Nazaret'a nu q'abulbaksun

(Mat'. 13:53-58; Mrk'. 6:1-6)

[16] Sa ği İsus İz kalabaki Nazaret' şəhərene hari, Şamat' ği eğat'anal həmişənin k'inək' sinagogane taśi. T'iya Şo Ĭvel Śamurxoxun k'alpseynak' turele hayzeri. [17] Şot'o İsaya xavareçali girkət'un tadi. İsusen girkə qaypi me əyitmux śameśi ganune bğğbi:

---

[f] **4:4** K'an. 8:3; Mat'. 4:4

[g] **4:8** K'an. 6:13

[h] **4:10-11** Ĭvel məğ. 91:11-12

[i] **4:12** K'an. 6:16

18 «Q'ončuğoy Uruf Bez loxole,
Şot'aynak' ki, Şot'in Za c'ək'p'i [j]
Fağırxo Mŭq Xavara
avabakest'eynak'e
yaq'abe.
Biq'eśit'oğo içoğoy çark'esuna,
K'ač'it'oğo içoğoy pulmoğoy
qayesuna,
Çətinluğa bakalt'oğo içoğoy
irəətluğa c'eysuna,
19 Q'ončuğoy ük' bok'ospsuni vaxt'
hari p'ap'suna
bayanbseynak'e
yaq'abe». [k]
20 Oşa İsusen girkə but'ek'i, şot'o
q'ulluğçina tadi areśi. Sinagoga
bakalt'oğoy bitot'in Şot'ay loxolt'un
běğsay. 21 «Vən ibaki me Ĭvel Śam ğe
bex p'anep'i» pi İsusen iz exlətəne
burqi.
22 Me vədinə bitot'in Şot'ay barada
şaat't'un fikirbsay, İz ǰomoxun c'eğala
şaat' əyitmoğo məət't'əlt'un
manst'ay, sunaxun "Mo yəni İosifi ğar
tene ki?" pi xavart'un haq'say.
23 İsusen isə davamebsay: «Düze,
vən həysə "doxt'urnusa, süft'ə va
q'olayba!" məsəlinə Bez eyex
badalnan. "K'efernauma bit'oğoy
barada ibakeyan. İsə memiya, Vi
yurdnuval hat'e əşurxo ba!" uk'alnan.
24 Vəx düzinəz nex: sal sa xavareçal iz
yurdnu q'abul tene baksa. [l]
25 Běğanan, İlyay vədine, xibinq'ĭ usen
ağala nu hari vədine, dirist' ölkinə
kala busaluğ bakat'anal, İsraila süpür
çupux geleney. [m] 26 Ama Buxačuğon
İlya şot'oğoy saycət'ay t'ŏğŏl təə,
Sidoni Sarfat şəhəre bakala sa süpür
çuğoy t'ŏğŏle yaq'abi. [n] 27 Elişa
xavareçali vədineyal İsraila cuzamlu
amdar geleney. Ama şot'oğoy sayco
təə, Siriyalu Naamane təmizbaki». [o]
28 Sinagoga bakala amdarxo bito me
əyitmoğo ibaki əcuğləyinşt'unbaki.
29 Şot'oğon hayzeri İsusa şəp't'unśi.
Şot'o şəhər çurpi buruğoy bel eçeri
t'et'iin oq'a bost'unt'un çuresay,
30 ama İsus şot'oğoy aranexun c'eri
taneśi.

İsusi K'efernaumi sinagogaxun murdar urufa c'evksun

(Mrk'. 1:21-28)

31 İsus Galileyin K'efernaum
şəhərene hari. T'iya Şot'in Şamat' ğine
amdarxone zombsay. 32 Bütüm Şot'ay
zombsuna haq'eśi manst'unst'ay,
şot'aynak' ki, Şot'in Buxačuğon
ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e
zombsay. [p]
33 Sinagoga isə me vədine içust'a
murdar uruf bakala sa amdare buy.
Bürdən şot'in ost'aar harayepi: 34 «Ay
Nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa?
Yax əfçibsan hare? Zu avazu Hun
şunu: Buxačuğoy Ĭvelonu!» 35 Ama

---

[j] **4:18** *c'ək'p'i* - ləəmdi
[k] **4:18-19** İsa. 61:1-3
[l] **4:24** İoan. 4:44
[m] **4:25** 1 Padç. 17:1
[n] **4:26** 1 Padç. 17:8-16
[o] **4:27** 2 Padç. 5:1-14
[p] **4:32** Mat'. 7:28-29

İsusen şot'o q'adağanbi pine: «Şip' çurpa! Me amdaraxun c'eki!» Murdar urufen me amdara bitot'ay běš oq'a saki sal sa zərəl tadinut' şot'oxun c'ere.
36 Bito məət't'əl mandi suna pit'un: «Mo hik'ə? Me amdaren murdar urufxo kalaluğen q'a zorene əmirbsa, şoroxal c'et'unsa!» 37 İsusi barada bakala me exlət t'e oçali hər gala yəymişebaki.

İsusi gele amdarxo q'olaybsun

(Mat'. 8:14-17; Mrk'. 1:29-34)

38 İsus sinagogaxun c'eri Simoni k'oyane taśi. K'oya Simoni q'aynako q'ızdırmin boş boneksay, şot'aynak'al İsusaxun me çuğoynak' köməyt'un çureśi. 39 İsus şot'o ĭšalayinşaki q'ızdırmina q'adağanebi, çuğoy q'ızdırmal śire. Çuux hat'e saad hayzeri içoğo q'ulluğbsane burqi.
40 Běğ batk'at'an isə amdarxon içoğoy cürbəcür azariğo İsusi t'öğöl eşt'at'un burqi, Şot'inal İz kula t'e azariğoy hər sunt'ay loxol laxi şot'oğo q'olayebsay. 41 Gelet'oğoxun "Hun Buxačuğoy Ğarnu!" harayk'a murdar urufxone c'eysay. Amma İsusen şot'oğo q'adağanbi şipebsay, axıri şot'oğon İsusi Xrist'os baksuna avat'uniy.

İsusi İz karoozbsuna davambsun

(Mrk'. 1:35-39)

42 Kəybakat'an İsus c'eri amdar nu bakala sa galane taśi. Amdarxon Şot'o qəvesat'un burqi, bəğəbi isə içoğo barti maq'an taśi pi tərbsun tet'un çuresay. 43 Ama İsusen şot'oğo pine: «Zu t'ĭyəmi şəhərmoğoval Buxačuğoy padçağluği eysuni Mŭq Xavara yəymişiz buq'on, şot'aynak' ki, Zu kot'aynak'ez hare». 44 Metərluğen, İsusen İudeyani sinagogxo karoozebsay.

5

Samci şagirdxo

(Mat'. 4:18-22; Mrk'. 1:16-20)

1 Sa ği İsus Ginesar göle t'öğöl çurpeney. Camaaten Şot'ay hərrəmine çurpi Buxačuğoy əyitəne ŭmŭxlaxsay. 2 İsusen göle t'öğöl çurpi p'ə dənə lodk'ane ak'i. Mo çəlibiq'alxoy lodk'ooxey, şot'oğon samal t'öŏx içoğoy torurxot'un os'ksay. 3 İsusen Simoni lodk'ina arśi şot'oxun q'ariluğaxun samal əxilbaksunane xaişbi. Oşa isə arśi camaata lodk'in boşt'ane zombsa burqi. [q]
4 Şot'in İz əyitə çark'it'uxun oşa Simona pine: «Lodk'ina bəğəloyluğa taşeri çəli biq'ala torurxo xena bosa».
5 Simonen coğabe tadi: «Məəlim, yan üşe kəybakamin əşyanbe, ama hik'k'al biq'es teyan baki. Ama Hun metər upsuna görə zu saal bosoz». [r]
6 Hametərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, içoğoy

---

[q] **5:1-3** Mat'. 13:1-2; Mrk'. 3:9-10; 4:1
[r] **5:5** İoan. 21:3

torurxo zığebaksay. [s] [7] Şot'aynak'al
t'ĭyămi lodk'ina bakala yoldaşxo
k'alt'unpi ki, hari içoğo köməybat'un.
Şot'oğonal hari lodk'oğoy p'rannal
çəlinen t'etərt'un buybi ki, lodk'oox
batksane burqi. [8] Simon P'et'eren
mot'o ak'i İsusi turin oq'a biti metəre
pi: «Ay Q'ončux, zaxun ăxil baka, axıri
zu günaxkər sa amdarzu». [9] Şot'aynak'
ki, şo içal, iz t'ŏğŏl bakaloroxal içoğoy
meq'ədər gele çəli biq'suna mat
mandet'uniy. [10] Simonaxun ortağ
bakala Zavdayi ğarmux İak'ov q'a
İoanal me əşlin loxol məət't'əl
mandet'uniy. Ama İsusen Simona
pine: «Ma q'ĭba, isə ene çəlin gala
amdar biq'alnu».

[11] Metərluğen, şot'oğon lodk'oğo
q'ariluğa c'evk'it'uxun oşa bitova t'iya
boseri İsusi bač'anexunt'un taśi.

İsusi cuzam baft'i amdara q'olaybsun

(Mat'. 8:1-4; Mrk'. 1:40-45)

[12] Sa ği şəhərmoğoy sunt'ust'a İsus
dirist' iz bədən yara baft'i [t] sa
amdarane irəst'hari. Me amdaren
İsusa ak'i çooq'a past'eśi xoyinšebi:
«Ay Q'ončux, çureğayin za təmizbes
bankon». [13] İsusen İz kula boxodi şot'o
laft'i pine: «Çurezsa, təmizbaka!»
Hat'e saadal me amdar cuzamaxun
təmize baki.

[14] İsusen şot'o tapşurebi ki, şuk'k'ala
me barada sa əyit maq'an exlətpi.
Oşa pine: «Ama taki, va bĕyinša
ak'est'a. Vi cuzamaxun təmizbaksuna
görə Moiseyen bürüşi q'urbanxoval
eça. Barta amdarxon vi q'olaybaksuna
avabakeq'at'un». [u]

[15] Ama İsusi barada samalal gelet'un
exlətpsay. Amdarxo dəst'inen Şot'o
ŭmŭxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun
q'olaybakseynakt'un eysay. [16] İsus isə
gele vədə şuk'k'al nu bakala ganxo
taśi afırınney.

İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun

(Mat'. 9:1-8; Mrk'. 2:1-12)

[17] Sa ği İsusen zomebsay. Galileyay
q'a İudeyin bito ayizmoğoxun saal
Yerusalimaxun bakala fariseyxo q'a
k'anun zombalxoval İz t'ŏğŏl
arśet'uniy. Azarit'oğo q'olaybseynak'
İsusast'a Q'ončuğoy zore buy.

[18] Me vədə sa hema tanen nasilk'in
boş bask'i sa p'araliçen duği amdara
eçeri bona İsusi bĕš laxsunt'un çureśi.
[19] Ama amdar gele baksuna görə,
bona bayes tet'un baksay. T'e vədə
şot'oğon k'ojin bel bakala k'irəmit'ə
t'at'api p'araliçen duği amdara
nasilk'in boş alaxun oq'a İsusi bĕš
śivt'unk'i. [20] İsusen şot'oğoy vĕluğa
ak'i pine: «Ay bez viçi, vi günaxxo
bağışlayinşebaki».

[21] K'anun zombalxon q'a fariseyxon
içoğoy ük'e boş metərt'un fikirbi:
«Buxačuğoy tərsinə əyitk'ala me
amdar şuva ki? Buxačuğoxun başq'a
şina günaxxo bağışlayinşes bakon?»

---

[s] **5:6** İoan. 21:6

[t] **5:12** *iz bədən yara baft'i* - me azari
s'i - cuzamey

[u] **5:14** Lev. 14:1-32

22 İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna
q'amişaki coğabe tadi:
«Het'aynak'nan ef ük'e boş metər
fikirbsa? 23 Manu hasanda? "Vi
günaxxo bağışlayinşebaki" upsun,
yoxsa "hayza, tarapa" upsun? 24 Ama
vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali
çoyel günaxxo bağışlayinşala ext'iyəre
bu».
Oşa isə p'araliçen duği amdarane pi:
«İsə va nexzu: hayza, vi nasilk'ina
ext'a, vi k'oya taki!» 25 Azariyal hat'e
saad bitot'ay piin běš turele hayzeri,
iz nasilk'ina ext'i Buxačuğo alxışpsun
iz k'oyane taśi.
26 Bito məət't'əl mandi,
Buxačuğot'un alxışpsay. Şot'oğon kala
q'ĭya baft'i metərt'un nexey: «Ğe nu
ak'eśi əşurxoyan ak'i!»

Levin şagirdxo gərbaksun

(Mat'. 9:9-13; Mrk'. 2:13-17)

27 Mot'oxun oşa İsusen c'eri Levi [v]
s'iyen sa naloggirbalane ak'i. Şo nalog
gireğala gala arśeney. İsusen şot'o
pine: «Bez bač'anexun eki». 28 Şoval
hayzeri bitova bosi, İsusi bač'anexune
taśi.
29 Oşa Levinen iz k'oya İsusa kala sa
q'onaxluğe tadi. Sulfin bel şot'oğoxun
sagala gele naloggirbalxo q'a q'erəz
amdarxoval buney. 30 Fariseyxon q'a
k'anun zombalxon nairəziluğbsat'un
burqi. Şot'oğon İsusi şagirdxo pit'un:
«Het'u görənən naloggirbalxoxun q'a
günaxkərxoxun sagala kəyi-ŭğsa?» [w]
31 Ama İsusen şot'oğo metəre coğab
tadi: «Azari nu bakalt'oğoy təə,
azarit'oğoy doxt'ura eht'iyəce bu.
32 Zu düzgün amdarxo təə,
günaxkərxo toobabsuna k'alpsaz
hare».

Ğurux efsuni barada exlət

(Mat'. 9:14-17; Mrk'. 2:18-22)

33 T'e vədə şot'oğon İsusa pit'un:
«İoani q'a farisexoy şagirdxon
usum-usum ğuruxt'un efsa,
afırıt'unne, vit'oğon isə
kəyi-ŭt'unğsa». 34 İsusen şot'oğo
coğabe tadi: «Lašk'oybakala bəye
t'ŏğŏl arśi yoldaşxo ğurux efsuna
məcburbes banekon? 35 Ama sa ği
eğale, lašk'oybakala bəyə içoğoy
aranexun taşalt'un, t'e vədəl şot'oğon
ğurux efalt'un».
36 İsusen şot'oğoynak' sa məsələl
eneçeri: «Şuk'k'alen təzə paltaraxun
sa k'ot'or çuki bisi paltara yamaluq'
tene duğon, tene, ham təzə paltare
zığbakon, hamal təzə yamaluq' bisi
paltara tene yarayinşon. 37 Şuk'k'alen
təzə fina bisi tuluğxoy boş batenekon.
Şot'aynak' ki, təzə finen tuluğxo
t'ŏpĕvĕk'on, t'e vədə ham fine baron,
hamal tuluğxone xarab bakon. 38 Təzə
fi təzə tuluğxone bayeğon.
39 Şuk'k'alen bisi fina ŭğit'uxun oşa
təzət'u çurteneğon. Şot'aynak' ki,
"bisiyo şaat'e" unek'on».

---

[v] **5:27** *Levi* Levin t'ĭyəmi s'i Mat'feyey.

[w] **5:30** Luk'. 15:1-2

6

Şamat' ğine barada zombsun

(Mat'. 12:1-8; Mrk'. 2:23-28)

1 Sa Şamat' ğine İsus taxıli əkini
aranexun c'ovakat'an, İz şagirdxon
burt'unqi sünbülxo çuki içoğoy
məxine šarpi uksa. [x] 2 Fariseyxoy
bəzit'oğon pit'un: «Vən het'aynak'nan
Şamat' ğine q'adağan baki əşurxo
biq'sa?» 3 İsusen şot'oğo coğabe tadi:
«Daviden q'a iz t'ŏğŏl bakit'oğon busa
bakat'an k'ə bsuna k'altenanpe? 4 Şo
Buxačuğoy k'oyane baśi; bĕyinšxoxun
başq'a şuk'k'ali uksuna icaza nu
bakala Q'ončuğo həsrbaki šumurxo
ext'i kəye, iz t'ŏğŏl bakalt'oğoval
tanedi». [y] 5 Oşa pine: «Amdari Ğar
Şamat' ğineyal q'ončuxe».

Kul p'araliç amdari q'olaybaksun

(Mat'. 12:9-14; Mrk'. 3:1-6)

6 Q'erəz sa Şamat' ğine İsus
p'urumal sinagoga baśi zomebsay.
T'et'iya yön kul p'araliç baki sa
amdare buy. 7 K'anun zombalxon q'a
fariseyxon İsusa taxsırkər
c'evkseynak' məənət'un qəvesay,
Şot'ot'un fikir tast'ay ki, bĕyn Şamat'
ğine azarina q'olaybala yoxsa təə.
8 Ama İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna
avaney, şot'aynak'al kul p'araliç baki
işq'ara pine: «Turel hayza, bĭyex
c'eki!» T'e amdaral hayzeri bĭyexe
c'eri.
9 Oşa İsusen şot'oğo pine: «Vəxun
xavarez haq'sa, mat'uva icaza bu:
Şamat' ğine şaat'luğ bsuna, yoxsa
pisluğ bsuna? Şinesa elmoğo
çark'est'una, yoxsa şot'o əfçibsuna?»
10 İsusen t'iya bakalt'oğoy bitot'ay
loxol bĕği t'e amdara pine: «Vi kula
boxoda!» Şot'in boxonedi, iz kulal
q'olayebaki. 11 K'anun zombalxo q'a
fariseyxo isə gele əcuğləyinşəki «İsusa
k'ə besyan bakon?» pi,
maslaatbsat'un burqi.

İsusi İz p'as's'e şagirdə c'ək'psun

(Mat'. 10:1-4; Mrk'. 3:13-19)

12 T'e ğimxost'a İsus buruğone laśi
ki, afırık'ane. Şot'in dirist' üşena
Buxačuğo afırıpsunene c'ovakest'i.
13 Kəybakat'an isə İz şagirdxo İz t'ŏğŏl
k'alpi şot'oğoxun p'as's'e tana c'ək'p'i
ap'ost'ol s'ine tadi: 14 morox P'et'er s'i
tadi Simon, şot'ay viçi Andrey, İak'ov,
İoan, Filip', Varfolomey, 15 Mat'fey,
T'omas, Halfay ğar İak'ov, Kənançi [z]
Simon, 16 İak'ovi ğar İuda saal oşa
xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

İsusi azariğo q'olaybsun

(Mat'. 4:24-25; Mrk'. 3:7-12)

17 İsus şot'oğoxun sagala buruğoxun
śiri, düzənluğa çurepi. T'et'iya İz
bač'anexun tağala şagirdxoxun
başq'a, İudeyinaxun, Yerusalimaxun

---

[x] **6:1** K'an. 23:25

[y] **6:4** 1 Şam. 21:1-6; Lev. 24:9

[z] **6:15** *Kənançi* - rimluğoy əleyinə ĭvel davina həzirləyinşakala əbrani millətçi təşk'ilati üzviğo tadeğala s'i.

saal Sur q'a Sidona ĭša bakala
oçalxoxun hari gele amdarxone buy.
18 Şorox İsusa ŭmŭxlaxsa hamal
içoğoy azarxoxun q'olaybaksat'un
harey. Memiya içoğost'a murdar uruf
bakaloroxal q'olayt'unbaksay.
19 Amdarxoy bitot'in İsusa
lafst'unat'un çalışaksay, şot'aynak' ki,
Şot'oxun c'eğala zoren bütümə
q'olayebsay.

İsusi burux gala bi karooz

(Mat'. 5:1-12)

20 İsusen isə İz şagirdxoy loxol bĕği
pine:

«He bəxt'əvərnan, ay kəsibxo!
Şot'aynak' ki, Buxačuğoy
padçağluğ efine.
21 He bəxt'əvərnan, ay həysə busa
bakalorox!
Şot'aynak' ki, boşalnan.
He bəxt'əvərnan, ay həysə
ŏnŏk'alxo!
Şot'aynak' ki, axšumk'alnan.
22 Amdari Ğara görə amdarxon vĕx
nifrətbat'an, vĕx içoğoy aranexun
şəp'eśi təhk'irbat'an, ef s'iya
biyaburbat'an, he bəxt'əvərnan! [a]
23 T'e ği mŭqbakanan, mŭqexun
cupi-bitanan! Şot'aynak' ki, göynul ef
mükəfət kalane. Axıri t'e amdarxoy
bavoğonal xavareçalxoxun
hametərt'un hərəkətbe. [b]

24 Ama vay ef hala, ay varluyorox!
Şot'aynak' ki, ene vĕx lazım
bakalt'oğo haq'enan.
25 Vay ef hala, ay həysə boş
bakalorox!
Şot'aynak' ki, busaluğ ak'alnan.
Vay ef hala, həysə axšumk'alorox!
Şot'aynak' ki, yas efi ŏnŏk'alnan.
26 Amdarxoy bitot'in ef barada şaat'
şeymux uk'at'an, vay ef hala! Axıri
şot'oğoy bavağonal əfçi
xavareçalxoxun metərt'un hərəkətbe.

Ef düşmənxo çurekinan

(Mat'. 5:38-48)

27 İsə vĕx nexzu, ay Za ibakalxo: ef
düşmənxo çurekinan, vĕx
nifrətbalt'oğo şaat'luğbanan, 28 vĕx
q'arğışbalt'oğo xeyir-bərəkət
tadanan, vĕx incit'mişalt'oğoynak'
afırıpanan.
29 Vi sa çoyel sillə duğit'aynak'
t'ĭyĕmin çoyal fırıda, vi alin paltara
ext'alt'u gurat'al tada. 30 Şiin vaxun
k'ənesa çureğayin tada, vi mala
ext'alt'uxunal şot'o qaydi ma çureki.
31 Amdarxon vĕxun mani yöndə
rəft'ərbsuna çurnansasa, vĕnal
şot'oğoxun t'etər rəft'ərbanan. [c]

32 Əgər saycə vĕx çureğalt'oğonan
çuresasa, avuzin k'ə binan baksa ki?
Şot'aynak' ki, günaxkərxonal içoğo
çureğalt'oğo çurt'unsa. 33 Əgər saycə
vĕynak' şaat'luğbalt'oğonan şaat'luğ
bsasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axıri
günaxkərxonal ketərt'un bsa. 34 Əgər
tənginə qaydi qoş ext'es bakala

---

[a] **6:22** 1 P'et'. 4:14

[b] **6:23** 2 Hadis. 36:16; Ap'ost'. 7:52-53

[c] **6:31** Mat'. 7:12

amdaranan borc tast'asa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axıri günaxkərxonal suna tənginə tam qaydi qoş ext'alt'un pi borc tast'a.

35 Ama vən ef düşmənxo çurekinan, şot'oğo şaat'luğ banan, borca qaydi qoş haq'suni umuden ma tadanan. T'e vədə ef mükəfət kala bakale, vənal Bitova-Başarbalt'ay ğarmux hesabbakalnan, axıri, Şot'in saycə şaat't'oğoynak' təə, ama şaat'luğ nu q'amişakalt'oğoynak' q'a pist'oğoynak'al ük'e bok'ospsa. 36 Ef Bava ük' bok'osp'al bakalt'ullarik', vənal ük' bok'osp'al bakanan.

Divan mabanan

(Mat'. 7:1-5)

37 Divan mabanan ki, vənal divan nu bakanan. Q'inəyinşmabanan ki, vəxal q'inəyinşmaq'at'un bi. T'ĭyəmit'oğo bağışlayinşanan ki, vəxal bağışlayinşeq'at'un. 38 Tadanan - vəxal tadeğale. T'ap'k'a, ĭĭk'eśi, çaxk'a-çaxk'a ĭomol śirik' buy sa usk'unen vəx tadeğale. Şot'aynak' ki, mani usk'unen usk'alnansa, hat'e usk'unenal vəynak' usk'alt'un».

39 İsusen şot'oğoynak' p'urumal sa məsələne eçeri: «Sa k'ač'inen t'ĭyəmi k'ač'ina taşes banekon? P'ŏğəl kurnu tene baft'on ki? [d] 40 Şagird məəliməxun ala tene, ama tam zombakit'uxun oşa hər şagird iz məəlim k'inək' bakale. [e] 41 Hun het'aynak' t'ĭyəmint'ay piyel bakala çöpə anksa, ama vi piyel bakala maqa ten aksa? 42 Vi piyel bakala maqa nu ak'i viçə hetəren pes bakon: "Ay viçi! Barta vi piyel bakala çöpə c'evk'az!" Ay p'əçolo, süft'ə vi piyel bakala maqa c'evk'a ki, vi viçey piyel bakala çöpə c'evk'es bakavax».

Xode q'a bare barada məsələ

(Mat'. 7:15-20; 12:33-35)

43 «Şaat' xoden pis bar tene eçon, pis xodenal şaat' bar tene eçon. 44 Metərluğen, hər xod iz baraxune çalxesa. Axıri q'aratikənəxun incil həvtet'unq'o, śaśluğaxunal t'ul tet'un həvq'on. 45 Şaat' amdaren iz ük'e bakala şaat' şeymoğoxune çoyel c'evk'on, pis amdaren isə iz ük'e bakala pis şeymoğoxun. Şot'aynak' ki, ük'e k'ə bunesa ĭomoxun şone c'eysa.

Haq'ullu bari zap'k'al q'a haq'ılsuz bari zap'k'al

(Mat'. 7:21; 24-27)

46 Het'aynak'nan Za "ay Q'ončux, ay Q'ončux" pi k'ale, ama Bez pit'oğo bex tenan p'ap'espsa? 47 Bez t'ŏğŏl hari, Bez əyitmoğo ibaki şot'oğo əməlbala amdar avanan şuva oşq'arst'a? 48 Şo oçala bəğəloy kašp'i k'oja ĭěne binorin loxol laxala amdarane oşq'ar. Selen çaxk'at'anal k'oja zor bineton, ama şot'o śarpes tene bakon, şot'aynak' ki, k'ojin binora ĭěne loxole laxeśe. 49 Ama Bez

---

[d] **6:39** Mat'. 15:14

[e] **6:40** Mat'. 10:24-25; İoan. 13:16; 15:20

əyitmoğo ibaki şot'oğo nu əməlbala amdar oçali loxol binorasuz k'oj biq'ala amdarane oşq'ar. Selen t'e k'oja çaxek'on, k'ojal hat'e saad baredon. T'e k'oje bist'un hər şeyi axıre bakon».

7

Rime q'oşuni bağtani kalat'ay vëbaksun

(Mat'. 8:5-13)

[1] İsusen İçu ŭmŭxlaxala amdarxo İz əyitmoğo pi çark'it'uxun oşa K'efernaumane p'ap'i. [2] Memiya sa Rime q'oşuni bağtani kalat'ay gele dəyərlü nökər azarayinşaki bask'eney, şo elmoğoy loxoley. [3] Me bağtani kalat'in İsusi barada ibakat'an, hari iz nökərə q'olaybeq'an pi, İudeyin sa hema ağsaq'q'alxo Şot'ay t'ŏğŏle yaq'abi. [4] Şorox İsusi t'ŏğŏl hari Şot'o gele xoyinšbi metərt'un pi: «Me amdar Vi köməyə layiğe. [5] Şot'aynak' ki, şot'in beş azuk'a çuresa, yaynak' sinagoga biq'est'iyoval şone».

[6] İsus şot'oğoxun sagala yaq'ane baft'i. Şo k'oja ĭšalayinşakat'an bağtani kalat'in iz dost'urxoxun Şot'aynak' metər xavare yaq'abi: «Ay Q'ončux, zəhmət ma zapa. Vi bezi k'oya baysuna layiğ tezu.

[7] Kot'aynak'al bezi Vi t'ŏğŏl eysunal za layiğ tez ak'i. Vi sa əyit upsunal bezi nökəri q'olaybakseynak' bəse. [8] Zuval tabi bakala sa amdarzu, ama beziyal kiin oq'a bakala əsk'ərxono. Şot'oğoy sunt'u uk'ayiz "taki!" - tanesa, uk'ayiz "eki!" - enesa; nökərə uk'ayiz "metər ba!" - bsane». [9] Mot'o ibakala İsusen bağtani kalat'ay əyitmoğo məət't'əle mandi. Şot'in fırıpi İz bač'anexun eğala amdarxo pine: «Vŏx nexzu: sal İsrailal me cürə vëbaksun tez ak'e».

[10] K'oya qaybakat'anal yaq'abaki amdarxon azari nökərə q'olaybak'it'un ak'i.

Süpür çuğoy ğare bëyinbaksun

[11] Mot'oxun samal oşa İsus Nain uk'ala sa şəhərene taśi. İçuxun İz şagirdxo saal q'erəzəl gele amdarxone buy. [12] Şo şəhəri darvazina ĭšalayinşakat'an t'et'iin sa süpür çuğoy tək sa ğare meyidət'un c'evksay. Şot'oxun sagala şəhərexun kala sa top amdare c'eysay.

[13] Q'ončuğon t'e çuğo ak'at'an şot'o İz goroxe hari. Çuğo «ma ŏnŏpa!» pi [14] ĭšalayinşaki İz kula sanduğane duği. Meyidə taşalorox çurt'unpi. İsusen isə pine: «Ay cəyil, va nexzu: hayza!» [15] P'uriyo hayzeri arśi bureqi əyitpsa. İsusen şot'o iz nanane qaydi.

[16] Bitova q'ĭyen haneq'i. «Beş arane kala sa xavareçale bu!», «Buxačuğon İz azuk'i loxole bëği!» pi Buxačuğo alxışpsat'un burqi. [17] İsusi barada me xavar bütüm İudeyina q'a hərrəminə bakala oçalxo yəymişe baki.

İsus Xrist'os q'a K'unuk'bal İoan

(Mat'. 11:2-19)

[18] İoani şagirdxonal bütüm me əşurxoy barada içu xavart'un tadi. T'e

vədə İoanen iz şagirdxoxun p'ranna iz
t'ŏğŏl k'alpi [19] Q'ončuğoy t'ŏğŏle
yaq'abi ki, Şot'oxun xavar
haq'eq'at'un: «Eğala Bakalo Hunnu,
yoxsa q'erəzt'ay yaq'a běğen?»
[20] Şot'oğon İsusi t'ŏğŏl hari pit'un:
«K'unuk'bal İoanen yax Vi t'ŏğŏle
yaq'abi ki, xavar haq'ayan: "Eğala
Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a
běğen?"» [21] Hat'e vədə İsusen gele
azariğo, içoğost'a murdar uruf bakala
amdarxone q'olaybey, gele k'ač'iğoy
pulmoğone qaypey. [22] İsusenal
şot'oğo metəre coğab tadi: «Takinan,
ef ak'i-ibakit'oğo İoana
avabakest'anan:

K'ač'it'oğon at'unksa, axsağxo
tarat'unne,
Cuzamluyox təmizt'unbaksa,
karurxon it'unbaksa,
P'uriyorox běyint'unbaksa,
kəsibxoynak'al Mŭq
Xavare bayanbaksa. [f]

[23] Zaxun nu şüpələinşakalo he
bəxt'əvəre!»
[24] İoani yaq'abi amdarxo taśit'uxun
oşa, İsusen amdarxo İoani barada
exlətpsane burqi: «Vən çölö het'u
běğsanan taśey? Muşen galgaldala
gěša? [25] P'oy t'e vədə het'u běğsanan
taśey? Toyexlu paltar lapi sa amdara?
Ama gözəl paltar lapi tamtaraği boş
yəşəyinşalorox padçağxoy sarayat'un
baksa. [26] P'oy het'u běğsanan taśey?
Sa xavareçala? Hoo, vəx nexzu, şo lap
xavareçalaxunal üst'ün bakalone.

[27] Mo iz barada Ĭvel Śame boş metər
śameśiyone:

"Mone, Vaxun běš Bez elçinaz
yaq'absa.
Şot'in Vaxun běš taśi Vaynak' yaq'
həzirbale". [g]

[28] Vəx nexzu: nanaxun bakit'oğoy
arane İoanaxun üst'ün bakalo tene
bu. Ama Buxačuğoy padçağluğa ən
mis'ik'oval şot'oxun alane».
[29] İsusa ibakalt'oğoy bitot'in, lap
naloggirbalxonal Buxačuğoy yaq'e düz
baksuna q'abulbi İoani t'ŏğŏl taśi
k'unuk't'unbakey. [30] Ama fariseyxo q'a
k'anun zombalxo İoani k'unuk'bsuna
nu q'abulbsunen Buxačuğoy yaq'al nu
q'abulbit'un bakey. [h]
[31] Oşa İsusen saal pine: «P'oy me
döörin amdarxo şuxun barabar
biq'az? Şorox şut'un oşq'ar? [32] Şorox
bazari meydane arśi harayk'a suna

"Yan vəynak' t'üt't'əyyan farpi, vən
isə əçitenanpi,
Yan ŏnŏk'ala măğurxoyan măğpi,
vən isə ŏnŏtenanpi"

uk'ala əyloğot'un oşq'ar.
[33] Mone, K'unuk'bal İoan hari nə
šum tene kəy, nə fi tene ŭği, ama
pinan: "Şot'ost'a murdar urufo".
[34] Amdari Ğar hari ham kəye, ham
ŭneği - pinan: "Me tapanxora q'a
ŭğălə běğanan! Naloggirbalxoxun q'a
günaxkərxoxune dost' bake!" [35] Ama
Buxačuğoy müdrikluğ şo içoğost'a
bakalt'oğoy əməlxoxune

[f] **7:22** İsa. 35:5-6; 61:1-3

[g] **7:27** Mal. 3:1

[h] **7:29-30** Mat'. 21:32; Luk'. 3:12

təst'iğbaksa».

İsusi sa günaxkər çuğo bağışlayinşbsun

36 Sa fariseyen İsusa iz k'oya içuxun
sagala šum uksane k'alpi. İsusal taśi
şot'ay sulfin bel areśi.
37 T'e şəhəre günaxkər sa çuuxe
yəşəyinşbsay. Şot'in İsusi fariseyi
k'oya baksuna ibakat'an t'iya mas'i
mərməri sa q'ave boş şaat' adeğala
c'əyine eçeri. 38 Çuux bač'anin
tərəfəxun İsusi turmoğost'a ŏnŏk'a
areśi. Şot'ay neğur İsusi turmoğoy
loxole barst'ay. Çuğon iz popen t'e
neğurxo q'aribi, İsusi turmoğo muçp'i,
oşa isə şot'oğo şaat' adeğala c'əyin
lăămst'ane burqi. [i]
39 İsusa iz k'oya k'alpi fariseyen
mot'o ak'at'an iz boş metəre fikirbi:
«Əgər me amdar xavareçal bakiniy,
içu laft'ala çuğoy şu hamal he cürə
baksuna avanebakoy, axıri şo
günaxkəre». 40 İsusen isə şot'o pine:
«Simon, Bezi va əyite bu». Şot'inal
pine: «Məəlim, bürüşa».
41 «P'ă tani hat'e sa amdara borce
baksa. Sunt'ay qobaç dinar, t'e
sunt'ay isə əlli dinar borce baksa.
42 Şot'oğoy borca qaydala imkan
tenebaksa, borc tadalt'inal şot'oğoy
p'rannayal borca içoğo
bağışlayinşebsa. Vi zənden t'e amdara
mat'in gele çureğale?» 43 Simonen
coğabe tadi: «Zəndezbsa ki, mat'u
gelene bağışlayinşakesa, şot'in».
İsusen şot'o «düzen fikirbsa» pine.
44 Oşa İsusen çuğoy tərəf bĕği
Simona pine: «Hun me çuğo anksa?
Zu vi k'oyaz hari, ama hun Bez
turmoğo os'kseynak' Za xeyal ten
tadi. Me çuğon isə Bez turmoğo iz
piin neğen os'k'i iz popene q'aribi.
45 Hun Za muçaltenpi, me çuğon isə
Zu k'oya baśit'uxun mağay Bez
turmoğone muçe. 46 Hun Bez bel
zeytuni c'əyin ten lăămdi, me çuğon
isə Bez turmoğo toyexlu adeğala
c'əyine lăămdi. 47 Avanu het'u görə?
Me çuğoy gele günaxxone
bağışlayinşake, şot'o görə iz çuresunal
gelene. Şu ki male bağışlayinşake,
şot'ay çuresunal male».
48 Oşa İsusen çuğone pi: «Vi günaxxo
bağışlayinşebaki».
49 T'e vədə İsusaxun sagala sulfin bel
arśit'oğon içoğoy arane "me amdar
şuva ki, günaxxoval bağışlayinşebsa?"
pi əyitpsat'un burqi. 50 Ama İsusen
çuğo pine: «Va vi vĕbaksunene
çark'est'i. Arxayin taki».

8

İsusi bač'anexun tağala çupux

1 Me əşurxoxun oşa İsus şəhərmoğo
q'a ayizmoğo tarapsane burqi. Şot'in
Buxačuğoy padçağluği barada
karoozbsun Mŭq Xavarane
yəymişbsay. Şot'oxun sagala İz
p'as's'e şagird q'a 2 içoğoxun murdar
urufxo c'eri saal q'erəz azarxoxun

---

[i] **7:37-38** Mat'. 26:6-7; Mrk'. 14:3; İoan. 12:3

q'olaybaki sa hema çuuxe buy: içuxun vŭğ murdar uruf c'eri Magdallu Mariya, 3 İrodi k'ojin əşurxo běğala Xuzay çuux Yoxanna, Susanna, q'erəzəl gele çupux İsusaxunt'uniy. Me çupuğon İsusa q'a Şot'ay şagirdxo içoğoy kisinəxunt'un köməybsay. [j]

Śareśi śilurxoy barada məsələ

(Mat'. 13:1-23; Mrk'. 4:1-20)

4 İsusi t'ŏğŏl bütüm şəhərmoğoxun amdarxone eysay. Sa ği lap gele camaat gireśi vədine İsusen şot'oğoynak' metər sa məsələne eçeri:

5 «Sa əkinçi śil śarp'sane c'eysa. Śark'at'an śilurxoy sa hemo yaq'e t'ŏğŏl biti turinoq'a çaxçuxesa, q'uşurxonal şot'oğo t'uk't'i ut'unksa. 6 Sa hemo ǰěluğane bist'a, usumal göyünebaksa. Ama oçal mal baksuna görə xesuz mandi q'arinebaksa. 7 Bəziyo śaśluğane bist'a, śaśurxonal śiləxun sagala kalabaki şot'oğo haq'layinşebsa. 8 T'ĭyəminorox isə bərəkətlu oçalane bist'a, kalabakiyal sabaç q'at avuzin bare tast'a». Mot'o pit'uxun oşa ost'aar pine: «Ŭmŭx bakalt'in ibakeq'an!»

9 İzi şagirdxon isə İçuxun xavart'un haq'i: «P'oy me məsəlin məənə hik'ə?» 10 Şot'in pine: «Buxačuğoy padçağluği sirurxo avabaksun vəxe tadeśe, t'ĭyəmit'oğoynak' isə hər şeya məsəloğonez exlətpsa ki,

"Běğěq'at'un - ama maq'at'un ak'i,
İbakeq'at'un - ama maq'at'un
q'amişaki". [k]

11 Me məsəlin məənə mone: śil - Buxačuğoy əyite. 12 Yaq'e t'ŏğŏl biti śilurxo - mo əyitə ibakalxone. Şot'oğon əyitə it'unbaksa, ama oşa iblisen hari əyitə içoğoy ük'exun ext'i taneşt'a ki, vĕbaki çark'eśes nubakat'un. 13 J̌eluğa biti śilurux - mo əyitə ibaki şot'o mŭqluğen q'abulbaloroxe. Ama içoğoy tum ost'aar tene, şot'aynak'al samal vədə vĕt'unbaksa, ama hari çətinluğa baft'ala k'inək' qoşt'unbaksa. 14 Śaśluğa biti śilurux - mo əyitə ibaki, ama me dünyəni narahatçiluğxon (təngə q'azayinşbsun, kef zapsun) içoğo şaat' bar tast'a nu bark'ala amdarxone. 15 Bərəkətlu oçala biti śilurux isə əyitə ibaki, şot'o içoğoy ük'e boş düzgünluğen q'a şaat'luğen efi amdarxone. Şot'oğon hər şeya portp'i bart'un tast'a.

Çirağı barada məsələ

(Mrk'. 4:21-25)

16 Şuk'k'alen çirağa bəc'ük't'i q'aven but'teneksa, nəəl ki taxt'e oq'a latenexsa. Ama çirağı q'ave loxole laxsa ki, bağalt'oğon ak'eq'at'un. [l] 17 Şot'aynak' ki, t'etər sa c'əp'k'in əş teno ki, qavuna nu c'eğane, t'etər sa but' əşəəl teno ki, iz çо nu qayeğane.

---

[j] **8:2-3** Mat'. 27:55-56; Mrk'. 15:40-41; Luk'. 23:49

[k] **8:9-10** İsa. 6:9-10; Ap'ost'. 28:26-27

[l] **8:16** Mat'. 5:15; Luk'. 11:33

[m] [18] Mot'aynak'al ef hetər ŭmŭxlaxsuna fikir tadanan. Şot'aynak' ki, şi bunesa şot'o samalal gele tadeğale. Ama şi tenosa, izi baksuna zəndbi şeyal iz kiyexun c'eğale». [n]

İsusi nana q'a viçimux şuva?

(Mat'. 12:46-50; Mrk'. 3:31-35)

[19] Sa ği İsusi Nana q'a viçimux İz t'öğŏlt'un hari, ama amdarxoy geleluğaxun Şot'o ĭšalayinşakes tet'un baki. [20] İsusa xavar tadi pit'un: «Vi Nana q'a viçimux c'öş çurpet'un, Va aksunt'un çuresa». [21] İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Bez Nana q'a viçimux Buxačuğoy əyitə ibaki şot'o bex p'ap'esp'aloroxe».

İsusi tufana bask'est'un

(Mat'. 8:23-27; Mrk'. 4:35-41)

[22] Sa ği İsus İz şagirdxoxun lodk'ina laśi şot'oğo pine: «Ekinan göle t'e tərəf tağen». Şorox yaq'at'un baft'i. [23] Şorox lodk'inen tağat'an İsusa nep'en taneşeri, Şoval nep'axeśi.

Birdən sa tufane ĕqeśi. Lodk'a xenen buybaksane burqi, şoroxal xatalu vəzyətət'un baft'i. [24] Şagirdxon İsusa ĭšalayinşaki Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, ay məəlim, yan əfçiyan baksa!» İsusen hayzeri muşa q'a ĕqeğala xeyurxo q'adağanebi. Tufanal çurepi, şip'luğe baki.

[25] Me vədine Şot'in İz şagirdxo pine: «Ef vĕbaksun tene bu?» Şot'oğon isə q'ĭya baft'i hamal məət't'əl mandi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «Me amdar hetər sa amdara ki, muşurxo q'a xenal əmirebsa, şoroxal tabit'un baksa?»

İçust'a murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun

(Mat'. 8:28-34; Mrk'. 5:1-20)

[26] Oşa şorox Galileyin bĕš bakala gadaraluğoy oçalat'un hari. [27] İsus lodk'inaxun q'ariluğa c'eğat'an şəhərexun bakala sa işq'are Şot'oxun irəst'hari. Me amdari boş murdar urufe baśey, şot'in ene hema vaxt'e ki paltar tene laney hamal k'oya təə, gərəmzəluğxone yəşəyinşbsay. [28] Şot'in İsusa ak'ala k'inək' haraypi Şot'ay bĕš diz çökt'i ost'aar pine: «Zaxun k'ən çuresa, ay Ala Arśit'ay Ğar? Va xoyinšezbsa, za əzyət ma tada!» [29] Şot'in metər şot'o görəne harayey ki, İsusen iz boş bakala murdar urufa c'eysunane əmirbey. Murdar urufen gele vaxt'axune me amdara əzyət tast'ay. T'etəre baksay ki, lap şot'ay kula-tura zinciren ğaçt'unney, ama şot'in p'urumal t'e zincirxo k'as'p'i t'inest'ay, murdar urufenal şot'o çölmoğone taşt'ay.

[30] İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in "Q'oşun" pi coğabe tadi, şot'aynak' ki, iz boş murdar uruf geleney. [31] Şot'oğon İsusaxun içoğo bğğĕloyluğxo nu bost'unat'un xoyinšbsa burqi. [32] T'et'iya - buruğoy bel kala sa bŏq'e sürüne otarişaksay.

---

[m] **8:17** Mat'. 10:26; Luk'. 12:2

[n] **8:18** Mat'. 25:29; Luk'. 19:26

Murdar urufxon İsusa xoyinšt'unbi ki, içoğo bŏq'ŭrxoy boş baysuna icaza tadane. İsusenal şot'oğo icaza tanedi.
33 Murdar urufxo amdaraxun c'eri bŏq'ŭrxoy boşt'un baśi. Dirist' sürüyəl buruğoxun oq'a - gölə baft'i q'ăq'ăneśi.
34 Bŏq' otarişalxon mot'oğo ak'i t'it'eri me barada şəhəre q'a ayizmoğot'un exlətp'i. 35 Camaatal k'ə baksuna tamaşabsane c'eri. Şorox İsusi t'ŏğŏl hari iz boşt'an murdar urufxo c'eri amdara paltarla hamal iz haq'ıl iz bel İsusi turmoğost'a arśit'un ak'i. Şot'oğo q'ĭyene haq'i. 36 Me əşurxo ak'it'oğon isə iz boş murdar urufxo baśi amdari hetər q'olaybaksuna exlətt'unbi. 37 T'e vədə bütüm gadaraluğon İsusa içoğoy oçalaxun c'eri taysunat'un xoyinšbsa burqi, şot'aynak' ki, gelet'un q'ĭbey. İsusal lodk'ina laśi qoşe qaybaki. 38 İz boşt'an murdar urufxo c'eri işq'aren İsusi t'ŏğŏl manst'eynak' Şot'o xoyinšebi. 39 Ama İsusen şot'o metəre pi yaq'a badi: «Qaybaka vi k'oya, Buxačuğon vaynak' bit'oğoval bitova exlətp'a». Me amdarenal taśi İsusi içeynak' bit'oğo dirist' şəhəre yəymişebi.

Xuyəri bĕyinbaksun q'a çuğoy q'olaybaksun

(Mat'. 9:18-26; Mrk'. 5:21-43)

40 İsus qoş qaybakat'an gele amdare Şot'ay bĕš c'eri, şot'aynak' ki, bitot'in Şot'ay yaq'ane bĕğsay. 41 Me vədə sinagogi kalo bakala Yair s'iyen sa işq'ar hari İsusi turmoğo biti Şot'o xoyinšebi ki, iz k'oyaq'an hari. 42 T'e amdari bakal nu bakal sa dənə p'as's'e yəşt'ə xuyəre buy, şoval elmoğoy loxoley. İsus t'iya tağat'an İz hərrəmine t'ema amdare buy ki, şot'oğoy aranexun satərene c'ovaksay.
43 Me amdarxoy boş içust'a p'as's'e usen p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy. Şot'in izi bakalt'u doxt'urxone xaşlayinşey, ama şot'oğoy saycət'in içu q'olaybes tene bakey. 44 Me çuux İsusi bač'anexun hari Şot'ay paltari ətəyə lafedi, hat'e saadal iz p'i taysun çurepi. 45 İsusen pine: «Şuvay Za laft'iyo?» Ama şuk'k'alen iz ozane tene ext'i. T'e vədə P'et'eren pine: «Məəlim, axıri Vi hərrəmine amdar gelene!» 46 Ama İsusen pine: «Təə, Za şunesa lafedi, şot'aynak' ki, Zaxun zor c'eysunaz hisp'i».
47 T'e vədə çuğon izi c'ap' nu mandes baksuna ak'at'an t'ut'upsun hari İsusi turnoq'a bineti. Bütüm camaati bĕš izi het'aynak' Şot'o lafst'una saal hat'e saad hetər q'olaybaksuna İsusa exlətebi. 48 İsusen şot'o pine: «Bez xuyər, vi vĕbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki».
49 İsusen me əyitmoğo uk'at'an sinagogi kalat'ay k'oyaxun sa amdar hari pine: «Vi xuyər p'urene, məəlimə ene naraat maba». 50 Ama İsusen mot'o ibaki sinagogi kalat'u pine: «Ma q'ĭba, saycə vĕbaka, Vi xuyər

yəşəyinşale».
51 İsus şot'ay k'oya eğat'an
P'et'eraxun, İoanaxun, İak'ovaxun
saal xuyəri bava-nanaxun başq'a
şuk'k'ala İçuxun k'oya baysa tene
barti. 52 Bitot'in xuyəreynak' ŏnŏpi
şivant'unbsay. Ama İsusen pine:
«Ŏnŏmapanan, ko p'uritene, hat'etər
basek'e». 53 Şot'oğon isə İsusi loxol
axšumsat'un burqi, şot'aynak' ki,
xuyəri bisuna avat'uniy. 54 İsusen isə
xuyəri kiyexun biq'i pine: «Hayza, bez
bala!» 55 Xuyəri uruf iz bədənəne
qaybaki, şoval hat'e saad turele
hayzeri. Oşa İsusen pine ki, xuyərə
ukunq'at'un tadi. 56 Xuyəri bava-nana
mat mandet'uniy. Ama İsusen şot'oğo
tapşurebi ki, me əşlin barada şuk'k'ala
maq'at'un exlətp'i.

9

P'as's'e şagirdə tadeğala tapşuruğ

(Mat'. 10:1-15; Mrk'. 6:7-13)

1 İsusen İz p'as's'e şagirdə İz t'ŏğŏl
k'alpi şot'oğo bito murdar urufxo
c'evkseynak' saal azarxo
q'olaybseynak' zor q'a ext'iyəre tadi.
2 Oşa şot'oğo Buxačuğoy padçağluği
barada karoozbsa, azariğo
q'olaybsane yaq'abi. 3 Şot'oğo metəre
pi: «Yaq'eynak' hik'k'al - nə çombağ,
nə toray, nə šum, nə təngə, nəəl ki
badalbseynak' gurat' ma ext'anan.
4 Mani k'oya bağaynan, t'et'iya
mandanan, t'et'iinal yaq'a baft'anan.
5 Ama maya ki vəx nu q'abulbayt'un,
t'e şəhərexun c'eğat'an ef turmoğoy
tozal śap't'anan. Barta mo
şot'oğoynak' sa nišanq'an baki». [o]
6 Metərluğen, şorox yaq'a baft'i hər
gala Mŭq Xavara yəymişbsun saal
azarxo q'olaybsun ayizba-ayiz
tarat'unpi.

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?

(Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-16)

7 Bütüm me exlətxo hari t'et'rarx [p]
İrodiyal ŭmŭğo p'anep'i, şot'inal tene
avay ki, k'əq'an fikirbi. Şot'aynak' ki,
bəzit'oğon "mo İoane p'uri ganuxun
bĕyinbake", 8 bəzit'oğon "İlyane
hare", bəzit'oğon "mo damna
xavareçalxoxun soğone bĕyinbake"
next'uniy. [q] 9 İroden isə nexey: «İoani
bula bot'est'ezu, p'oy iz barada me
exlətxo tağala amdar şuva baki?» Şo
İsusa ak'seynak' bisaney.

İsusi qo hazaraxun gele amdara boşevksun

(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44)

10 Ap'ost'olxon [r] İsusi t'ŏğŏl qaybaki
içoğoy biq'i əşurxoy barada Şot'o
exlətt'unbi. Oşa İsusen şot'oğo İçuxun
Bet'sayda uk'ala sa şəhərene taşeri.
11 Ama camaaten me barada avabaki
Şot'ay qoşt'ane baft'i. İsusen şot'oğo

---

[o] **9:3-5** Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51

[p] **9:7** *t'et'rarx* - Rim imp'eriin sa hissin kalo.

[q] **9:7-8** Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19

[r] **9:10** Luk'. 6:13

şaat'e q'abulbi, şot'oğoynak' Buxačuğoy padçağluğaxune exlətp'i, q'olaybaksuna eht'iyəc bakalt'oğoval q'olayebi.

12 Ene běğ bateksay. P'as's'e şagirdal İsusi t'ŏğŏl hari Şot'o pit'un: «Camaata tərba, barta hərrəmoğo bakala ganxo q'a ayizmoğo taśi içoğoy baskseynak' gaq'at'un bğğbi, hamal sa şey haq'i kəyeq'at'un. Axıri yan miya çöl ganuyan». 13 Ama İsusen şot'oğo pine: «Kot'oğo ukun vən tadanan». Şagirdxon pit'un: «Yast'a qo šumaxun q'a p'ə çəlinəxun başq'a hik'k'al buteyax. Saycə taśi mema amdareynak' ukun haq'alane mande!» 14 T'et'iya isə qo hazara ĭša işq'are buy. Ama İsusen İz şagirdxo pine: «Şot'oğo dəst'ə-dəst'ə, əlli-əlli arśevk'anan». 15 Şagirdxonal içoğo pi k'inək' arśevt'unk'i. 16 İsusen qo šuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul běği şükürbala afırınane pi. Oşa şot'oğo cöybi İz şagirxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. 17 Bito kəyi-bot'unşi, avuzin mandala k'ot'orxoxun isə p'as's'e zənbile gireśi.

P'et'eri Xrist'osa çalxsun

(Mat'. 16:13-20; Mrk'. 8:27-30)

18 Sa ği İsusen tək afırınney. Şagirdxo Şot'o ĭšalayinşt'unbaki. İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Camaaten k'ə nexe? Zu şuzu?» 19 Şot'oğon metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon K'unuk'bal İoan, bəzit'oğon - İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, damna xavareçalxoxun soğone běyinbake». [s]

20 T'e vədə İsusen xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» P'et'eren coğabe tadi: «Hun Buxačuğoy Xrist'osnu». [t] 21 Ama İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala maq'at'un pi.

İsusi İz p'uri - běyinbaksuni barada saturběš avabakest'un

(Mat'. 16:21-28; Mrk'. 8:31-9:1)

22 Oşa Şot'in pine: «Amdari Ğara ağsaq'q'alxon, samci běyinšxon q'a k'anun zombalxon gele əzyət tadalt'un, Şot'oxun ço taradalt'un, Şot'o bespalt'un. Ama p'urit'ay xibimci ğine Şo běyinbakale».

23 Oşa bitot'u pine: «Əgər şunesa Bez bač'anexun eysun çuresasa, içuxun kul haq'eq'an, hər ğiyal Bez bač'anexun iz xaça ext'iq'an hari. [u] 24 Şot'aynak' ki, şiin iz elmoğo efsun çureğayin, ačesp'ale, ama şiin iz elmoğo zaynak' ačesp'i bakayin, şot'o efale. [v] 25 Axıri bito dünyənə q'azayinşi hələl vi elmoğo ačespsaxun nəəl ki əfçibaksaxun ten çark'eğalsa, şot'ay k'ə xeyirə bu? 26 Şin Zaxun saal Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İzi, İz Bavay saal ĭvel angelxoy

---

[s] **9:19** Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8

[t] **9:20** *Xrist'os* - Lăăməśiyo, c'ək'eśiyo upsune.

[u] **9:23** Mat'. 10:38; Luk'. 14:27

[v] **9:24** Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25

tamtarağen eğat'an şot'oxun ot'p'ale.
27 Vəx düzinəz nex: memiya
çurpit'oğoy bəziyorox Buxačuğoy
padçağluği eysuna lap içoğoy piin
ak'it'uxun oşa biyalt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun

(Mat'. 17:1-8; Mrk'. 9:2-8)

28 Me əyitmoğoxun oşa muğ ğine
c'ovaki. İsusen İçuxun P'et'era, İoana
saal İak'ova ext'i afırıpseynak'
buruğone laśi. 29 İsusen afırık'at'an İzi
ak'esun badalebaki, İzi paltari irəngəl
map-mas'i, s'aldalane baki. 30 Hame
vədine p'ə işq'ar hari İsusaxun
exlətpsat'un burqi. Mot'oğoy soğo
Moisey, t'e soğo isə İlyaney.
31 Şot'oğon tamtarağen hari İsusi
Yerusalima İzi bisuni bex p'ap'espsuni
baradat'un exlətpsay.
32 P'et'era q'a içuxun bakalt'oğo isə
bəğəloy nep'ene çaxp'ey. Ama
muğurbaki şot'oğon İsusi tamtarağa
saal İçuxun çurpi p'ə işq'arat'un ak'i.
33 İşq'arxo İsusaxun cöybakat'an
P'et'eren Şot'o pine: «Məəlim, beşi
memiya baksun he şaat'e! Eki xib
dənə çadır biq'en: soğo Vaynak', soğo
Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'».
Əslində şot'in içinal tene avay k'ə nex.
34 P'et'eren me əyitmoğo uk'at'an,
sa asoy hari şot'oğo but'ek'i. İçoğoy
loxol xoji bitat'an şot'oğon q'ĭt'unbi.
35 Asoyi boşt'an isə sa səse hari: «Mo
Bezi Ğare, Bezi c'ək'p'iyone! Kot'o
ibakanan!». [w] 36 Səs bot'bakat'an
şot'oğon İsusa savsat'un ak'i.
Şagirdxon baki əşurxo sir k'inək' efi,
me barada t'e vaxt' şuk'k'ala exlət
tet'unbi.

Ğaraxun murdar urufi c'eysun

(Mat'. 17:14-21; Mrk'. 9:14-29)

37 Əyc'indəri, şorox buruğoxun
śiğat'an, İsusi bĕš kala sa top camaate
c'eri. 38 Camaati aranexun sa işq'aren
harayepi: «Məəlim, xoyinšezbsa, bez
ğara bĕğa, şo bez tək sa ğare.
39 Ərəbir kot'ay boş sa murdar urufe
baysa, t'e vədə kot'in ost'aar
harayene, iz kiin-turin t'ut'unne.
Urufen kot'o iz ǰomoxun kăf baramin
incit'mişebsa. Əylə gele əzyət
tadit'uxun oşane iz boşt'an c'eysa.
40 Zu Vi şagirdxoxun şot'o c'evksuna
xaişbezu, ama şot'oğon
bacartet'unbi».
41 İsusenal pine: «Ay nu vĕbakala q'a
yaq'a açesp'i nəsil! Heq'ədər Zu vəxun
mandi vəx portp'oz? Vi ğara Bez
t'ŏğŏl eça». 42 Əyel İsusa
ĭšalayinşakat'an murdar urufen şot'o
oq'a saki ǰĭk'epi. Ama İsusen murdar
urufa q'adağanebi, ğaral q'olaybi iz
bavane qaydi. 43 Bito Buxačuğoy
kalaluğa ak'i məət't'əlt'un manst'ay.

İsusi İzi bisuni barada p'urumal saturbĕš avabakest'un

(Mat'. 17:22-23; Mrk'. 9:30-32)

Amdarxo hələl İsusi biq'i əşurxoxun
içoğol tet'un harey. Hame vədine

---

[w] **9:28-35** İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 1:11; 14:13-15; 2 P'et'. 1:17-18

İsusen İz şagirdxo pine: [44] «Həysə bezi uk'alt'oğo yönbəri ŭmŭxlaxanan: Amdari Ğar amdarxoy kiyel tadeğale». [45] Ama şagirdxon me əyitə q'amiştet'unbaki. Me əyitin məənə şot'oğoynak' c'ap'e mandi, Şot'oxun me əyiti k'ə upsuna xavar haq'suna isə zap't'unsay.

Ən kalo şuva?

(Mat'. 18:1-5; Mrk'. 9:33-40)

[46] Sa ği şagirdxon içoğoy arane ən kalo şu baksuni barada höcətbsat'un burqi. [47] İsusen şot'oğoy ük'e boş bakala fikirxo avabaki, sa mis'ik' əylə eçeri İz t'ŏğŏl çurdesedi. [48] Oşa şot'oğo pine: «Şin Bez s'iyen me əylə q'abulbayin, Zane q'abulbi baksa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbi baksa. Şot'aynak' ki, ef arane bitot'uxun mis'ik' bakalo ən kalone».

[49] İoanen pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufxo c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama yallarik' Vi bač'anexun tağalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». [50] Ama İsusen şot'o pine: «Şot'o mane ma bakanan! Efi əleyinə nu bakalo ef tərəfe».

Samariyaluğoy İsusa nu q'abulbsun

[51] İsusi dünyənexun cöybaksuni vaxt' ĭšalayinşaksunen Şot'in Yerusalima taysunane q'ərara hari. [52] İsusen İçuxun bĕš İz elçiğone yaq'abi. Şorox İsusi eysuni həzirluğa bĕğseynak' taśi samariyaluğoy sa ayizet'un baśi. [53] Ama samariyaluğon İsusa q'abul tet'unbi, şot'aynak' ki, Şo Yerusalimane taysay.

[54] İz şagirdxo bakala İak'oven q'a İoanen mot'o ak'i pit'un: «Çurensa, ay Q'ončux, İlyan bi k'inək' yanal mot'oğo əfçibseynak' göynuxun arux barst'una əmirben?» [x] [55] Ama İsusen fırıpi şot'oğo q'adağanebi. [56] Şoroxal q'erəz sa ayizet'un taśi.

İsusi şagird baksun k'ə upsuna

(Mat'. 8:19-22)

[57] Şorox yaq' tağat'an sunt'in İsusa pine: «Hun maya tağayin, zu Vi bač'anexun eğoz». [58] İsusen şot'o pine: «Tülküğoyal, göynul purk'ala q'uşurxoyal mese bu. Ama Amdari Ğare bul laxala sa gaal tene bu».

[59] Q'erəz sunt'u isə pine: «Bez bač'anexun eki». Şot'inal coğabe tadi: «Ay Q'ončux, za icaza tada, süft'ə tağaz bez bava oçalaxbaz». [60] İsusen şot'o pine: «Barta p'urit'oğonq'an içoğoy p'urit'oğo oçalaxbi. Hun isə taki Buxačuğoy padçağluği barada bayanba».

[61] P'urum q'erəz sunt'in pine: «Ay Q'ončux, zu Vi bač'anexun eğoz, ama süft'ə icaza tada tağaz bez k'ojint'oğoxun dirist'oğonbaz». [62] Ama İsusen şot'o pine: «Kötən əşp'est'i, ama qoş bĕğalo Buxačuğoy padçağluğa yarayinş tenebsa».

---

[x] **9:54** 2 Padç. 1:10

10

İsusi yetmiş tana karoozbsa yaq'absun

(Mat'. 10:5-16; 11:21-24; Mrk'. 6:7-13; Luk'. 9:1-6)

1 Mot'oxun oşa Q'ončuğon q'erəz sa
yetmiş tan c'ək'p'i, şot'oğoval p'ə
tan-p'ə tan İz tağala şəhərmoğo q'a
ayizmoğone yaq'abi.
2 Şot'oğo pine: «Məhsul gelene,
əşp'al isə mal, şot'aynak'al məhsuli
Q'ončuğo xoyinšbanan ki, İz məhsula
girbseynak' əşp'alxoq'an yaq'abi. [y]
3 Takinan! Zu vəx q'uziğo canavarxoy
boş yaq'abala k'inək'ez yaq'absa. [z]
4 Vəxun nə toray ma ext'anan, nə
zənbil, nəəl ki torok'al. Yaq'al
şuk'k'alaxun savaxeyir-aabatxeyir ma
banan.
5 Şinesa k'oya bağat'an süft'ə
"vəynak' xeyirq'an baki!" upanan.
6 T'et'iya xeyir-bərəkətə layiğ sa
amdar bakayin, efi şot'aynak' çureśi
xeyir-bərəkət şot'ay loxol bakale. Nu
bakayin isə şo vəynak' qaybakale. 7 Ef
baśi k'oyal mandanan, vəx
tadalt'uxun ukanan-ŭğənan,
şot'aynak' ki, əşp'al iz haq'q'a layiğe.
K'oyaxun k'oya ma c'ovakanan.
8 Maninesa sa şəhəre bağat'an vəx
q'abult'unbsasa, ef běš laxalt'u
ukanan. 9 T'iya bakala azariğoval
q'olaybanan, şot'oğo "Buxačuğoy
padçağluğ vəx ene ĭšalayinşakene"
upanan. 10 Ama maninesa şəhəre vəx
nu q'abulbayt'un, t'e şəhəri
küçəmoğo c'ekinan, metər upanan:
11 "Ef şəhəre beş turmoğo arśi tozal
śap't'i vəxyan qayst'a, ama mot'oval
avabakanan ki, Buxačuğoy padçağluğ
ene ĭšabakene." 12 Vəx nexzu, axırınci
ğine t'e şəhəri hal Sodomaxun betər
bakale.
13 Vay vi hala, ay Xorazin, vay vi hala,
ay Bet'sayda! Vəst'a baki möcüzoox
Sur q'a Sidona bakiniy, şot'oğon gele
vaxt'axun çul lapi içoğoy bel jeq' śipi [a]
toobabet'uniy. 14 Şot'aynak'al, axırınci
ğine ef hal Sur q'a Sidonaxun betər
bakale. 15 P'oy hun, ay K'efernaum?
Fikirenbsa ki, va göynul ĕqevk'alt'un?
Təə! Vi bula oçala badalt'un!
16 Metərluğen, vəx ŭmŭxlaxalo Za
ŭmŭxlaxine baksa, vəx t'ŏŏxbalo za
t'ŏŏxbine baksa. Za t'ŏŏxbalo isə Za
Yaq'abit'une t'ŏŏxbi baksa». [b]

Yetmiş şagirdi qaybaksun

17 Yetmiş şagird mŭq-mŭq qaybaki,
pit'un: «Ay Q'ončux! Vi s'iyen
əmirbat'an murdar urufxoval yax
tabit'un baksa!»
18 İsusen şot'oğo metəre coğab tadi:
«Zu Şeytani s'ăq' k'inək' göynuxun

---

[y] **10:2** Mat'. 9:37-38; İoan. 4:35

[z] **10:3** Mat'. 10:16

[a] **10:13** *çul lapi jeq'e boş arśi* - Damna israilluğon çul lapi içoğoy bel jeq' śit'unney ki, içoğoy yaslu baksuna nəəl toobabsuna ak'est'at'un.

[b] **10:16** Mat'. 10:40; Mrk'. 9:36-37; Luk'. 9:47-48; İoan. 13:20

bist'una ak'ezu. [19] Mone, Zu vĕx dizik'xo q'a sk'arp'ionxo, düşməni k'ə zor bunesa vĕn zərəl zapinut' turin oq'a laxi çaxçuxpsuna ext'iyərez tadi. [c] [20] Ama urufxoy vĕx tabi baksuna təə, ef s'iyurxoy göynul śamesuna mŭq bakanan».

İsusi mŭqluğ

(Mat'. 11:25-27; 13:16-17)

[21] Metər upsun q'a Ĭvel Urufi mŭqluğ İsusi loxol śiysun sane baki, Şoval mŭqluğen buybaki pine: «Ay göye q'a oçali Q'ončux bakala Bava! He şaat'a ki, mot'o içoğo haq'ullu, kamallu hesabbalt'oğoxun c'ap'bi xuri əyloğoynak'en qaypi! Hoo, ay Bava, mo Vi şaat' niyətey. [22] Bez Bavay tərəfəxun hər şey Zane tadeśe. Ğare Şu baksuna İz Bavaxun başq'a şuk'k'alen tene ava. Bavay Şu baksunal İz Ğaraxun q'a İz Ğaren avabakest'un çureğala amdarxoxun başq'a şuk'k'alen tene ava». [d]

[23] Oşa İsus şagirdxoç fırıpi şot'oğo cöycə pine: «He bəxt'əvəre t'e pulmux ki, ef ak'alt'oğone aksa! [24] Vĕx nexzu: xavareçalxoy q'a padçağxoy gelet'ine ef ak'alt'oğo aksun çureśi, ama tet'un ak'i, ef ibakalt'oğoval ibaksun çurt'unśi, ama tet'un ibaki».

Xeyirxax samariyalu barada bakala məsələ

[25] Sa k'anun zombalen İsusa sinəyinşbseynak' hayzeri pine: «Məəlim, zu k'ə şaat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə haq'az?»

[26] İsusenal şot'oxun xavare haq'i: «K'anuni boş k'ə śameśe? K'alpi hetəren q'amişaksa?» [27] Şot'in coğabe tadi: «Q'ončuğo, Vi Buxačuğo vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğen, vi bütüm zoren, saal vi bütüm haq'ılen çureki". Saal "vi ĭšat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki"». [28] İsusen şot'o pine: «Hun düz coğaben tadi. Haketərəl ba - yəşəyinşalnu». [e]

[29] Ama k'anun zombalen içu təmizə c'evkseynak' p'urum İsusaxun xavare haq'i: «P'oy bez išoo şuva?» [30] İsusen metəre coğab tadi:

«Sa amdar Yerusalimaxun Yerixoya tağala yaq'e loxol amdar fŭq'k'alxoy kiyene kofst'a. Fŭq'k'alxon şot'ay paltara c'eq'i, şot'o t'api, oşa isə elmoğoy loxol barti tat'unsa.

[31] T'etəre baksa ki, t'e yaq'en sa bĕyinše c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an c'ovaki yaq'e t'e soğo tərəfene taysa. [32] Sa leviluyal t'et'iya ĭšalayinşakat'an t'e amdara ak'i c'ovaki yaq'e t'e soğo tərəfene taysa.

[33] Samal oşa isə hat'e yaq'en sa samariyalune c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an şot'o iz goroxe eysa, [34] şot'ay yaroğo c'əyinen q'a finen os'k'i ğaçene. Oşa me amdara iz elema arśevk'i q'onağxo mandala galane eşt'a, şot'ay q'ulluğene çure.

---

[c] **10:19** Ĭvel măğ. 91:13

[d] **10:22** İoan. 1:18; 3:35; 10:15

[e] **10:25-28** Lev. 19:18; 18:15; K'an. 6:5; Mat'. 22:35-40; Mrk'. 12:28-34

35 Əyc'indəri şot'in q'onağ mandala
k'ojin kalat'u c'evk'i p'ə dinar [f] tadi
nexe: "Me amdara şaat' bĕğa, əgər
mot'oxunal gele vi xarc c'eğayin, zu
qoş qaybakat'an va tadoz."
36 Vi zənden, me xib tanaxun
fŭq'k'alxoy kiyel baft'i amdari išoo
manuva?»
37 K'anun zombalen coğabe tadi:
«Şot'aynak' ük' bok'osp'iyo». İsusenal
şot'o pine: «T'e vədə taki, hunal
haketər ba».

İsus Mart'ay q'a Mariyay k'oya

38 İsus İz şagirdxoxun yaq' tağat'an
şorox yaq'e loxol bakala sa ayizet'un
baśi. Memiya Mart'a s'iyen sa çuğon
Şot'o iz k'oyane k'alpi. 39 Şot'ay
Mariya s'iyen sa xunçine buy. Şo
Q'ončuğoy turmoğost'a arśi Şot'ay
əyitmoğone ŭmŭxlaxsay. [g] 40 Mart'ay
isə bul əşlə gərgürey. Şo İsusa
ĭšalayinşaki pine: «Ay Q'ončux! Ten
aksa ki, bez xunçen əşurxo bütümə
bez loxole bose? Kot'o upa ki, za
köməybeq'an!» 41 Q'ončuğon isə şot'o
metəre coğab tadi: «Mart'a, Mart'a,
hun gele şeyaxunen fikirbi naraat
baksa, 42 ama lazım bakalo tək sa
şeye. Mariyan həgigi lazım bakalt'une
içeynak' c'ək'p'e. Moval iz kiyexun
tene haq'eğal».

11

Afırıpsuni barada zombsun

(Mat'. 6:9-13; 7:7-11)

1 Sa ği İsusen afırınney. Afırıpi
çark'it'uxun oşa İz şagirdxoy sunt'in
Şot'o pine: «Ay Q'ončux, İoanen iz
şagirdxo zombi k'inək' Hunal yax
afırıpsuna zomba».
2 İsusen şot'oğo pine: «Afırık'at'an
metər upanan:

Ay göynul bakala beş Bava,
Vi s'i ĭvelq'an baki,
Vi padçağluğq'an hari.
Göynul bakala k'inək'
Oçalal Vi əyitq'an baki.

3 Beşi ğiluğ šuma yax hər ği tada.
4 Yax borclu bakala amdarxo yan
bağışlayinşala k'inək'
Hunal beş günaxxo bağışlayinşa.
Yax sinəyinşmaba,
Ama yax şərəxun çark'est'a».

5 Oşa İsusen şot'oğo pine: «Məsələ,
ef boşt'an sunt'ay dost'e bu. Üşenin
yarinest'a t'e dost'e t'ŏğŏl taśi nexnu:
"Bez dost', za xib dənə borc šum tada,
6 şot'aynak' ki, bez k'oya amdare hare,
iz bĕš laxala hik'k'al tezax bu".
7 Dost'enal k'oyaxun metəre coğab
tast'a: "Za naraat ma ba. Çomo ene
kirit'e, əyloxal bez t'ŏğŏl bask'et'un,
zu həysə hayzeri va hik'k'al tades tez
baksa". 8 Vəx nexzu, me amdara iz
dost' baksuna görə nuval tadayin,
şot'ay inaden çuresuna görəl bakayin
hayzeri şot'ay çureğalt'u tadale.
9 Şot'o görəl vəx nexzu: çurekinan -

---

[f] **10:35** *dinar* - t'e gala manst'uni sa
ğine toy 1/12 dinarey
[g] **10:38-39** İoan. 11:1

vəx tadeğale, qəvekinan - bəğəbalnan, çomo t'apanan - vəynak'al qayeğale. [10] Şot'aynak' ki, hər çureğalt'in haq'ale, hər qəveğalt'in bəğəbale, hər çomo t'ap'k'alt'aynak'al çomo qayeğale.
[11] Ef arane t'etər sa bava bune ki, iz ğaren içuxun çəli çureğane, ama çəlin gala şot'o dizik' tadane? [12] Nəəl ki, qoq'la çureğayin, şot'o sk'arp'ion tadane?
[13] Metərluğen, əgər vən pis baksun-baksun ef əyloğo şaat' şeymux tades bananksasa, göynul bakala Bavan İçuxun çureğalt'oğo Ĭvel Uruf tene tadon ki?»

İsus q'a Baal-Zevul

(Mat'. 12:22-30; Mrk'. 3:20-27)

[14] Sa ği İsusen lal sa amdaraxun murdar urufane c'evk'i. Murdar uruf c'erit'uxun oşa lale muz qayeśi. Camaat mat manedi. [15] Ama şot'oğoy bəzit'oğon next'uniy: «Kot'in murdar urufxo şot'oğoy kalo bakala Baal-Zevuli zorene c'evksa». [h]
[16] T'ĭyəmit'oğon isə İsusa sinəyinşbseynak' Şot'oxun göynuxun eğala sa möcüzə ak'est'unat'un tələbbsay. [i]
[17] Ama şot'oğoy k'ə fikirbsuna avabakala İsusen şot'oğo pine: «İz boş dava bakala padçağluğ vərəne bakon. İz boş dava bakala k'ojal śareğon.
[18] Əgər Şeytanal iç-içuxun davinane c'eysasa, şot'ay padçağluğ hetərə portp'on? Vən nexnan ki, Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evksa.
[19] Ama əgər Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evk'sasa, t'e vədə ef amdarxon şi zorene c'evksa? Kot'aynak'al şorox içan vəynak' divanbal bakalt'un. [20] Ama əgər Zu murdar urufxo Buxačuğoy zorenez c'evk'sasa, mo şo upsune ki, Buxačuğoy padçağluğ ef aranene.
[21] Əgər zorba sa amdar belxun-oše silaxlayinşaki iz k'oja q'orişebsasa, şot'ay var-dövləteynak' q'ĭ butene.
[22] Ama şot'oxun zorbat'in içu hücümbi q'alib eğayin, t'e vədə şot'ay güvəyinşəki silaxxo iz kiyexun exedon, talayinşi şeyurxoval cöyebon. [23] Zaxun sagala nu bakalo Bez əleyinəne, Zaxun sagala nu girbalt'in śarene. [j]
[24] Murdar uruf amdaraxun c'eğat'an xesus ganxone tarak'on, içeynak' irəətluğe qəveğon. Şot'o nu bəğəbat'an isə unek'on: "Bezi c'eri k'oya qaybakaz". [25] K'oya qaybakat'anal şot'o šameśi gireśine ak'on. [26] Me vədə şot'in taśi içuxun samalal betər bakala vŭğ murdar urufe eçon. Şoroxal t'iya baśi mant'undon. T'e vədə me amdari hal süft'int'uxunal pise bakon».
[27] İsusen mot'o uk'at'an sa çuğon amdarxoy boşt'an alloy səsen Şot'o pine: «Va iz tapane taradiyo, va döş tadiyo he bəxt'əvəre!» [28] Ama İsusen pine: «Buxačuğoy əyitə ibaki şot'o

[h] **11:15** Mat'. 9:34; 10:25
[i] **11:16** Mat'. 12:38; 16:1; Mrk'. 8:11
[j] **11:23** Mrk'. 9:40

əməlbaloroxe bəxt'əvər!»

Xavareçal İonay nišan

(Mat'. 12:38-42)

29 Camaat Şot'ay hərrəminə gelene
baksay. İsusenal pine: «Həysət'in
nəsil gele pise. Şot'oğon möcüzət'un
qəvesa, ama şot'oğo İonay
möcüzənaxun başq'a sal sa möcüzə
tene tadeğal. [k] 30 Şot'aynak' ki, İona
Ninevin camaateynak' hetər sa
möcüzə bakenesa, Amdari Ğaral me
nəsileynak' hat'etər bakale. [l] 31 Güney
tərəfin çuux-padçağenal [m] axırınci
ğine me nəsili amdarxoxun sagala
bəyinbaki şot'oğo taxsırkər c'evk'i
pisləyinşale. Axıri şo dünyəni t'e
t'öğölxun hayzeri Solomoni müdrik
əyitmoğo ŭmŭxlaxsane harey. Ama
memiya Solomonaxunal ala Bakalono.
32 Ninevin amdarxonal axırınci ğine
me nəsiləxun sagala bəyinbaki
şot'oğo taxsırkər c'evk'alt'un. Axıri
şot'oğon İonay karooza ibaki
toobabet'uniy. Ama həysə ef t'öğöl
Bakalo İonaxunal üst'üne! [n]

Bədəni çirağ

(Mat'. 6:22-23)

33 Şuk'k'alen şama bəc'ük't'i şot'o
c'əp'k'in gala, nəəl ki q'ave oq'a
latenexo. Ama şama çirağı q'ave boşe
laxon ki, bona bağalt'oğon işiğa
ak'at'un. [o]

34 Amdara işiğlu balo isə izi pule.
Əgər vi pul sağlam bakayin, dirist' vi
bədənəl işiğlu bakale. Ama piin zəif
ak'ayin, bədənəl bayinq'une bakon.
35 Metərluğen, bĕğa ki, vast'a bakala
"işiğ" bayinq'un maq'an baki.
36 Şot'aynak' ki, dirist' vi bədən işiğlu
baki sal sa ga bayinq'un nu mandayin,
vast'a bakala işiğ şamen vi loxol
sakala işiğ k'inək' bakale».

Vay ef hala, ay fariseyxo!

(Mat'. 23:1-36)

37 İsusen mot'oğo pit'uxun oşa
fariseyxoy sunt'in Şot'o iz k'oya šum
uksane k'alpi. Şoval şot'ay k'oya taśi
sulfin bel areśi. 38 İsusi šum ukalt'uxun
bĕš İz kulmoğo nu os'ksuna ak'ala
farisey məət't'əle mandi. [p]

39 T'e vədə Q'ončuğon şot'o pine:
«Vən, ay fariseyxo, ef t'alik'i, boşq'avi
bač'anal os'nank'sa, ama ef bonaxun
tamaxkərluğen q'a pisluğen buynan.
40 Ay haq'ılsuzxo, q'amiştenanbaksa
ki, qavuna bakalt'u Yaratmişalt'ine
bona bakalt'uval yaratmişe. 41 Vəx isə
ef q'ave boş bakalt'oğo kəsibxo

---

[k] **11:29** Mat'. 16:4; Mrk'. 8:12

[l] **11:30** İon. 3:4

[m] **11:31** *güney tərəfi çuux-padçağ* - yəni, Səbaxun Solomoni t'öğöl hari çuux-padçağ. 1 Padç. 10:1-13; 2 Hadis. 9:1-12

[n] **11:32** İon. 3:5

[o] **11:33** Mat'. 5:15; Mrk'. 4:21; Luk'. 8:16

[p] **11:38** - T'e vaxt' iudeyxon sa ədət k'inək' šum ukalt'uxun bĕš içoğoy kula ośk'alat'uniy. Me hərəkəten içoğo pakbsunat'un ak'est'ay.

tast'une manst'a, t'e vədə vəynak' hər şey təmize bakon.
42 Ama vay ef hala, ay fariseyxo!
Şot'aynak' ki, vən irəəni q'a q'erəzəl
göyüni vis' paye sunt'u tast'una ən
vacib hesabbi, insafa q'a Buxačuğo
çuresuna isə t'ŏŏxnan bost'a! Ama
sunt'u bat'an, t'e sunt'uval gərəy
eyexun nu c'evk'an! [q]
43 Vay ef hala, ay fariseyxo! Axıri vən
sinagogxo ən hörmətlü gala arst'una,
bazarin meydanxo amdarxon vəxun
p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki"
upsunanan çuresa.
44 Vay ef hala! Şot'aynak' ki, vən
insanxoy nu avabaki iz looxun çaxp'i
c'ovakala açi gərəmzoğxonan
oşq'arst'a».
45 T'e vədə k'anun zombalxoy sunt'in
İsusa coğabe tadi: «Məəlim, hun
mot'oğo upsunen yaxal
təhk'irenbsa». 46 İsusenal metəre pi:
«Vay efiyal hala, ay k'anun zombalxo!
Şot'aynak' ki, amdarxo bĭhi yüken
yükləyinşnanbsa, ama vən ef k'əşinal
me yükürxo tenan duğsa.
47 Vay ef hala! Şot'aynak' ki, ef
bavoğon besp'i xavareçalxoynak'nan
məğbərox [r] biq'sa. 48 Metərluğen, ef
bavoğon, kalboğon bit'oğo
təst'iğnanbsa. Şot'aynak' ki,
şot'oğont'un xavareçalxo besp'e,
vənal şot'oğoynak' məğbəroxnan
biq'sa. 49 Mot'aynak'al Buxačuğoy əyit
metərey: "Zu şot'oğoynak'
xavareçalxo q'a ap'ost'olxo yaq'aboz,
ama şot'oğon bəzit'oğo besp'alt'un,
bəzit'oğo şəp'eğalt'un".
50 Mot'aynak'al me nəsilen dünyəni
binora laxeśit'uxun mağay 51 bari
bütüm xavareçalxoy p'iya görə coğab
tadale: Aveli p'iyaxun burqi q'urban
eçala gane q'a xrami arane besp'i
Zəkəriyəy p'iyal śirik'. Hoo, Zu vəx
nexzu, me əşurxo görə coğab tadalo
me nəsil bakale. [s]
52 Vay ef hala, ay k'anun zombalxo!
Şot'aynak' ki, avabaksuni çomoy
açara exnandi, ama nə vən bağalo
tenan baki, nəəl t'iya baysun
çureğalt'oğo tenan barti».
53 İsus t'et'iin c'eğat'an, k'anun
zombalxon q'a fariseyxon Şot'o
p'əbulla sualxo tadi çətinluğa
bast'unt'un çuresay ki, 54 İz ĭomoxun
c'eğala sa sərf əyiten Şot'o təlinə
badat'un.

12

Ma q'ĭbanan

(Mat'. 10:26-33)

1 Me vədə İsusi hərrəminə hazarxon
amdarxone gireśi. Şorox t'eq'ədər
gelet'uniy ki, sun-sunay loxolt'un
laysay. İsusen süft'ə İz şagirdxoxun
exlətə burqi pine: «Fariseyxoy əyinəl
ma vĕbakanan! Şot'aynak' ki, şorox

[q] **11:42** Lev. 27:30

[r] **11:47** *məğbərə* - but' gala bakala gərəmzəluğ

[s] **11:50-51** Burq. 4:8; 2 Hadis. 24:20-21

p'əçolat'un. [t] [2] T'etər c'ap' sa şey teno ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər c'əp'k'in sa şeyal teno ki, nu avabakeğane. [u]
[3] Mot'o görəl vən bayinq'una pit'u ğene işiğa ibakalt'un, t'e bonin otağa ŭmŭğoy tume pi hər əyitəl ŭğŭlxun bayan bakale.
[4] Ay Bez dost'urxo, vəx nexzu: bədənə besp'i şot'oxun oşa q'erəz hik'k'al nu bes bakalt'oğoxun ma q'ĭbanan. [5] Ama şuxun q'ĭbsun lazım baksuna vəx uk'az: amdara besp'it'uxun oşa, şot'o cəhənnəmə boses bakala Buxačuğoxun q'ĭbanan! Hoo, vəx nexzu, Şot'oxun q'ĭbanan.
[6] Qo çoval tene ki, p'ə xuri tənginə toyeğalo? Ama şot'oğoyal sayco Buxačuğoy eyexun tene c'eysa. [7] Ef bel bakala popurxoval isə bŏq'ələśene! Ma q'ĭbanan, vən bŏq'əlpi çark'es nu bakala çovalxoxun gele dəyərlunan!
[8] Zu vəx mot'oz nex: şiin Za amdarxoy bĕš çalxayin, Amdari Ğarenal şot'o Buxačuğoy angelxoy bĕš təmiz ük'en çalxale. [9] Ama şiin Za amdarxoy bĕš nu q'abulbayin, şoval Buxačuğoy angelxoy bĕš q'abul tene bakal. [10] Amdari Ğare əleyinə k'ənesa uk'ala amdar bağışlayinşakale, ama Ĭvel Urufi əleyinə uk'alo tene bağışlayinşakal. [v]
[11] Vəx sinagogxo, kalaluğbalxoy bĕš eçat'an vəx hetər çark'est'uni, k'ə upsuni barada naraat ma bakanan. [12] Ĭvel Urufen vəx t'e dayğinast'a k'ə upsuna zombale». [w]

Dövlətlü q'ammazi barada məsələ

[13] Amdarxoy boşt'an sunt'in İsusa pine: «Məəlim, bez viçə upa ki, bavaxun mandi mirasa zaxun cöybeq'an». [14] İsusen şot'o metəre coğab tadi: «Ay viçi, Za şina ef loxol divanbal, nəəl ki, mal cöybal laxe?»
[15] Oşa İsusen şot'oğo pine: «Diggətlü bakanan, hər cür tamaxkərluğaxun əxil bakanan, şot'aynak' ki, amdari şaat' yəşəyinşbsun dövləti geleluğaxun asulu tene».
[16] T'e vədə İsusen şot'oğo me məsəlinəne exlətp'i: «Sa varlu amdari oçalen bol məhsule tast'a. [17] Me amdarenal iz ük'e boş fikirebsa: "Me məhsula bez laxala ga butezax. İsə k'ə baz?" [18] Oşa pine: "Metər booz: bez bütüm ambarxo śark'oz. Oşa samalal kalo biq'i bez bütüm taxıla q'a mala t'iya bak'oz. [19] Oşa isə bez elmux irəətluğa c'eğale. Bez yəşəyinşi axıral śirik' bəs bakala var-dövlətzax bu. Kəyi-ŭği kef booz!" [20] Ama Buxačuğon şot'o pine: "Ay axmağ, me üşe vi elmoğo vaxun haq'alt'un. P'oy vi girbiyo şu mandale?"
[21] Hametər içeynak' dövlət girbi, ama Buxačuğoy bĕš dövlətlü nu bakala hər sunt'ay axır metər bakale».

---

[t] **12:1** Mat'. 16:6; Mrk'. 8:15
[u] **12:2** Mrk'. 4:22; Luk'. 8:17
[v] **12:10** Mat'. 12:31-32; Mrk'. 3:28-29
[w] **12:11-12** Mat'. 10:19-20; Mrk'. 13:11; Luk'. 21:14-15

Hik'k'ali fikirə ma zapanan!

(Mat'. 6:20-21; 25-34)

22 Oşa İsusen iz şagirdxo metəre pi:
«Kot'aynak'al Zu vəx nexzu: "K'ə
ukalyan?" pi, ef elmoğoy, "K'ə
lak'alyan?" pi, ef bədəni fikirə ma
zapanan. 23 Elmux uksunaxun, bədən
isə lapsunaxun vacibe.
24 Ğəynoğo běğanan: şot'oğon nə
bitet'unst'a, nə extet'unbsa, nə
ambarxo tet'ux bu, nə kururxo. Ama
Buxačuğon şot'oğo ukesest'a. Vən isə
q'uşurxoxun heq'ədər dəyərlunan!
25 Ef mat'ine fikirbsunen iz ömürə
malcəəl bakayin boxoy bes bakon?
26 Əgər vən me mis'ik' şeya bes tenan
baksasa, ene q'erəz şeyurxoy fikirə
zap'suni he məənə bu?
27 İsə vardurxoy hetər kalabaksuna
běğanan! Şot'oğon nə zəhmət tet'un
zap'e, nə əltet'unst'a. Ama vəx nexzu,
lap Solomonenal bütüm iz var-dövləti
boş me vardurxoy saycət'ullarik' tene
lapey. [x] 28 Ay vĕluğ mal bakalxo,
Buxačuğon çöle ğe baki, əyc'ə isə
aruğo boseğala oya metər
lapesest'asa, yəni vəx tene lapest'on
ki?
29 Şot'o görəl "k'ə ukalyan?", "k'ə
ŭğəlyan?" pi fikir ma banan,
mot'aynak' naraat ma bakanan.
30 Şot'aynak' ki, mo Buxačuğo nu
çalxalt'oğoy əsəs fikire. Ef Bavan isə
efi het'u eht'iyəc baksuna avane.
31 Vən isə tək Buxačuğoy padçağluğa
qəveynan, t'e vədə mandi şeymuxal
vəx avuzin tadeğale.
32 Ma q'ĭba, ay mis'ik' sürü!
Şot'aynak' ki, ef Bavan padçağluğa
vəx tast'unane çureśi. 33 Ef bakalt'u
toydanan, kəsibxo paybanan. Vəynak'
isə nu bisibakala kisoox, göynul nu
çark'ala dövlət həzirbanan. T'et'iya nə
oğri tene eğon, nə şot'o mığmığen
tene k'as'k'on. 34 Şot'aynak' ki, ef
dövlət mayanesa, ef ük'əl t'et'iya
bakale».

Ayığ bakanan

*(Mat'. 10:34-36; 24:42-51; Mrk'.
13:32-36)*

35 «Běğanan ki, ef bĭğ həmişə ğaç,
çirağxo isə bəc'ük't'i həzirq'an baki.
36 Lašk'oyaxun qaybakala ağay yaq'a
běğala, şot'in çomo t'ap'sun q'a
qaypsuna həzir bakala nökər k'inək'
bakanan. [y] 37 He bəxt'əvəre t'e
nökərxo ki, içoğoy ağa qaybakat'an
şot'oğo muğure aksa! Vəx düzinəz
nex: t'e vədə şot'in içine iz bĭğa ğaçp'i
nökərxo sulfin bel arśest'on, şot'oğo
q'ulluğebon. 38 Ağan içoğo lap üşenin
yarine, nəəl ki kəykəymoğo hari
muğur ak'ala nökərxo he
bəxt'əvərt'un!
39 Avabakanan ki, əgər k'ojin
q'ončuğon oğrin mani vədine eysuna
avabakiniy, iz k'oj fŭq'teneğoy.
40 Hametər, vənal həzir bakanan,
şot'aynak' ki, Amdari Ğar vən nu
yaq'běğala vədine eğale».

---

[x] **12:27** 1 Padç. 10:4-7; 2 Hadis. 9:3-6

[y] **12:35-36** Mat'. 25:1-13

41 P'et'eren pine: «Ay Q'onçux, me
məsəlinə tək yaynak'en exlətpsa,
yoxsa bitot'aynak'?» 42 Q'onçuğon
coğabe tadi: «Ağan iz nökərxoy loxol
kalo laxi, şot'oğo iz vədinest'a šum
tast'una tapşurbi ext'ibərlu q'a
haq'ullu nökər şuva p'oy? 43 He
bəxt'əvəre t'e nökər ki, iz ağan k'oya
qaybakat'an içu əşlin bele aksa! 44 Vəx
düzinəz nex, ağan me nökərə iz bito
var dövləti loxol kalo laxale. 45 Ama
əgər t'e nökəren iz ük'e boş "bez ağa
c'əyi eğale" pi, t'ĭyəmi nökərxo q'a
çuux-nökərxo t'ap'k'ayin, kəyi-ŭği
finağoyluğbayin, 46 t'e nökəri ağa
şot'in nu yaq'bĕğala ğine, sal iz haq'ıle
nu eğala vədinest'a eğale. Hariyal
şot'o bĭhi caza tadale, oşal
ext'ibərsuzt'oğoxun sa biq'ale.
47 İz q'onçuğoy çureğalt'u avabaksun
şot'ay çureğalt'u əməl nu bala nökər
gele t'ap'eğale. 48 Ağay çureğalt'u nu
avabaki cazina layiğ əş biq'alo isə mal
t'ap'eğale! Şu gelene tadeśesa,
şot'oxun geleyal haq'eğale. Şu gele
əşe tapşurbakesa, şot'oxun tələb
bakaloval gele bakale.

Dünyəni p'ə gala cöybaksun

49 Zu dünyəne arux śip'saz hare. K'ə
bakoy me arux bəc'ük'eśi bok'i
bakiniy! 50 Ama Zu gele əzyət ak'i
biyalazu. Za tapşurbaki əşləl bex
p'ap'esp'amin Zu çətinluği boş
bakalazu! [z] 51 Vən fikirnanbsa ki, Zu
oçali çoyel şip'luğ eşt'az hare? Təə,
vəx nexzu ki, Zu cöybaksun eşt'az
hare! 52 Şot'aynak' ki, mot'oxun oşa sa
k'oya qo tan yəşəyinşebsasa, şorox
sun-sunaxun cöybaki xib tan p'ə tani
loxol, p'ə tan xib tani loxol ĕqeğale.
53 Bava ğaraxun, ğar bavaxun, nana
xuyərəxun, xuyər nanaxun, q'aynako
binaxun, bin q'aynakoxun
cöybakalt'un». [a]

Nišanxo q'amişaksun

(Mat'. 16:2-3)

54 Oşa İsusen bütüm camaata
mot'oval pine: «Vən bĕğ batk'ala
tərəfəxun eğala asoya ak'at'an hat'e
saad "ağala eğale" nexnan, düzəl
c'enesa. 55 Güney tərəfəxun muşe
fupsuna ak'at'an "gele gam bakale"
nexnan, düzəl c'enesa. 56 Ay
p'ăçolorox, oçali q'a göye nišanxon
k'ə upsuna q'amişakes bananksa, ama
həysət'in vaxt'en k'ə upsuna
q'amişakes tenan baksa?
57 Vəynak' het'ay düz baksuna het'u
görə q'amişakes tenan baksa? 58 Axıri
əgər hun va taxsırkər balt'uxun sagala
divanbali t'ŏğŏl tağayin, vaynak'
şaat'e bakon ki, şot'oxun yaq'acə
barişakavax. Tenesa, şot'in va
divanbali t'ŏğŏl xork'ale, divanbalen
isə va zindani kalat'ay kiyel tadale.
Şot'inal va zindana bosale. 59 Vəx
nexzu: t'et'iin axırınci köpiyal śirik'
tadinut' ten c'eğal». [b]

---

[z] **12:50** Mrk'. 10:38

[a] **12:51-53** Mat'. 10:34-36; Mik'. 7:6

[b] **12:58-59** Mat'. 5:25-26

13

Amdarxo toobabsuna k'alpsun

1 Me vaxt' t'et'iya bakala bəzi
amdarxon İsusa xavart'un tadi ki,
P'ilat'en sa hema Galileyluğo besp'i
şot'oğoy p'iya içoğoy eçala
q'urbanxoy p'iyane gərbe. 2 İsusen
kot'o metəre coğab tadi: «Vən
penanp'oy me Galileyluyox mandi
Galileyluğoxun betər günaxkərt'uniy
ki, me cürət'un p'uri? 3 Təə! Ama Zu
vəx nexzu: əgər tooba nu baynan,
vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan.
4 Nəəl ki, Siloami q'ala muğes's'e tane
bel biti şot'oğo besebi, fikirnanbsa ki,
şorox mandi Yerusalimluğoxun gele
taxsırkərt'uniy? 5 Təə! Ama Zu vəx
nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal
bito şot'oğollarik' əfçibakalnan».

Bar nu tadala incilnə xod

(Mat'. 21:18-19; Mrk'. 11:12-14)

6 Oşa İsusen me məsəlinəne eçeri:
«Sa amdari ganu incilnə xode baksa.
Me amdaren hari xodin loxol
meyvəne qəvesa, ama tene bəğəbsa.
7 Şot'in bağbana nexe: «Mağay bəğa,
xib usene ki, hari me incilnə xodin
loxol meyvəz qəvesa, ama
bəğətezbsa. Bot'a kot'o, het'aynak'
ams'i gala ga biq'ane?» 8 Bağbanen
isə metəre coğab tast'a: "Ağa, sa
usenal kot'o ma galda. Zu iz tuma
kašezkon, peyinez śik'on. 9 Eğala usen
meyvə tadayin, lap şaat'; nu tadayin,
t'e vədə bont'on"».

Azari çuğoy Şamat' ğine q'olaybaksun

10 İsusen Şamat' ğine sa sinagoga
zomebsay. 11 T'et'iya sa çuuxe buy.
Şot'o muğes's'e useney ki, murdar
urufen azari boş efi iz bač'ana
k'os'beney. Şot'in iz bač'ana sal
düzbes tene baksay. 12 İsusen me
çuğo ak'at'an şot'o k'alpi pine: «Ay
çuux, hun vi azaraxun çarenk'i».
13 İsusen İz kula şot'ay loxol lanexi,
şoval hat'e saad düzbaki bureqi
Buxačuğo alxışpsa.

14 Ama sinagogi kalat'in İsusi azarina
Şamat' ğine q'olaybsuna görə əcuğon
biq'i camaata metəre pi: «Əş
biq'seynak' ŭq ğino, hat'e ŭq ğimxoy
sunt'ust'a q'olaybakseynak' ekinan,
Şamat' ğine təə». [c] 15 İsusen isə şot'o
metəre coğab tadi: «Ay p'əçolorox!
Şamat' ğine pi ef öküzə nəəl ki elema
xe ŭğəst'inut', ağıla ğaç enanfsa? 16 İz
bava Avraham bakala me çuğo
Şeytanen muğes's'e usene ki, iz
kula-tura ğaçp'i efene. P'oy isə Şamat'
ğine pi, me çuğo çark'est'un lazım
tene?»

17 İsusen me əyitmoğo uk'at'an
İçuxun nu irəziləyinşakalt'oğoynak'
əyibe baki, camaat isə Şot'ay biq'ala
şaat' əşurxo görə mŭqebaksay.

---

[c] **13:14** C'eys. 20:9-10; K'an. 5:13-14

Xardali śile q'a əyini barada bakala məsəloox

(Mat'. 13:31-33; Mrk'. 4:30-32)

18 Oşa İsusen pine: «Buxačuğoy
padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u
oşq'ardaz? 19 Şo amdaren ext'i iz ganu
bit'i sa xardali śiləne oşq'ar. T'e śil
kalabaki xode baksa. Göye
q'uşurxonal şot'ay taymoğoy loxol
mest'un biq'sa».
20 İsusen saal pine: «Buxačuğoy
padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u
oşq'ardaz? 21 Şo çuğon ext'i xib tay
xarin boş bapi sa əyin k'inək'e. Şot'in
dirist' boq'oyane ayevkon".

Q'ac' çomo

(Mat'. 7:13-14; 21-23)

22 İsusen şəhərmoğoxun,
ayizmoğoxun c'ovaki zombsun
Yerusalimane taysay. 23 Sa amdaren
Şot'oxun xavare haq'i: «Ay Q'ončux,
yəni mal amdar çark'eğale?» İsusen
şot'oğo metəre coğab tadi:
24 «Çalışakanan q'ac' çomoxun
bakinan. Vəx nexzu: gelet'in çalışakale
me çomoxun bağane, ama bayes tene
bakal. 25 K'ojin q'ončuğon hayzeri
çomo but'k'it'uxun oşa isə vən c'öşin
tərəf mandi çomo t'ap'k'alnan,
xoyinšbi uk'alnan: "Ağa, çomo
qaypa!", ama şot'in "nə vəx
çaltezaxsa, nə efi mayin eysuna tez
ava" pi coğab tadale. [d] 26 T'e vədə vən
"yan vaxun sagala kəyi-ŭyanğe, hun
beş küçəmoğo zomenbsay" uk'alnan.
27 Ama şot'in vəx uk'ale: "Ay şər
bakalorox, Zu nə efi şu baksuna, nəəl
efi mayin eysuna tez ava! Zaxun
əxilbakanan bito!" pi coğab tadale. [e]
28 T'e vədə Avrahama, İak'ova,
İsaak'a saal bütüm xavareçalxo
Buxačuğoy padçağluğa, vəx isə c'öş
boseśi ak'at'an ef arane ŏnŏp'sun,
uluxxo ğırıc'est'un bakale. 29 Ama me
vədine dünyəni bip' t'ŏğŏlxun q'erəz
amdarxo hari Buxačuğoy padçağluğa,
q'onaxluği sulfin bel arśalt'un. [f]
30 Metərluğen, həysə axırınci
bakalorox samci, samci bakalorox isə
axırınci bakalt'un». [g]

Yerusalimi axır

(Mat'. 23:37-39)

31 T'e vədə İsusi t'ŏğŏl bəzi fariseyxo
hari pit'un: «C'eki taki memiin,
şot'aynak' ki, İrod padçağen Va
bespsune çuresa». 32 İsusen şot'oğo
pine: «Takinan t'e tülkünə upanan:
"Metəre, Zu ğe q'a əyc'ə murdar
urufxo c'evk'i amdarxo q'olayboz,
xibimci ğine isə Bez əşlə çark'est'oz".
33 Ama ğe, əyc'ə saal oşin ği Bez yaq'a
davambiz buq'on. Axıri bakes tene
bakon ki, xavareçala Yerusalimaxun
əxil besp'at'un!
34 Ay Yerusalim, Yerusalim!

---

[d] **13:25** Mat'. 25:11-12

[e] **13:27** Ĭvel măğ. 6:8

[f] **13:28-29** Mat'. 8:11-12; 22:13; 25:30

[g] **13:30** Mat'. 19:30; 20:16; Mrk'. 10:31

Xavareçalxo besp'ala, t'iya yaq'abakit'oğo ǰělayinşala şəhər! Zu vəx hema kərəmez q'urten iz s'irik'xo q'ənədxoy oq'a girbala k'inək' girbsun çureśi? Ama vən çurtenanśi! 35 İsə mone, ef k'oj vərəne manst'a. Vəx mot'oz nex: vən "Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u alxışq'an baki!" uk'amin Za ene tenan ak'al». [h]

14

İsus q'a fariseyxoy kalo

1 Sa Şamat' ğine İsus fariseyxoy kalat'oğoy sunt'ay k'oya šum uksane taśi. Bitot'in İçune fikir tast'ay.
2 İçuxun çobaçо içust'a bədənə xe giresuni azar bakala sa amdare buy.
3 İsusen fariseyxoxun q'a k'anun zombalxoxun xavare haq'i: «Şamat' ğine amdarxo q'olaybsun k'anunen düze yoxsa təə?» 4 Ama şot'oğon qaqtet'unpi. İsusen isə t'e amdari kula biq'i şot'o q'olaybi yaq'anebi. 5 İsusen şot'oğo pine: «Əgər efi mat'aysa ğar, nəəl ki öküz Şamat' ğine kərizə baft'ayin, şot'o hat'e saad c'evtenank'on?» [i] 6 Şot'oğonal İsusi me suala coğab tades tet'un baki.

Q'onağxoy barada məsələ

(Mat'. 22:1-10)

7 Oşa İsusen k'aleśit'oğoy içoğoynak' best'a ga c'ək'psuna ak'at'an şot'oğoynak' metər sa məsələne exlətp'i: 8 «Əgər sunt'in va lašk'oy k'alpenesa, mərəkəye taśi best'a ma arśa. Bərkə k'ojin q'onçuğoy vaxunal hörmətlü sa q'onağe bu? 9 T'e vədə vəx p'rannal lašk'oy k'alpit'in hari va "me amdara ga tada" uk'ayin, hun ot'psun taśi oq'a gala arśala bakalnu.
10 Ama maninesa mərəkəye tağat'an ən oq'a gala arśa ki, va k'alpi amdaren hari va "dost', t'e bel c'ovaka" peq'an. T'e vədə vaxun sagala arśit'oğoy bitot'ay běš hörməten q'azayinşon. [j]
11 Şot'aynak' ki, içu ala biq'alo oq'a, içu oq'a biq'alo isə ala bakale». [k]
12 İçu q'onağ k'alpit'u isə İsusen metəre pi: «Berezərin nəəl ki biyəsin ukun tadat'an vi dost'urxo, viçimoğo, q'oomxo, dövlətlü q'onşiğo ma k'alpa, şot'aynak' ki, oşa şot'oğonal va k'alpi t'e q'onaxluği əvəzə c'eğalt'un. 13 Ama q'onaxluğ tadat'an kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'ač'iğo k'alpa. 14 T'e vədə hun bəxt'əvər bakalnu, axıri şot'oğost'a t'e q'onaxluği əvəzə c'eyseynak' hik'k'al butene. Şot'aynak' ki, hun düzgün amdarxoxun sagala běyinbakat'an va şot'ay əvəz tadeğale».
15 Sulfin bel arśit'oğoy sunt'in mot'o ibaki İsusa pine: «Buxačuğoy padçağluğa šum ukalo he bəxt'əvəre!» 16 İsusen isə şot'o metəre coğab tadi: «Sunt'in gele amdar k'alpi kala sa q'onaxluği

---

[h] **13:35** Ĭvel măğ. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6

[i] **14:5** Mat'. 12:11

[j] **14:7-10** Məs. 25:6-7

[k] **14:11** Mat'. 23:12; Luk'. 18:14

həzirluğe běğsa. [17] Šuma arśala vədə hari p'ap'at'an iz nökərə k'alpit'oğoy t'ŏğŏl yaq'abi nexe ki, "bürüşanan, hər şey həzire".

[18] Ama şot'oğoy bitot'in sa məənə bəğəbi hərt'in sa əyite nexe. Sunt'in "za bağışlayinşa, oçalez haq'e, taśi şot'o běğalazu" nexe. [19] T'ĭyəmint'in "za bağışlayinşa, qo çüt öküzez haq'e, taśi şot'oğoy hetər əşbsuna běğalazu" nexe. [20] Xibimcit'in isə nexe: "Zu təzəz lašk'oybake, kot'aynak'al eyes tez bakon".

[21] Nökərenal qaybaki bitova iz ağa exlətebsa. T'e vədə k'ojin q'ončux əcuğləyinşəki nökərə nexe: "Usumluğen taki, şəhəri küçəmoğo, dönboğo bakala kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'ač'iğo miya eça".

[22] Oşa nökəren hari nexe: "Ağa, vi əmirbit'u biyan, hələ avuzin gaal manedi". [23] Ağan isə iz nökərə metərə əmirbsa: "Taki, bütüm yaq'moğo, çəpərxo tarapi şu ak'ayin bez k'oya eça. Barta bez k'oj q'onağxon buybeq'an. [24] Vəx nexzu: süft'ə k'aleśit'oğoxun sayco bez sulfin bel tene arśal!"»

Şagird baksuni toy

(Mat'. 10:37-38)

[25] İsusaxun sagala gele amdare taysay. İsusen şot'oğoç fırıpi pine: [26] «Bez t'ŏğŏl hari, ama iz bava-nana, çuğo-əyloğo, viçə-xunça nəəl ki lap iz elmoğo Zaxun üst'ün biq'alo Bezi şagird bakes batenekon. [27] İz xaça için iz əmna bel taşeri Bez bač'anexun nu eğaloval Bez şagird bakes tene bakon. [l]

[28] Ef boşt'an sunt'in sa q'ala biq'sun çureğayin, süft'ə arśi xaşlayinşakala tənginə tene bŏq'ălk'on ki, běyn me əşlə çark'est'eynak' iz təngə p'oyesa yoxsa təə? [29] Axıri şot'in q'alin binorina laxi əşlə çark'est'es nu bakayin, mot'o ak'alt'oğoy bitot'in şot'o lağa haq'i uk'alt'un: [30] "Biq'sa burqene, çark'est'es tene baksa".

[31] Nəəl ki, sa padçağ t'ĭyəmi padçağaxun davina c'eğat'an şot'in iz vis' hazar əsk'əri içoğoy loxol eğala q'a hazar əsk'əri běš çurpes baki-nu baksuna saturběš fikirtenebon ki? [32] Nu bacarbes baksunal ak'ayin, t'ĭyəmi padçağ hələ əxil amaq'un elçiğo yaq'abi şot'oxun barişaksune çureğon.

[33] Hametərəl, ef boşt'an sayco iz bakala hər şeyaxun kul nu haq'ayin, Bez şagird bakes tene bakon.

[34] El şaat' şeye, ama elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina elaxp'es bakon? [35] Şo nə oçaleynak' tene lazım bakon, nəəl peyin k'inək' tene yarayinşon. Şot'o hat'etər bot'unson. Ŭmŭx bakalt'in ibakeq'an!» [m]

---

[l] **14:27** Mat'. 16:24; Mrk'. 8:34; Luk'. 9:23

[m] **14:34-35** Mat'. 5:13; Mrk'. 9:50

15

Açi eğeli barada bakala məsələ

(Mat'. 18:12-14)

1 Bütüm naloggirbalxo q'a
günaxkərxo İsusa ŭmŭxlaxseynak' İz
t'öğölt'un eysay. 2 Fariseyxon q'a
k'anun zombalxon isə "me amdaren
günaxkərxone q'abulbsa, şot'oğoxun
šume uksa" pi t'ot'ot'unney. [n]
3 T'e vədə İsusen şot'oğoynak' me
məsəlinəne eçeri: 4 «Sa amdari sabaç
eğele bu, sa ğiyal şot'oğoy sunt'u
açesebsa. Ef zənden, şot'in doxsan
vuy eğela çöle barti, t'e açi eğela
bəğəbamin şot'o qəvteneğon ki?
5 Bəğəbiyal şot'o mŭq-mŭq iz əmna
bel laxi, 6 k'oya hari isə iz dost'urxo,
q'onşiğo k'alpi tene uk'on ki, "ekinan,
bezi mŭqluğa şərik bakanan, açesp'i
bez eğela bəğəbezu"?
7 İsə avabakanan ki, göynulal sa
toobabi günaxkərə görə doxsan vuy
toobina eht'iyəc nu bakala düzgün
amdara görə mŭqbaksunaxun gele
mŭqbakalt'un.

Açi təngin barada bakala məsələ

8 İsə vəynak' sa məsələl exlətp'az. Sa
çuğoy vis' draxmane [o] bu, sa ğiyal
şot'in şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef
zənden, şot'in t'e sa draxmina
bəğəbamin şama bəc'ük't'i k'ojin bip'
dönbinə šampi şot'o tene qəveğon ki?
9 Bəğəbiyal iz ĭšat'oğo, q'onşiğo k'alpi
tene uk'on ki, "ekinan, bezi mŭqluğa
şərik bakanan, açesp'i tənginə
bəğəbezu"?
10 İsə avabakanan ki, Buxačuğoy
angelxoval toobabi sa günaxkərə görə
mŭqt'unbaksa».

Açi ğare barada bakala məsələ

11 İsusen mot'oval exlətebi: «Sa
amdari p'ə ğare bu. 12 Sa ği ğarmoğoy
mis'ik't'in iz bava nexe: "Ay bava, vi
var-dövlətəxun bez paynu koft'alt'u
za tada". Bavanal iz var-dövlətə iz p'ə
ğare arane cöyebsa.
13 Sa hema ği oşa mis'ik' ğaren iz
bakalt'u girbi əxil sa oçala yaq'ane
bafst'a. Şot'in t'iya p'ap'it'uxun oşa
pozğun yəşəyinş c'ovakest'i iz
var-dövlətə çark'esest'a. 14 Ğaren iz
bakala hər şeya xaşlayinşebsa.
Samal oşa, t'e ölkinə kala sa
busaluğe baksa. Şot'in çətinluğ
aksane burqsa. 15 Mot'aynak'al ğaren
t'e ölkin amdarxoy sunt'ay t'öğöl
əşbalane baksa. T'e amdaren şot'o iz
oçalxo bŏq' bĕğsane yaq'absa. 16 Şo
t'ema busane manst'a ki, bŏq'urxon
ukala yemenal tapana boşevksuna
irəzine baksa, ama haşot'oval tadal
tene baksa.
17 Ğaren iz taxsıra q'amişakat'an isə
nexe: "Bez bavay heq'ədər tənginen
əyiteśi əşp'ale bu, bitot'ayal boşamin
ukala šume bu. Zu isə memiya busa
bisaz! 18 Hayzeri bavay t'öğöl taśi

---

[n] **15:2** Luk'. 5:29-30

[o] **15:8** *draxma* - gümüş təngə

şot'o uk'oz: "Ay bava, zu göye [p] q'a vi běš günaxezbe. [19] Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu. Za tənginen əyitp'i sa əşp'al k'inək' hesabba".
[20] Metərluğen, ğar hayzeri iz bavay t'öğöle taysa. Şo hələ ăxil amaq'un iz bavan şot'o ak'i goroxe eysa. İz ğare běš t'it'eri şot'o q'ujbi muçene.
[21] Ğaren nexe: "Ay bava, zu göye q'a vi běš günaxezbi. Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu." [22] Bavan isə iz nökərxo nexe: "Usum bakanan, ən gözəl xələt eçeri şot'o lapest'anan. İz k'əşine boğoçal lavk'anan, iz turel torok'al lapest'anan. [23] Kökbi mozinal eçeri šampanan. Ekinan uken-ŭğĕn mŭqluğben! [24] Şot'aynak' ki, bezi me ğar p'ureney - qayebaki, açeney - băğăneśi". Metərluğen, me mŭqluğa c'ovakest'at'un burqsa.
[25] Bavay kala ğar isə çölöney. Şo k'oya qaybakat'an fare, əçin səsurxo ibaki [26] nökərxoy sunt'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'sa: "Mo hik'ə?" [27] Nökəren şot'o nexe: "Vi viçine qaybake. Vi bavanal şot'ay salamat qaybaksuna görə kökbaki mozinane šampe".
[28] Kala ğar t'eq'ədər əcuğləyinşebaksa ki, bona baysunal tene çuresa. Bavan isə c'öş c'eri şot'o xoyinšebsa. [29] Ama ğaren iz bava metəre coğab tast'a: "Běğa, hema usene ki, vaynak' nökər k'inək' əşezbsa. Sal sa vədəl vi əyitəxun tez c'ere. Ama zaynak' sa keçin balal ten q'iymişi ki, bez dost'urxoxun kəyi-ŭğăz. [30] Me vi ğaren isə vi bütüm var-dövlətə tarak'ala çupuxxoynak' xaşlayinşi çark'esedi. Ama şo qaybakat'an hun içeynak' kökbi mozinan šame". [31] Bavan şot'o nexe: "Ay bez ğar, axıri hun həmişə zaxunnu, bez bakaloval bito vine.
[32] Ama yan həysə mŭq bakalayan, mŭqluğ c'ovakest'alayan! Axıri, vi me viçi p'ureney - qayebaki, şo açeney - băğăneśi!"».

16

Yön băğăbala kalaluğbali barada məsələ

[1] İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «Dövlətlü sa amdari iz əşurxo běğala sa amdare baksa. Şot'o xavart'un tast'a ki, t'e amdaren iz var-dövlətə śarene. [2] Dövlətlü amdarenal şot'o iz t'öğöl k'alpi nexe: "Mo hik'ə, vi barada zu k'əz ibaksa? Za hər şeyi hesaba tada. Hun ene kalo bakala ten".
[3] T'e vədə əşurxo běğala amdaren için içeynak' nexe: "İsə zu k'ə booz? Ağan kalaluğbsuna bez kiyexun exest'a. Nə kašp'sun kašk'alt'oğoxun tezu, nə dilənçiluğbalt'oğoxun. [4] Ama avazu k'ə booz! Gərəy t'etər baz ki, me əşləxun c'erit'uxun oşa za içoğoy k'ojurxo q'abulbala amdar bakane".
[5] Şot'aynak'al iz ağa borclu bakalt'oğo soğo-soğo k'alpi nexe: "Bez ağa heq'ədəren borclu?"

[p] **15:18** *göy* - yəni, Buxačux

6 Sunt'in nexe "sabaç bat' [q] zeytuni
c'əyin". Əşurxo běğalen şot'o pine:
"Vi q'əbizə ext'a, arśa usum śampa:
əlli". 7 Oşa t'ĭyămint'une nexe: "P'oy vi
heq'ədər borcvax bu?" Şot'in coğabe
tast'a: "Sabaç k'or [r] arum". Əşurxo
běğalt'in şot'o nexe: "Vi q'əbizə ext'a
śampa: səksən".
8 Dövlətlü amdarenal t'e
haq'suzluğbala əşp'ala iz yön
bəğəbsuna görə tərifləyinşebsa. Axıri
me dünyəni amdarxon
içoğollarikt'oğoxun bakala əşurxost'a
işiğa tarak'ala amdarxoxun gelet'un
q'amiş. 9 Zuval vəx nexzu: me
dünyəne bakala var-dövləten vəynak'
dost' q'azayinşanan ki, oşa me dövlət
çark'at'an vəx həmişəluğ dünyəne
q'abulbal bakane.
10 Mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərlu
bakalo, kala əşləst'al ext'ibərlune.
Mis'ik' sa əşləst'a haq'suz bakalo isə
kala əşləst'al haq'suze. 11 Metərluğen,
əgər me dünyəni var-dövlətə vəx
ext'ibərbes tene baksasa, əsil
var-dövlətə vəx şina ext'ibərbon?
12 Əgər q'ert'ay bakalt'u ext'ibərlu
tenan c'eysasa, efi bakalt'u vəx şina
tadon?
13 Sal sa nökəren p'ə ağa q'ulluğbes
batenekon. Şot'aynak' ki, nə sunt'u
nifrətbi t'ĭyămint'u çureğale, nəəl ki
sunt'u ğaçeśi t'ĭyămint'u pis piin
běğale. Vənal ham Buxačuğo hamal
var-dövlətə q'ulluğbes batenankon». [s]
14 Təngəpərəst' fariseyxon bütüm
me əyitmoğo ibaki İsusi loxol
axšumt'unney. 15 İsusen isə şot'oğo
pine: «Vəx amdarxoy běš düzgünnan
ak'est'a, ama Buxačuğon ef ük'əne
aksa. Ama avabakanan ki, amdarxon
üst'ün biq'alt'uxun Buxačuğon
irit'ene.

Buxačuğoy padçağluğ q'a K'anun

16 K'anuni q'a xavareçalxoy girkurxo
İoan eğaminey. Şot'oxun oşa isə
Buxačuğoy padçağluği Mŭq Xavare
yəymişaksa, bütüməl t'iya baysunt'un
çuresa. [t] 17 Ama göye q'a oçali
əfçibaksun K'anuni girke boş bakala
sa ğis'e ašt'unaxun hasande. [u]
18 İz çuğo c'evk'i q'erəz çuğoxun
lašk'oybakalo pozğune. İşq'araxun
c'eri çuğo haq'aloval pozğune. [v]

Dövlətlün q'a kəsibi barada məsələ

19 Sa dövlətlü amdare baksa. Şot'in
həmişə iz loxol toyexlu tünd č'oč'a
irəngen paltar q'a nəzik' kətani
parçinen paltare layey, izi hər ğiyal
köfe boşe c'ovaksay. 20 Saal Lazar
s'iyen sa kəsibe baksa. Şot'ay bədən
dirist' yara baft'ine baksa. Şo t'e
dövlətlü amdari çomoy tume bask'i

---

[q] **16:6** *sabaç bat'* - təxminən 3950 lit'ir

[r] **16:7** *sabaç k'or* - təxminən 39500 lit'ir

[s] **16:13** Mat'. 6:24

[t] **16:16** Mat'. 11:12-13

[u] **16:17** Mat'. 5:18

[v] **16:18** Mat'. 5:32; 19:19; Mrk'. 10:11-12; 1 K'or. 7:10-11

21 iz pul şot'ay sulfinaxun barala
k'ot'orxoy loxole baksa. Xăyoğonal
hari şot'ay yaroğone lamey.
22 Mone, kəsib bisane, angelxonal
şot'o lap Avrahami t'ŏğŏlt'un taşt'a.
Dövlətlü amdari vaxt'al p'anep'sa,
şoval bisane. Şot'o oçalaxt'unbsa.
23 Me amdaren cəhənnəmə koruğ
ak'at'an, iz pulmoğo alabi ăxil bakala
Avrahama, saal iz t'ŏğŏl Lazarane
aksa. 24 Şot'in ost'aar nexe: "Ay bez
bava Avraham, za gorox eki! Lazara
yaq'aba, iz k'əşin bula xena badi bez
muza şəyinbeq'an, me aruğoy boş
koruğez aksa". 25 Ama Avrahamen
nexe: "Bez ğar, vi eyex bada ki, hun vi
yəşəyinşast'a şaat' şeymux, Lazaren
isə pis şeymuxe ak'e. İsəəl şot'in miya
irəətluğe băğăbe, hun isə koruğen
aksa. 26 Hamal ef q'a beş arane t'etər
sa băğăloyluğe laxeśe ki, nə memiin
ef tərəf, nəəl kekiin me tərəf şinesa
çuralğayin, c'ovakes tene baksa".
27 Dövlətlü amdaren nexe: "Ay bava,
t'e vədə va xoyinšezbsa, Lazara bez
külfəti t'ŏğŏl yaq'aba. 28 Axıri qo
viçizax bu. Barta şot'oğo metər sa ga
baksuna avabakest'eq'an ki, şorox me
koruğ ak'ala gala maq'at'un hari.
29 Avrahamen şot'o nexe: "Şot'oğost'a
Moiseyi q'a xavareçalxoy girkurxono,
barta t'iya śameśit'oğoq'at'un
əməlbi". 30 Dövlətlü amdaren isə
nexe: "Təə, ay bez bava Avraham,
şot'oğoy t'ŏğŏl p'urit'oğoxun soğo nu
tağayin, toobabalo tet'un". 31 T'e vədə
Avrahamen şot'o nexe: "Əgər
şot'oğon Moiseya q'a xavareçalxo
tet'un ŭmŭxlaxsasa, p'urit'oğoxun
soğo bĕyinalbakayin tet'un vĕbakal"».

17

Günax, vĕluğ saal vəzifə

(Mat'. 18:6-7; Mrk'. 9:42)

1 Oşa İsusen İz şagirdxone pi:
«İnsanxo pis yaq'a taşala şeymux
müt'lək' bakale. Ama t'ĭyămint'u
yaq'nuxun c'evksuni səbəb bakalt'ay
vay hala! 2 Şiin me mis'ik'
hesabbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a
zap'k'ayin, t'e amdareynak' iz
q'oq'exun kala sa ĭomok'ojin ĭě
suruk'bi dənizə bosesun şaat'e bakon.
3 Şot'o görə vĕx fikir tadanan.
Əgər vi viçen günax əşp'est'i va
pisluğbenesa, şot'o töhmətba. Ama
şot'in toobabayin, şot'o bağışlayinşa.
[w] 4 Əgər lap sa ğinast'a vŭğ kərəm
günax əşp'est'i va pisluğbayin, oşa
vŭğ kərəməl vi t'ŏğŏl hari "toobazbi"
uk'ayin, şot'o bağışlayinşa». [x]
5 Sa ği ap'ost'olxon Q'ončuğo pit'un:
«Yast'a bakala vĕluğa avuzba!»
6 Q'ončuğon şot'oğo metəre pi: «Əgər
vĕst'a sa xardali śile hama vĕluğ
bunesa, me tutna xoda "va tumexun
c'evk'i taşa dənizə bit'a" unank'on,
şot'inal ef əyitə bĕneğon. [y]
7 Ef boşt'an mat'ina iz kötən

---

[w] **17:3** Mat'. 18:15
[x] **17:4** Mat'. 18:21-22
[y] **17:5-6** Mat'. 17:20

zap'k'ala nəəl ki eğel běğala nökərə çölöxun qaybakat'an "usum baka, arśa šum uka" uk'on? 8 Şuk'k'alen! Şot'o "bezi biyəsin šuma həzirba, zu kəyi-ŭğəminal vi bĭğa ğač'p'i za q'ulluğba, oşa hun unkon" uk'alnan? 9 Oşal hayzeri t'e nökərə iz bit'oğo görə "dirist'bakal" ten uk'al. Axıri şot'in iz borcane bi. 10 Vənal haketər, vəx bürüşit'oğo bitova bex p'ap'esp'it'uxun oşa upanan: "Yan tərifə layiğ nu bakala nökərxoyan, şot'aynak' ki, k'ə beyansa beş borce"».

Vis' tani cuzam azaraxun q'olaybaksun

11 İsus Yerusalima tağala yaq'e loxol Samariin q'a Galileyin arane bakala zahmani t'ŏğŏlxune c'ovaksay.
12 Ayizmoğoy sunt'u bağat'an şot'o vis' cuzamlu amdare irəst'hari. Şorox əxil çurpi 13 ost'aar harayt'unpi: «İsus! Ay məəlim, yax gorox eki!» 14 İsusen şot'oğo ak'i «takinan, vəx bĕyinšxo ak'est'anan» pine. Şoroxal tat'unśi. Tet'ære baki ki, şorox hələ yaq'a amaq'un təmizt'unbaki. z
15 Şot'oğoxun sunt'in izi q'olaybaksuna ak'at'an Buxačuğo ost'aar alxışpsun qayebaki. 16 Şo İsusi turin oq'a biti Şot'o dirist'bakane pi. Me amdar isə sa samariyaluney.
17 T'e vədə İsusen pine: «Q'olaybakiyorox vis' tan teney ki? P'oy mandi vuy tan maya? 18 Yəni me samariyalunaxun başq'a qoş qaybaki Buxačuğo alxışp'al bateneki?» 19 Oşa t'e amdara pine: «Hayza, taki, vi vĕbaksunen va çark'esedi».

Buxačuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?

20 Sa ği fariseyxon İsusaxun «Buxačuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?» pi xavart'un haq'i. İsusenal şot'oğo metære coğab tadi: «Buxačuğoy padçağluğ ef piin aksunen tene eğal. 21 Şuk'k'alen şot'o "bĕğa, şo memiyane" nəəl ki "t'et'iyane" tene uk'al, şot'aynak' ki, Buxačuğoy padçağluğ ene ef aranene». a
22 İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «T'etər ğimxo eğale ki, Amdari Ğare ef arane bakala ğimxoy sunt'u aksun çureğalnan, ama ak'alatenan.
23 Amdarxon vəx "bĕğa, Şo t'et'iyane" nəəl ki, "memiyane" uk'alt'un. T'it'eri bĕmağanan! 24 Şot'aynak' ki, s'əq'en göye sa tərəf duği t'ĭyəmi tərəfəl śirik' hetər işiğebsasa, Amdari Ğaral İz qaybakala ğine hat'etər bakale. b
25 Ama süft'ə Şot'in gele əzyət zap'k'alane, həysət'in nəsili amdarxoy tərəfəxun t'ŏŏx boseğalane.
26 Noye döörəst'ə hetære bakesa, Amdari Ğar eğala ğimxost'al hat'etər bakale. 27 Noy gəminə baśi ğinal śirik' insanxon kəyi-ŭt'ŭnğsay, lašk'oyt'un baksay, işq'arat'un taysay. Oşa sel

---

z **17:14** Lev. 14:1-32

a **17:21** Mat'. 24:23; Mrk'. 13:21

b **17:23-24** Mat'. 24:23,26-27; Mrk'. 13:21

hari bitova əfçinebi. [c] [28] Lut'e ğimxost'al hametərey. İnsanxon kəyi-ŭt'ŭnğsay, haq'i-toyt'unst'ay, bit'unst'ay, bit'unq'say. [29] Ama Lut' Sodonaxun c'eri ğine göynuxun arux q'a kükürde bari, bitoval əfçinebaki. [d] [30] Amdari Ğare eğala ğiyal hametər bakale.

[31] T'e ği iç k'ojin bel, iz şeymux isə k'ojin boş bakala amdar [e] şot'oğo exst'eynak' bona maq'an baśi. Çölö bakaloval qoş maq'an qaybaki. [f] [32] Lut'e çuğo ef eyex badanan! [g] [33] İz elmoğo çark'est'un çureğalt'in şot'o açesp'ale, ama şiin iz elmoğo açesp'ayin, şot'in iz elmoğo efale. [h] [34] Vəx nexzu: t'e üşe sa gane boş bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğo isə mandale. [35] Sagala dən berxala p'ə çuğoxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğo isə mandale. [i] [36] Çölö bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğo isə mandale».

[37] Şot'oxun xavart'un haq'i: «Ay Q'onçux, me əşurxo maya bakala?» Şot'in isə pine: «Cəmdəy mayanesa, q'irğiyoxal t'iya gireğale». [j]

18

Süpür çuğoy q'a insafsuz divanbali barada məsələ

[1] İsusen İz şagirdxoynak' həmişə afırıp'i urufaxun maq'at'un bit'i pi sa məsələne eçeri: [2] «Sa şəhəre sa divanbale baksa. Şot'in nə Buxačuğo tene çalxsay, nə amdarxo tene hörmətbsay. [3] Hat'e şəhəre sa süpür çuuxal baneksa. Çuğon t'e divanbali t'öğöl hari nexe: "Bez rəgibəxun bakala məhk'əmin əşlə hun běğa". [4] Ama divanbalen sa heq'ədər vaxt' mot'o əməlbsun çurtenesa, oşa isə için içeynak' metəre fikirbsa: "Düze, zu nə Buxačuğo tez çalxsa, nə amdarxo tez hörmətbsa, [5] ama me çuğon bez zəhlə śipsuna görə iz əşlə běğoz, tene bez ŭmŭğo taşale"».

[6] Oşa Q'onçuğon pine: «İnanbaksa me haq'suz bakala divanbalen k'ə nex? [7] Kot'in ketəre bsasa, t'e vədə Buxačuğon hetəre bon? Yəni İz c'ək'p'it'oğoy, üşe-ğena İçuxun köməy çureğalt'oğoy əşlə běği düzgün q'ərar tene c'evk'on ki? Şot'oğo gele yaq'běğesedon ki? [8] Vəx nexzu: şot'oğoy əşlə usumluğen běğale. Ama Amdari Ğar eğat'an oçali çoyel

---

[c] **17:26-27** Burq. 6:5-8; 7:6-24; Mat'. 24:37-39

[d] **17:28-29** Burq. 18:20-19:25

[e] **17:31** *k'ojin bel* - Filist'inə k'ojurxoy bul hamavare bake. T'iya c'öşin tərəfi k'as'k'alent'un laśe. Amdarxon içoğoy gele vaxt'a k'ojin belt'un c'ovakest'e: əşt'unbe, afırıt'unpe, useni eğarix vədəmoğo t'et'iya bast'unk'e.

[f] **17:31** Mat'. 24:17-18; Mrk'. 13:15-16

[g] **17:32** Burq. 19:26

[h] **17:33** Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; İoan. 12:25

[i] **17:34-35** Mat'. 24:40-41

[j] **17:37** İov. 39:30; Mat'. 24:28

Buxačuğo vĕluğ bəğəbale?»

Farisey q'a naloggirbali barada məsələ

9 İçoğo düzgün hesabbi, t'ĭyəmit'oğo isə oq'a sakala amdarxoynak' İsusen me məsəlinəne eçeri:
10 «Sa ği p'ə tan afırıpseynak' xramat'un baysa. Soğo farisey, t'ĭyəmino isə naloggirbal.
11 Fariseyen turel çurpi iz barada metəre afırıpsa burqi: "Ay Buxačux, Va şükürezbsa ki, zu nə t'ĭyəmit'oğollarik' amdarfŭq'k'al, haq'suz, q'ert'ay çuğoy loxol bĕğal tezu, nəəl ki me naloggirbalt'ullarik'.
12 Şamat'e p'ə kərəm ğuruxez efsa, bütüm bez q'azanci vis' paye sunt'uval tast'a".
13 Naloggirbal isə əxil çurpi, iz pulmoğo göynul alabsunal q'ĭnebsa. Saycə iz bel t'api nexey: "Ay Buxačux! Za günaxkərə gorox eki!"
14 İsə Zu vəx nexzu: t'e farisey təə, naloggirbale Buxačuğoy piyes düzgün ak'eśi iz k'oya taśi. Şot'aynak' ki, için içu ala biq'alo oq'a bakale, içu oq'a biq'alo isə ala». [k]

İsusi əyloğo xeyir-bərəkət tast'un

(Mat'. 19:13-15; Mrk'. 10:13-16)

15 Amdarxon İsusi t'ŏğŏl körpə əyloğoval et'unşt'ay ki, Şot'in xeyir-bərəkət tast'eynak' İz kula şot'oğoy loxol laxane. Şagirdxon isə mot'o ak'i şot'oğo ĭša tet'un barti.
16 Ama İsusen əyloğo İz t'ŏğŏl k'alpi pine: «Bartanan əylux Bez t'ŏğŏlq'at'un hari. Şot'oğo galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxačuğoy padçağluğ metərt'oğoye.
17 Vəx serinaz nex: şiin Buxačuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'iya sal sa vədine bayes tene bakon».

Var-dövlət q'a Buxačuğoy padçağluğ

(Mat'. 19:16-30; Mrk'. 10:17-31)

18 Sa kalaluğbalen İsusaxun xavare haq'i: «Ay şaat' Məəlim, zu k'ə baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə miras k'inək' haq'az?» 19 İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en şaat' nexe? Şaat' bakalo tək Buxačuxe. 20 Şot'ay əmirxo avanu: "Əxlagsuzluğ ma ba, besmaba, başmaq'a, əfçidən şuk'k'ali əleyinə şahidluğ ma ba, bava-nana hörmətba"». [l]
21 Şot'in isə pine: «Mot'oğo bitova əyelluğaxun əmələzbsa». 22 Mot'o ibakat'an İsusen şot'o pine: «Vi sa şey kame: hik'k'ə buvaxsa toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi var-dövlət bakale. Oşa qaybaka, Bez bač'anexun eki». 23 Şot'in isə me əyitmoğo ibaki pərte baki, şot'aynak' ki, gele dövlətlüney.
24 İsusen şot'ay pərt baksuna ak'i pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxačuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine! 25 Serine ki, buşe bĕke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü

[k] **18:14** Mat'. 23:12; Luk'. 14:11

[l] **18:20** C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20

amdari Buxačuğoy padçağluğa baysunaxun hasande». [26] Mot'oğo ibakalt'oğon pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eśes bakon»? [27] Şot'in isə pine: «İnsanxoynak' mümkün nu bakala əşurxo Buxačuğoynak' mümküne».

[28] T'e vədə P'et'eren pine: «Mone, yan hər şeya bosi vi bač'anexunyan hare». [29] İsusen şot'oğo pine: «Vəx serinaz nex: Buxačuğoy padçağluğeynak' iz k'oja, iz çuğo, iz viçimoğo, iz bava-nana, nəəl ki əyloğo efi t'etər sa amdar tene bakal ki, [30] me dünyəne şot'oxun hema q'at gele, gələcəye isə həmişəluğ yəşəyinş nu haq'ane».

İsusen İz p'uri-běyinbaksuni barada xibimci kərəm xavare tast'a

(Mat'. 20:17-19; Mrk'. 10:32-34)

[31] İsusen İz p'as's'e şagirdə t'ŏŏx zapi şot'oğo pine: «Mone, yan Yerusalimayan taysa, xavareçalxon Amdari Ğare barada śampiyoroxal bito bex p'ap'ale. [32] Şot'o Buxačuğo nu věbakalxoy kiyel tadalt'un, lağa haq'alt'un, təhk'irbalt'un, Şot'ay çoyel çuk'alt'un. [33] Şot'o tatarlayinşi oşa besp'alt'un. Xib ğinaxun oşa isə Şo běyinbakale».

[34] Ama şagirdxon me əyitmoğoxun hik'k'al q'amiş tet'unbaki. Me əyitmoğoy məənə c'ap'e mandi, şot'oğonal Şot'ay pit'oğo tet'un q'amişaki.

İsusi k'ač'i amdari pulmoğo qaypsun

(Mat'. 20:29-34; Mrk'. 10:46-52)

[35] İsus Yerixoya ĭšalayinşakat'an sa k'ač'i amdar yaq'e t'ŏğŏl arśi dilənçiluğebsay. [36] K'ač'i amdaren iz t'ŏğŏlxun gele amdar c'ovaksuna ibaki xavare haq'i: «K'ə bake?» [37] Şot'o pit'un: «Nazaret'lu İsuse memiin c'ovaksa».

[38] T'e vədə şot'in harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus, za gorox eki!» [39] Běš tağalt'oğon şot'o q'adağanbi şipbsunt'un çuresay, ama şot'in samalal ost'aare haraypi: «Ay Davidi ğar! Za gorox eki!» [40] İsusen çurpi əmirebi ki, şot'o İz t'ŏğŏlq'at'un eçeri. Amdar ĭšalayinşakat'an İsusen şot'oxun xavare haq'i: [41] «K'ən çuresa vaynak' baz»? Şot'in pine: «Ay Q'ončux, bez pulmoğon ak'eq'an». [42] İsusen şot'o pine: «Vi pulmux qayeśeq'an, vi vě baksunen va çark'esedi». [43] Hat'e saad me amdari pulmux qayeśi, şot'inal Buxačuğo alxışp'i İsusi bač'anexune taśi. Amdarxonal mot'o ak'i bitot'in Buxačuğo alxışt'unbi.

19

İsus q'a Zak'k'ay

[1] İsus Yerixoya baśi t'et'iin c'ovaneksay. [2] T'et'iya naloggirbalxoy kalo bakala Zak'k'ay s'ila sa dövlətlü işq'are buy. [3] İsusa ak'seynak' içu besebsay. Ama iz boy oq'oloy baksuna görə amdarxoy kiyexun Şot'o ak'es tene baksay. [4] Şot'o görəl běš t'it'eri sa incilnə xodane laśi ki, İsus

t'et'iin c'ovakat'an ak'ane.
5 İsus t'e gala p'ap'at'an ala běği
pine: «Zak'k'ay, usum oq'a śiki. Ğe Zu
vi k'oya mandalazu». 6 Şoval usum
oq'a śiri İsusa mŭqluğen q'abulebi.
7 Amdarxon mot'o ak'i t'ot'opsat'un
burqi: «Taśi sa günaxkəri k'oyane
q'onağ baki!»
8 Zak'k'ay isə turel hayzeri Q'ončuğo
metəre pi: «Ay Q'ončux, bez
var-dövləti qĭt'u kəsibxo payboz,
şuxunal haq'suz sa şey ext'ezsa, bip'
q'at avuz qaydoz». 9 İsusen şot'o pine:
«Ğe me k'oya çark'esune hari,
şot'aynak' ki, me amdaral Avrahami
ğare. 10 Axıri Amdari Ğar açit'oğo
qăveśi çark'est'eynak'e hare».

Amanat təngin barada məsələ

(Mat'. 25:14-30)

11 İsusen amdarxoynak' sa məsələl
exlətebi, şot'aynak' ki, Şo ene
Yerusalima ĭšalayinşakeney,
amdarxonal t'etərt'un fikirbsay ki,
Buxačuğoy padçağluği eyseynak' male
mande. 12 İsusen pine: «Sa s'ila amdar
ăxil sa ölkinə yaq'ane bafst'a ki, t'iya
iz padçağ baksuna təst'iğbi
qaybakane. [m] 13 Tağalt'uxun běš iz
nökərxoxun vis' tana k'alene, şot'oğo
vis' mina [n] tənginə tadi nexe: "Zu
eğamin me tənginen alverbanan".
14 Ama t'e ölkin amdarxon şot'o
nifrətbsuna görə şot'ay bač'anexun
elçiğo yaq'abi pest'unst'a: "Me
amdari beş padçağ baksuna
çurteyansa".
15 Ama me amdar padçağ baneksa.
Qaybakat'an isə təngə tadi nökərxo izi
t'ŏğŏl k'alpest'i şot'oğoy heq'ədər
q'azayinşbsunane avabaksun çuresa.
16 Samcit'in hari nexe: "Ağa, vi sa
minan vis' minane eçere". 17 Ağan
şot'o nexe: "Dirbaşnu, bez şaat'
nökər. Ən mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərlu
c'eysuna görə va vis' şəhəri loxol
kalaluğbsunaz ext'ibərbsa".
18 P'ămcit'in hari nexe: "Ağa! Vi sa
minan qo minane eçere." 19 Ağan
şot'o "vaal qo şəhəri kaloz laxsa"
nexe.
20 T'ĭyəmint'in isə hari nexe: "Ağa!
Mo vi vis' mina, kot'o dəsmərə
bəc'ürpi ezfe. 21 Şot'aynak' ki, vaxun
q'ĭzbe. Axıri hun gorox nu eğala sa
amdarnu. Nu laxi ganuxun exenst'a,
nu ezbi ganuxun exenbsa". 22 Ağan
şot'o nexe: "Ay pis nökər, va vi
ĭomoxun c'eğala əyitmoğon biq'oz!
Huncə nexnu ki, bezi q'əddar
baksuna, nu laxi ganuxun exst'una, nu
bit'i ganuxun exbsuna avanuy. 23 P'oy
t'e vədə het'u görə bez tənginə faizen
ten tade ki, zu eğat'an bez laxit'uxun
avuzin ext'az?"
24 Oşa iz t'ŏŏx bakalt'oğo nexe: "Me
amdari kiyexun tənginə ext'i vis' mina
bakalt'u tadanan!" 25 Şot'o next'un:

---

[m] **19:12** T'e döörəst'ə Rime İmperiin sa bölgin padçağ c'ək'eśi amdar iz kalaluğa burqsunaxun běš süft'ə Rima taśi iz padçağluğa təstiğbakalaney.

[n] **19:13** *mina* - 100 dirhəmə barabar, 100 ğiluğ maaşey.

"Ağa, axıri şot'ay ene vis' mina bune!"
[26] Ama şot'in coğabe tast'a: "İsə
ibakanan, vəx nexzu: şust'a bune,
şot'o samalal gele tadeğale, şust'a
tenosa, iz kiye bakaloval haq'eğale. [o]
[27] Bezi içoğoy loxol padçağ baksuna
nu çureğala bez düşmənxo isə miya
eçanan, bez piin běš içoğoy bula
bot'anan!"»

İsusi Yerusalima baysun

(Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; İoan. 12:12-19)

[28] İsusen me məsəlinə exlətp'it'uxun
oşa p'urum běš baft'i Yerusalimaçe
taśi. [29] Zeytuni buruğoy döşel bakala
Bet'fagen q'a Bet'anya uk'ala
ayizmoğo ĭšalayinşakat'an, Şot'in İz
şagirdxoxun p'ranna běš yaq'abi pine:
[30] «Ef běš bakala ayize takinan. T'iya
bağat'an hələ şuk'k'alen nu c'idi, ğaç
sa elemi bala bəğəbalnan. Şot'o şadbi
miya eçanan. [31] Şiin vəxun
"het'aynak'nan me elemi balina
şadbsa?" xavar haq'ayin, upanan:
"Q'ončuğone lazım"».
[32] Şagirdxonal taśi bitova içoğo pi
k'inək' at'unk'i. [33] Şot'oğon elemi
balina şadbat'an şot'ay q'ončuğon
xavare haq'i: «Me elemi balina
het'aynak'nan şadbsa?» [34] Şot'oğon
coğabt'un tadi: «Mo Q'ončuğone
lazım». [35] Şot'oğon elemi balina İsusi
t'öğöl et'unçeri, oşal t'e elemi loxol
içoğoy paltara lap't'i İsusa şot'ay loxol
arśevt'unk'i. [36] Şo tanesay,
amdarxonal Şot'ay tağala yaq'a
içoğoy paltarxot'un past'st'ay.
[37] İsus hari Zeytun buruğoy döşel
p'ap'at'an t'iya bakala şagirdxon
içoğoy ak'i bito möcüzoğo görə mŭq
baki, Buxačuğo ost'aar səsen
alxışpsat'un burqi:
[38] «Q'ončuğoy s'iyen eğala
padçağa
xeyir-bərəkətq'an
baki!
Göynul şip'luğ, ən alloyluğxo
alxışq'an baki!» [p]
[39] Amdarxoy arane bakala bəzi
fariseyxon Şot'o pit'un: «Məəlim, vi
şagirdxoy səsə bot'a!» [40] Ama İsusen
şot'oğo metəre coğab tadi: «Vəx
nexzu, əgər korox şip' çurk'ayin,
ĭěyurxo muzal bakale!»

İsusi Yerusalimeynak' ŏnŏpsun

[41] İsus Yerusalima ĭšalayinşakat'an
şəhərə ak'i şot'aynak' ŏnŏnepi.
[42] Şot'in pine: «K'ə bakoniy, hun ğeq'a
bakayin va serluğa taşala yaq'a
q'amişakinuy! Ama me yaq' hələ ki
vaynak' c'ap'e. [43] İsəəl, va t'etər sa
ğimxone yaq'bĕsa ki, vi düşmənxon
va haq'seynak' eçeri vi q'alin tume
k'ul śipi oçala şot'oxun barabar
balt'un. Şot'oğon vi bip' t'ŏğə biq'i va
hər tərəfəxun sıxışt'ırişalt'un. [44] Vaal,
vi boş bakala amdarxoval əfçibalt'un.
Vast'a sa ĭěna ĭěne loxol tet'un
bark'al, şot'aynak' ki, Buxačuğoy va

[o] **19:26** Mat'. 13:12; Mrk'. 4:25; Luk'. 8:18

[p] **19:38** Ĭvel məğ. 118:26

ĭšalayinşakala vədinə ten q'amişaki».

İsusi alverçiğo xramaxun şəp'esun

(Mat'. 21:12-17; Mrk'. 11:15-19; İoan. 2:13-22)

45 Oşa İsus xrame məəlne baśi
t'et'iya alverbaltoğo şəp'esane burqi.
46 Şot'oğo metəre pi:
«"Bez k'oj afırıbseynak' bakala k'oj
bakale" [q]
pine śameśe. Ama vən şot'o
fŭq'k'alxoy mesanan c'urevk'e!»
47 İsusen hər ği xrama zomebsay.
Samci bĕyinšxon, k'anun zombalxon
q'a azuk'i sanballu amdarxon isə Şot'o
bespseynak' yaq't'un qəvesay. 48 Ama
mot'o hetər balt'un avatet'uniy,
şot'aynak' ki, amdarxo dim İz
hərrəminet'un baksay, Şot'ay
ĭomoxun c'eğala sa əyitəl tet'un
c'ovakest'ay. [r]

20

İsusa tadeśi ext'iyər

(Mat'. 21:23-27; Mrk'. 11:27-33)

1 Ğimxoy sa ği İsusen xrama
amdarxo zombi hamal Mŭq Xavara
yəymişat'an samci bĕyinšxo, k'anun
zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o
ĭšalayinşaki 2 pit'un: «Upa bĕyn, Hun
me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Va
me ext'iyərə şina tade?» 3 İsusen
şot'oğo metəre coğab tadi: «Zuval vəx
metər sa sual tadoz. Za upanan:
4 İoanen k'unuk'bseynak' ext'iyərə
mayina haq'ey? Göynul bakala
Buxačuğoxun, yoxsa amdarxoxun?»
5 Şot'oğonal içoğoy arane maslaatp'i
metərt'un pi: «Əgər uk'ayan
"Buxačuğoxuney", t'e vədə "p'oy
het'aynak' şot'o vĕtenanbaki?" uk'ale.
6 Uk'ayan "amdarxoxuney", dirist'
azuk'en yax ĭĕlayinşebon. Şot'aynak'
ki, amdarxon İoani xavareçal baksuna
vĕt'un».
7 Axırdal Şot'o "yan avateyan
mayina" pit'un coğab tadi. 8 İsusen isə
şot'oğo pine: «T'e vədə Zuval vəx me
əşurxo mani ext'iyəren bsuna
uk'alatez».

Pis bağbanxoy barada məsələ

(Mat'. 21:33-46; Mrk'. 12:1-12)

9 Mot'oğo pit'uxun oşa İsusen
amdarxoynak' metər sa məsələne
exlətpsa burqi: «Sa amdaren t'ulluğe
lasaksa. Oşa t'e t'ulluğa bare vədine
içu p'ap'ala paya tast'uni şərten
bağbanxo tadi q'erəz ölkinəne taysa.
Şo t'et'iya boxoy vaxt' manst'uni
s'iyene taysa. [s] 10 Hari t'ul p'ap'i
vədine t'e bağbanxoy t'ŏğŏl iz
nökərəne yaq'absa ki, izi paya
şot'oğoxun ext'ane. Ama t'ulluği
əşp'alxon t'e nökərə t'api kul ams'i
yaq'at'unbsa. 11 T'ulluği q'onču̇ğon
q'erəzəl sa nökəre yaq'absa, ama
bağbanxon mot'oval t'api
biyaburt'unbsa, kul ams'i qoşt'un

[q] **19:46** İsa. 56:7; Yer. 7:11
[r] **19:47-48** Luk'. 21:37
[s] **20:9** İsa. 5:1-7

yaq'absa. [12] T'ulluği q'ončuğon xibimci
nökərəl yaq'anebsa, ama bağbanxon
şot'oval yaralayinşi şəp't'unsa. [13] T'e
vədə t'ulluği q'ončuğon nexe: "İsə k'ə
baz? Barta bez bakal nu bakal sa ğara
yaq'abaz, bərkə şot'o hörmətbat'un".
[14] Ama bağbanxon şot'o ak'i içoğoy
arane exlətp'i next'un: "Mo varise!
Ekinan kot'o besp'en ki, miras yaxq'an
mandi". [15] Haketərəl bsat'un, şot'o
t'ulluğaxun c'evk'i best'unbsa.
İsə ef zənden, t'ulluği q'ončuğon
şot'oğo k'ə bale? [16] Şot'in hari me
bağbanxo əfçibale, t'ulluğa isə
q'erəzt'oğo tadale». Amdarxon mot'o
ibaki "Buxačuğon maq'an bi!" pit'un.
[17] Ama İsusen şot'oğoy piin boş běği
pine: «P'oy me Śam k'ə upsuna?
"Barizap'k'alxon bosi ǰě
Ən vacib t'ŏğin ǰěne baki". [t]
[18] Me ǰěne loxol bitalo śareğale, ǰě
mat'ay loxol bitayin isə şot'o
č'ak'k'ale».
[19] K'anun zombalxon q'a samci
běyinšxon q'amişt'unbaki ki, İsusen
me məsəlinə içoğoy baradane
exlətp'i. İmkan bakiniy Şot'o hat'et'iya
bit'unq'oy, ama amdarxoxun
q'ǐt'unbsay.

Hər tani iz haq'q'

(Mat'. 22:15-22; Mrk'. 12:13-17)

[20] K'anun zombalxon q'a samci
běyinšxon İsusi bač'anexun
busmişt'unbsay. Şot'ay t'ŏğŏl sa hema
amdaral yaq'abet'uniy. T'e amdarxon
içoğo təmiz ak'est'i dim İsusi t'ŏğŏl
bakalat'uniy, İz ǰomoxun sa sərf əyit
c'eğala k'inək' isə Şot'o biq'i Rimen
təyinbi kalat'ay kiyel tadalat'uniy.
[21] Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i:
«Məəlim, yan avayan ki, Hun düzen
əyitp'i zombsa, şuk'k'aleynak'al
tərəfkəşluğ tenbsa. Buxačuğoy yaq'a
düzen zombsa. [22] İsə upa běyn, beşi
Rime imp'erat'ora nalog tast'un düze,
yoxsa təə?»
[23] Ama İsusen şot'oğoy bic'luğa
q'amişaki metəre pi: [24] «Za sa dinar
ak'est'anan. Şot'ay loxol bakala şikil
q'a s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi:
«İmp'erat'ori». [25] İsusen şot'oğo pine:
«T'e vədə imp'erat'ori haq'q'a
imp'erat'ora, Buxačuğoy haq'q'a isə
Buxačuğo tadanan».
[26] Metər, İsusa amdarxoy běš əyiti
loxol biq'es tet'un baki. Şot'ay
coğabal mat mandi şip' çurt'unpi.

Běyinbaksuni barada sual

(Mat'. 22:23-33; Mrk'. 12:18-27)

[27] Běyinbaksun tene bu uk'ala sa
hema saduk'eyen [u] İsusi t'ŏğŏl hari
xavare haq'i: [28] «Məəlim, Moiseyen
yaynak' metəre śampe: "Əgər sa
amdari lašk'oy baki viçi əyelsuz
biyayin, şot'in t'e viçey süpür mandi

[t] **20:17** Ǐvel măğ. 118:22

[u] **20:27** *saduk'eyen* - Rime
hökmətəxun ğaç bakala arist'ok'rat
p'art'iya. Ǐvel Śamaxun tək Moiseyi qo
girkət'un q'abulbsay, nə
běyinbaksuna, nə angelxo, nəəl
axırınci ğine tet'un věbaksay.

çuğo haq'i p'uri viçey nəsilə davam beq'an".
[v] [29] Məsələn, vŭğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, içoğoy əyel bakinut' bisane. [30] Oşa p'ămci viçene me çuğo haq'sa, ama şoval içoğoy əyel bakinut' bisane. [31] Oşa xibimcit'inal şot'o haneq'sa. Haketər vŭğ viçey vŭğăranal me çuğo haq'i, ama içoğoy əyel bakinut' bisat'un. [32] Axırda me çuux içal bisane. [33] P'oy isə p'uriyorox bĕyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axıri, vŭğ viçey vŭğăranal me çuğo haq'eney».
[34] İsusen şot'oğo metəre coğab tadi: «Me döörin amdarxo lašk'oyt'un baksa, işq'arat'un taysa. [35] Ama p'urit'oğoy bĕyinbakit'uxun oşa həmişəluğ yəşəyinşə layiğ hesabbakalorox isə nə lašk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. [36] Ene biyalatet'un, şot'aynak' ki, angelxo oşq'ardalt'un, bĕyinbakala ğarmux baksuna görəl şorox Buxačuğoy ğarmuxt'un. [37] Moiseyenal śaśe barada bakala hadisinə śamk'at'an Q'ončuğo "Avrahami Buxačux, İsaak'i Buxačux saal İak'ovi Buxačuxe" nexe. Metər, Moiseyen içinal p'urit'oğoy bĕyinbaksunane ak'est'a. [w] [38] Buxačux p'urit'oğoy tene, dirist't'oğoy Buxačuxe, axıri Şot'aynak' bito dirist'e».
[39] K'anun zombalxoy bəzit'oğon metərt'un pi: «Məəlim, Hun he gözəlen pi». [40] Eneyal İsusaxun sa şey xavar haq'suna zap't'unśi.

Xrist'os şi Ğara?

(Mat'. 22:41-46; Mrk'. 12:35-37)

[41] T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Het'aynak't'un nex ki, Xrist'os Davidi Ğare? [42-43] Axıri Daviden için "Ĭvel măğurxo" girke boş

"Q'ončuğon bez Q'ončuğo pine:
Zu Vi düşmənxo Vi turin oq'a sakamin
Bez yön tərəf arśa" [x]

pene.
[44] Metərluğen, Daviden Şot'o "Ağa" pine k'ale. T'e vədə Şo hetərə Davidi ğar bakes bakon?»

K'anun zombalxoxun vĕx bĕğanan

(Mat'. 23:5-7; Mrk'. 12:38-40)

[45] Amdarxon bitot'in me əyitmoğo ŭmŭxlaxat'an, İsusen İz şagirdxo pine: [46] «K'anun zombalxoxun vĕx bĕğanan. Şot'oğoy çureğalo boxoy paltar lapi tarapsun, amdarxoy içoğo bazarin meydanxo ak'i p'ă kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsun, sinagogxo q'a q'onaxluğxo best'a arst'une.
[47] Şot'oğon süpür çupuğoy dövlətə ut'unksa, oşa isə içoğo ak'est'eynak' boxoy afırıt'unne. Me amdarxoy caza lap bĭhi bakale».

---

[v] **20:27-28** K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8
[w] **20:37** C'eys. 3:6
[x] **20:42-43** Ĭvel măğ. 110:1

21

Süpür çuğoy nəzir

(Mrk'. 12:41-44)

1 İsusen xrama bakala nəziri q'utin
t'ŏğŏl nəzir laxala dövlətlü
amdarxone bĕğsay. 2 Şot'in sa kəsib
süpür çuğoyal nəziri q'utina p'ə̆
lep't'on [y] təngə laxsuna anek'i.
3 İsusen pine: «Vă̆x düzinəz nex: me
kəsib süpür çuğon bitot'uxun gele
təngəne laxi. 4 Şot'aynak' ki, bitot'in
içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me
çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz
xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

Dünyəni axıri ĭšalayinşaksuni nišanxo

(Mat'. 24:1-28; Mrk'. 13:1-23)

5 T'iya bakalt'oğon xrame q'əşəng
ĭĕyurxoxun, Buxačuğoy s'iyal laxeśi
payurxoxun exlətp'at'an İsusen pine:
6 «T'etər ğimxo eğale ki, vă̆n memiya
ak'alt'oğoxun hik'k'al tene mandal.
Ĭĕne loxol ĭĕ tene mandal, bito
oçalaxun barabar bakale».
7 Şot'oxun xavart'un haq'i: «Məəlim,
me Vi piyorox hevaxt' bakale? Me
əşurxoy ĭšalayinşaksuna mani
möcüzəlü nišanxon ak'est'ale?»
8 İsusen pine: «Eht'iyat'lu bakanan,
feret' ma bakanan! Şot'aynak' ki, Bez
s'iyen gele amdaren hari "zu Şozu",
"vaxt' ĭšalayinşakene" uk'ale.
Şot'oğoy bač'anexun ma baft'anan.
9 Davoğoy q'a amdarxoy ĕqesuni s'iya
ibakat'an ma q'ĭ̆banan. Şot'aynak' ki,
morox süft'ə bakalane. Ama mo hələ
axır tene».
10 Oşa şot'oğo metəre pi: «Azuk'
azuk'i, padçağluğ padçağluği loxol
ĕqeğale. 11 Ost'aar oçal galpsunxo,
hər gala busaluğ, pis azarxo saal
dəhşətlü əşur bakale, göyenal yax
möcüzəlü nišanxo ak'est'ale.
12 Ama bito me əşurxoxun bĕš Za
görə vă̆x biq'alt'un, təqibbalt'un,
zindanxo badalt'un. Vă̆x sinagogxo q'a
padçağxoy saal kalaluğbalxoy bĕš
coğab tast'eynak' taşalt'un. 13 Morox
vă̆ynak' Mŭq Xavara yəymişbseynak
sa fürsət bakale. 14 Vănal saturbĕš k'ə
coğab tast'uni barada ma fikirbanan.
15 Şot'aynak' ki, Zu vă̆x t'etər sa
exlətpsuni yönə avabaksun q'a haq'ıl
tadoz ki, ef bĕš c'eğalt'oğoy saycət'in
nə ef sa əyitə p'ə̆ bes tene bakal, nəəl
ki şot'ay bĕš çurpes tene bakal. [z]
16 T'etər bakale ki, vă̆x lap ef nanoğon,
bavoğon, viçimoğon, q'oomxon q'a
dost'urxonal biq'est'alt'un, vă̆xun
bəzit'oğo besp'esaldalt'un. 17 Za görə
bitot'in vă̆x nifrət balt'un. [a] 18 Ama ef
belxun sa popal kam tene bakal.
19 Hər şeya portbsunen ef elmoğo
çark'est'alnan.
20 Q'oşunxoy Yerusalimi bip' t'ŏğă̆
haq'layinşbsuna ak'at'an avabakanan
ki, şot'ay vərən baksuni vaxt'
ĭšalayinşakene. 21 T'e vədə İudeyina
bakalorox bito buruxmoğoq'at'un

---

[y] **21:2** *lep't'on* - ən mis'ik' təngə

[z] **21:14-15** Luk'. 12:11-12

[a] **21:12-17** Mat'. 10:17-22

t'it'eri, barta şəhəre bakalorox t'et'iin c'ereq'at'un, şəhərexun t'ŏŏx bakalorox isə t'et'iya maq'at'un baśi.
22 Şot'aynak' ki, me ğimxo həyif haq'ala ğimxo bakale, bito śameśiyorox bex p'ap'ale. [b] 23 T'e ğimxost'a bĭhi çupuğoy q'a döş tadala çupuğoy vay hala! Şot'aynak' ki, me ölkin bel kala bələ eğale, Buxačuğoy əcuğal me azuk'i bel barale. 24 Şorox q'ılıncaxun biyalt'un, q'erəz millətxonal şot'oğo kiyel badi içoğoy əsir balt'un. Hametərəl, Yerusalim q'erəz millətxoy kiyel bakala vaxt' çark'amin, şəhər şot'oğoy turin oq'a çaxçuxeğale.

Amdari Ğare eysun

(Mat'. 24:29-35; Mrk'. 13:24-31)

25 Göynul bakala běğen, xaşen, muč'uliğon möcüzəlü nišanxo ak'est'alt'un. Millətxo oçali çoyel bakala dənizi gürultinaxun q'ĭya baft'alt'un, şot'oğon koruğ ak'alt'un. [c] 26 Oçali loxol eğala bəlinəxun amdarxon içoğo açesp'alt'un, şot'aynak' ki, göynul bakala p'lanet'xo jĭk'eğale. 27 T'e vədə şot'oğon Amdari Ğare asoyxoy loxol tamtarağen q'a İz kala zoren eysuna ak'alt'un. 28 Me əşurxo bex p'ap'sa burqat'an tikbaki ef bula alabanan, şot'aynak' ki, ef çark'esun ene ĭšane».

29 Oşa İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «İncilnə xoda q'a mandi xodurxo běğanan: 30 şot'oğon xazal qayk'at'an vən mot'o ak'i avananbaksa ki, yəy ene ĭšane.
31 Haketərəl vən me şeymoğoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Buxačuğoy padçağluğ ĭšane. 32 Vəx düzinəz nex: hələ me nəsil c'ovaki tağamin morox bito bex p'ap'ale.
33 Göy q'a oçal c'ovaki taneğon, ama Bezi əyitmux sal sa vədə c'ovaki tene tağon.

34 Běğanan ki, ef fikir tarapsuni, ŭğsuni saal hetər yəşəyinşbsuni loxol maq'an baki, tene t'e ğinen vəx bürdən biq'ale, sal ef xavaral tene bakal! 35 Axıri t'e ği oçali çoyel yəşəyinşala amdarxoy bitot'aynak' eğale. 36 Vənal ef bel eğala me bəloğoxun çark'eśi Amdari Ğare běš çomas'i çurpes bakseynak' afırıpsunaxun çurmapanan».

37 İsusen hər ği xrama amdarxo zomebsay, üşena isə taśi Zeytuni burux uk'ala galane c'ovakest'ay. [d]
38 Savaxt'an üşenen isə camaat İsusa ŭmŭxlaxseynak' Şot'ay t'ŏğŏl, xramat'un eysay.

22

İsusa bespseynak' həzirluğ běğsun

(Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; İoan. 11:47-53)

1 Əyinsuz Šume axsibay

---

[b] **21:22** Yer. 5:29; Hos. 9:7

[c] **21:25** İsa. 13:10; Yez. 32:7; Yol. 2:31; Qay. əyit 6:12-13

[d] **21:37** Luk'. 19:47-48

ĭšalayinşebaksay. Me axsibayi s'iya C'ovaksuni axsibayal next'uniy. [e]
[2] Samci bĕyinšxon q'a k'anun zombalxon camaati İsusi bač'anexun taysunaxun q'ĭt'unbsay, şot'aynak'al Şot'o bespseynak' sa yaq't'un qəvesay.

İuday İsusa toyst'un

(Mat'. 26:14-16; Mrk'. 14:10; İoan. 13:18-30)

[3] Hame vədə Şeytan p'as's'e şagirdaxun soğo bakala, İsk'ariot' k'aleğala İuday boşe baśi. [4] Şot'inal taśi samci bĕyinšxoxun q'a xrame q'aroolçiğoy kalat'oğoxun İsusa şot'oğoy kiyel mani yönen tast'uni barada exlətebi. [5] Şorox mŭqt'unbaki, şot'o təngə tast'unat'un əyit tadi. [6] İudal irəzine baki. Şot'in İsusa camaataxun c'əp'k'in şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq'e qəvesa burqi.

Axırınci biyəsin ukun

(Mat'. 26:17-30; Mrk'. 14:12-26; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25)

[7] Əyinsuz šume axsibayi C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina šamk'ala ği hare. [f] [8] İsusen P'et'era q'a İoana bĕš yaq'abi pine: «Takinan, yaynak' axsibayi ukuneynak' həzirluğ bĕğanan». [9] Şot'oğon isə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy həzirluğa maya bĕğen?» [10] İsusen şot'oğo pine: «Bĕğanan, vən şəhəre bağat'an ef bĕš gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay bač'anexun takinan, şo bağala k'oya bakinan. [11] T'e k'ojin q'ončuğo upanan: "Məəlimen vaxun xavare haq'sa: <Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi ukuna ukseynak' q'onaği otağ maya?>" [12] K'ojin q'ončuğon vəx alin k'oya həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya həzirluğ bĕğanan». [13] Şot'oğon taśi hər şeya İsusen pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukuneynak' həzirluğa bĕt'unği.

[14] Ukuni vədə hari p'ap'at'an İsus ap'ost'olxoxun sagala sulfin bel areśi. [15] İsusen şot'oğo pine: «Zu koruğ aksa burqamin me C'ovaksuni axsibayi ukuna vəxun sagala uksuna gelez çuresay. [16] Vəx mot'oz nex: Buxačuğoy padçağluğa C'ovaksuni axsibay k'ə upsuni tam çoyel c'eğamin, Zu me axsibayi ukuna ene ukalatezu».

[17] Oşa İsusen cama ext'i şükürbi pine: «Mot'o ext'anan, ef arane cöybanan. [18] Vəx nexzu: Buxačuğoy padçağluğ eğamin Zu t'ulen tadala me baraxunal ŭğalatez».

[19] Oşa İsusen šumal ext'i şükürebi. Şot'o cöybi İz şagirdxo tadi pine: «Mo vəynak' q'urban tadeğala Bez bədəne. Za eyex bast'eynak' metər banan».

[20] Haketərəl biyəsin ukunaxun oşa camane ext'i pi: «Me cam vəynak' barala Bez p'iyen ğaçeśi Təzə İrəziluğe. [g] [21] Ama mone, Za

---

[e] **22:1** C'eys. 12:1-27

[f] **22:7** C'eys. 12:1-27

[g] **22:20** Yer. 31:31-34

xəyənətbalt'in Zaxun sagala iz kula me sulfinane boxost'a. [h] 22 Amdari Ğar İçeynak' hetər śameśenesa t'etəre taysa, ama Şot'o xəyanətbala amdari vay hala!» 23 Şagirdxon me amdari içoğoy boşt'an şuva bakes bakon pi sun-sunaxun xavar haq'sat'un burqi.

24 Oşa içoğoy arane ən kalo şu hesabbaksuni baradal sa exlәte baki. [i] 25 Ama İsusen şot'oğo pine: «Q'erəz millətxoy padçağxonal q'a kalaluğbalxonal amdarxoy loxol kalaluğt'unbsa, oşal içoğo şot'oğoy havadart'un [j] hesabbsa. 26 Ama vən metər ma bakanan! Barta ef arane ən kalo ən mis'ik'o k'inək'q'an baki, kalaluğbaloval q'ulluğçi k'inək'q'an baki. [k] 27 Axıri şuva kalo, sulfin bel arśiyo, yoxsa q'ulluğ balo? Sulfin bel arśiyo tene ki? Ama Zu ef arane q'ulluğçi k'inək'zu. [l]

28 Zu sınaxxoxun c'ovakat'an Zaxun sa gala bakiyorox vənnan. 29 Bez Bavan Za padçağluğa tapşurbi k'inək', Zuval vəxez padçağluğ tapşurbsa ki, 30 vənal Bez padçağluğast'a Bez sulfin bel arśi kəyi-ŭğənan, hamal İsraili p'as's'e tayfina divanbseynak' taxt'urxo arśanan.

P'et'eri danmişaksuna saturbĕš avabakest'un

(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; İoan. 13:36-38)

31 «Simon, Simon! Şeytanen vəx arum k'inək' xaxalaxun c'ovakest'eynak' ene icazina haq'ene. 32 Ama Zu vast'a bakala vĕluğ maq'an ağçi pi vaynak' afırızpi. Oşa hun p'urum Zaç qaybakat'an vi viçimoğo ük' tada». 33 Şot'in İsusa coğabe tadi: «Ay Q'ončux, zu Vaxun zindanal, bisunal taysuna həzirzu». 34 Ama İsusen pine: «P'et'er, va nexzu: ğe dadalen elk'amin hun Za çalxsunaxun xib kərəm danmişakalnu».

35 Oşa şagirdxoxun xavare haq'i: «Zu vəx təngəsuz, toraysuz, torok'alsuz yaq'abat'an sa şeyaxun koruğ ak'enan?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Sal sa şeyaxun». [m] 36 T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Həysə isə şi ki təngə q'a toray bune şot'o ext'eq'an. Q'ılınc nu bakalt'inal iz paltara toydi q'ılıncq'an haq'i. 37 Şot'aynak' ki, vəx nexzu: Ĭvel śamast'a bakala "k'anuna pozmişalt'oğoxun taye baki" [n] əyitə tam bex p'ap'esp'iz buq'on. Şot'aynak' ki, Bez barada śameśiyorox bito bakale». 38 Şot'oğon pit'un: «Ay Q'ončux, mone, memiya p'ə q'ılınce bu». Şot'in isə şot'oğo pine: «Bəse».

---

[h] **22:21** Ĭvel măğ. 41:9

[i] **22:24** Mat'. 18:1; Mrk'. 9:34; Luk'. 9:46

[j] **22:25** *havadar* - t'ĭyəmint'oğo köməybala amdar. Kalaluğbalxoynak' q'a c'ək'eśi amdarxo tadeğala s'i.

[k] **22:25-26** Mat'. 20:25-27; 23:11; Mrk'. 9:35; 10:42-44

[l] **22:27** İoan. 13:12-15

[m] **22:35** Mat'. 10:9-10; Mrk'. 6:8-9; Luk'. 9:3; 10:4

[n] **22:37** İsa. 53:12

İsusi Zeytun buruğoy bel afırıpsun

(Mat'. 26:36-46; Mrk'. 14:32-42)

39 İsus c'eri həmişənin k'inək' Zeytun
buruğone laśi. İz şagirdxoval İz
bač'anexunt'un taśi. 40 T'iya p'ap'at'an
İsusen şot'oğo pine: «Afırıpanan ki,
sinəyinşaksun vəxun əxilq'an baki».
41 İsus İç isə şot'oğoxun sa jě boses
bakala q'ədər aralayinşaki, oşa diz
çökt'i afırınepi. 42 Şot'in metəre pi:
«Ay Bez Bava, əgər mümkünesa, me
cama [o] Zaxun əxilba. Ama Bez təə,
barta Vi çureğala k'inək'q'an baki».
43 T'e vədə göynuxun sa angel İsusa
ak'eśi İçu zore tadi. 44 İsusen əzyət
aksun samalal ük'en afırınney. Şot'ay
ap' oq'a bitala p'iye k'at'punxo
k'inək'ey.
45 İsus afırıpit'uxun oşa hayzeri İz
şagirdxoy t'öğöle hari, ama şot'oğo
nep'axe ak'i. 46 Şot'in İz şagirdxo pine:
«Het'aynak'nan bask'e? Hayzeri
afırıpanan ki, sinəyinşaksun vəxun
əxilq'an baki».

İsusi biq'esun

(Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; İoan. 18:3-12)

47 Mone, İsusen metər əyitk'ala
vədine, bürdən sa dəst'ə amdare
ak'eśi. P'as's'e şagirdxoxun soğo
bakala, İuda uk'ala şagird isə t'e
dəst'in běše taysay. Şo ǐšalayinşebaki
ki, İsusa muçk'ale. 48 Ama İsusen şot'o
pine: «İuda, yəni Amdari Ğara sa
muçbsunenen toyst'a?»
49 İsusi hərrəmine bakalt'oğon isə
me əşurxo ak'at'an Şot'o pit'un: «Ay
Q'ončux, bərkə beş q'ılıncxo ext'en?»
50 Hat'e dayğal şot'oğoy sunt'in
q'ılıncen duği samci běyinšxoy
kalat'ay nökəri yön ŭmŏğo tumexun
bonet'i. 51 Ama İsusen "bəsp'anan!" pi
İz kula nökəri ŭmoğoy loxol laxi şot'o
q'olayebi.
52 Oşa İsusen İz bač'anexun hari
samci běyinšxo, xrame q'aroolçiğoy
kalat'oğo saal ağsaq'q'alxo pine: «Zu
amdar fŭq'k'alzu ki? Q'ılıncen q'a
maqen het'aynak'nan hare Bez
bač'anexun? 53 Zu hər ği vəxun sagala
xramazuy, t'e vədə Za galtenanst'ay.
Ama həysə ef vaxt'e hare - bayinq'luği
[p] kalaluğbala vaxt'!» [q]

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(Mat'. 26:57-58; 26:67-75; Mrk'. 14:53-54; 14:65-72; İoan. 18:13-18; 18:25-27)

54 İsusa biq'i tat'unşeri, Şot'o samci
běyinšxoy kalat'ay k'oyat'un eçeri.
Samal aralu isə P'et'eral şot'oğoy
bač'anexun tanesay. 55 Məəlin bǐyex
eçeri aruxt'unbi. P'et'eral hari t'e
aruğoy hərrəmine arśit'oğoy arane
areśi.
56 Aruğoy işiğ P'et'eri loxole biti, t'iya
bakala çuux nökərxoy sunt'inal şot'o
anek'i. Şot'in P'et'eri loxol saal běği

---

[o] **22:42** *cam* - İsusi xaçe loxol bisuni nišan

[p] **22:53** *bayinq'luği* - yəni, şeytani

[q] **22:53** Luk'. 19:47-48; 21:37

pine: «Moval İsusaxun sagalaney».
57 Ama P'et'eren "ay çuux, zu t'e
amdara çaltezxsa!" pi danmişebaki.
58 Samal oşa q'erəz sa amdarenal
şot'o ak'i pine: «Hunal şot'oğoxun
soğonu». Ama P'et'eren pine: «Təə,
ay işq'ar!»
59 Sa saadaxun oşa q'erəz sa
amdarene ak'i pi: «Həgigiyal, me
amdar şot'oxun sagalaney!
Atenank'sa ki, mo galileyalune?»
60 Ama P'et'eren pine: «Ay işq'ar, hun
het'uxunen əyite avatez».
Mot'o uk'ala vədine dadalen elepi.
61 T'e vədə Q'ončuğon fırıpi P'et'eri
loxole běği. P'et'eriyal Q'ončuğon içu
"ğe dadalen elk'amin hun Zaxun xib
kərəm danmişakalnu" pi əyit eyexe
baft'i. 62 Şoval t'et'iin c'eri
hönkür-hönkür ŏnŏnepi.
63 İsusi q'aroola zap'k'ala amdarxon
isə Şot'o lağa haq'i t'ap't'unney.
64 Şot'ay pulmoğo ğač'p'i xavart'un
haq'say: «Sa xavareçalluğba běyn, va
şina duği?» 65 Şot'o q'erəzəl gele
əyitmux pi lağat'un haq'say.

İsus Kala Şurin běš

(Mat'. 26:57-66; Mrk'. 14:53-64; İoan. 18:19-24)

66 Kəybakat'an azuk'i ağsaq'q'alxoy,
samci běyinšxoy saal k'anun
zombalxoy Kala Şurane gireśi, İsusal
içoğoy běšt'un c'evk'i. 67 Şot'oğon
pit'un: «Yax düz upa, hun
Xrist'osnu?» İsusen şot'oğo pine:
«Vəx uk'ayiz, tenan vębakal, 68 vəxun
xavar haq'ayiz isə Za coğab tenan
tadal. 69 Ama mone, mot'oxun oşa
Amdari Ğar zorba Buxačuğoy yön
tərəf arśale». 70 Şot'oğoy bitot'in
xavare haq'i: «İsə Hun Buxačuğoy
Ğarnu?» İsusen şot'oğo coğabe tadi:
«Vənnan nexe ki, Zu Şozu». 71 T'e
vədə şot'oğon pit'un: «Ene q'erəz
şahidluğa k'ə eht'iyəce bu ki? Me
əyitə İz ǰomoxunyan ibaki!»

23

İsus Rimen təyinbi başçi P'ilat'i q'a Galileyin kalo İrodi běš

(Mat'. 27:1-2; 11-26; Mrk'. 15:1-15; İoan. 18:28-19:16)

1 T'e vədə Kala Şurin üzviyox bito
hayzeri İsusa P'ilat'i t'ŏğŏlt'un taşeri.
2 Şot'o taxsırkər c'evksun çureśi
pit'un: «Yan q'ərarayan hari ki, me
amdaren beş millətə yaq'nuxune
c'evksa. Amdarxo imp'erat'ora nalog
tast'una tene bare, içu isə Xrist'os pi
padçağe hesabbsa».
3 P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i:
«Hun iudeyxoy padçağnu? İsusen
coğab tadi şot'o pine: «Hunen metər
nex». 4 P'ilat'en samci běyinšxo q'a
camaata pine: «Zu me amdarast'a sal
sa taxsır atezak'sa». 5 Ama şot'oğon
içoğoy əyitin loxol çurpi pit'un: «Me
amdaren Galileyinaxun burqi me
oçalxol śirik' dirist' İudeyina İz
zombsunen camaata yaq'nuxune
c'evksa».
6 P'ilat'en Galileyin s'iya ibaki xavare

haq'i: «Me amdar galileyalune ki?»
7 İsusi İroden kalaluğbala oçalaxun
baksuna avabakiyal Şot'o İrodi t'ŏğŏle
yaq'abi. Şot'aynak' ki, t'e vədə İrodal
Yerusalimaney.
8 İroden İsusa ak'i gele mŭqebaki.
Şot'aynak' ki, Şot'ay barada t'ema
ibakeney ki, Şot'o gele vaxt'axun
aksune çuresay. Şot'in İsusi içeynak'
sa möcüzə ak'est'unane çuresay.
9 İroden Şot'o gele sualxone tadi, ama
İsusen şot'o sal sa coğab tene tadi.
10 Samci bĕyinšxon q'a k'anun
zombalxon hayzeri gele əyitmux pi
Şot'o taxsırkərt'un c'evksay. 11 İroden
q'a iz əsk'ərxon isə İsusi loxol
boşşamin axšumpi lağa haq'it'uxun
oşa Şot'o padçağ k'inək' lapest'i qaydi
P'ilat'i t'ŏğŏlt'un yaq'abi. 12 Süft'ə
sunaxun düşmən bakala P'ilat' q'a
İrodal t'e ğinaxun oşa dost't'un baki.
13 T'e vədə P'ilat'en samci bĕyinšxo,
kalaluğbalxo saal camaata topbi
14 şot'oğo pine: «Vən me amdara bez
t'ŏğŏl şot'aynak'nan eçere ki, kot'in
amdarxo yaq'nuxune c'evksa. Mone,
zu ef piin bĕš me məsəlinə bĕği
q'ərараz hari ki, me amdarast'a ef
uk'ala əşurxost'a saal sa taxsır
butene. 15 İrodenal sa taxsır tene ak'i,
şot'aynak'al beş loxole qaydi. İsə
vəncə ananksa ki, me amdaren bisuna
layiğ bakala sal sa əş tene biq'e.
16 Şot'aynak'al kot'o saycə t'apsuni
caza tadi tərboz». 17 Hər usen P'ilat'en
me axsibaya görə sa biq'eśit'u
tərebsay. 18 Ama camaaten harayepi:
«P'ureq'an, p'ureq'an! Yaynak'
Barabbina tərba!» 19 Barabba isə
şəhəre amdarxo hökmətə q'arşi
ĕqevksuna görəne zindana boseśey.
20 P'ilat'en İsusa tərbsuni tərəf baki
p'urum amdarxoxun əyitepi. 21 Ama
şot'oğon «kot'o xaçe loxol t'ăq't'a,
xaçe loxol t'ăq't'a!» uk'a
harayt'unney.
22 P'ilat'en xibimci kərəm xavare
haq'i: «Axıri me amdaren k'ə pisluğa
be? Zu kot'o besp'est'una layiğ bakala
sal sa taxsır tez aksa. Mot'o görəl
Kot'o saycə t'apsuni caza tadi
tərboz». 23 Ama şot'oğon p'urum
içoğoy əyiti loxol çurpi harayk'a Şot'ay
xaçe loxol t'ăq'tesunat'un tələbbsay.
Camaaten uk'aloval baneki.
24 P'ilat'en şot'oğoy çureğalt'u bine:
25 şot'in amdar bespsuna görə,
amdarxo hökmətə q'arşi ĕqevksuna
görə biq'eśi amdara tərebi. İsusa isə
şot'oğoy kiyele tadi.

İsusi xaçe loxol t'ăq't'esun

(Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; İoan. 19:17-25)

26 Əsk'ərxon İsusa t'ăq'st'a taşat'an,
hame vədine ayizexun eğala Simon
s'iyen k'irenalu sa amdara biq'i xaça
şot'ay bač'ane lat'unxi. Şot'in İsusi
bač'anexun taśi xaça taşalaney.
27 İsusi bač'anexun gele amdarxo,
Şot'aynak' ŏnŏpi neğ śik'ala çupuxe
taysay. 28 İsusen fırıpi şot'oğo pine:
«Ay Yerusalimi xuyərmux, Bez dərden
ma ŏnŏpanan. Vəynak' q'a ef

əyloğoynak' ŏnŏpanan. 29 Şot'aynak' ki, t'etər ğimxone eysa ki, "he bəxt'əvəre songsuzxo, me dünyəne əyel nu eçeri q'a döş nu tadi çupuxxo!" uk'alt'un. 30 Me vədə "buruxmoğo <beş loxol bitanan!>, təpoğo <yax but'k'anan!> uk'alt'un". [r] 31 Şot'aynak' ki, əgər göyün xode bel me əşurxo et'unşt'asa, t'e vədə q'ari xoda k'ət'un bon?» [s]

32 İsusaxun sagala p'ă cinəyətkərəl bespsat'un taşt'ay. 33 Şorox "Kəllə" uk'ala gala hari p'at'unp'i. T'iya Şot'oval t'e p'ă cinəyətkərəl - sunt'u İz yön, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf xaçe loxol t'ăq't'undi. 34 İsusen pine: «Ay Bava! Me amdarxo bağışlayinşa, şot'aynak' ki, içoğoy k'ə bsuna içanal tet'un ava!» Əsk'ərxon isə çöp bosi İsusi paltara içoğoy arane cöyt'unbi. [t]

35 Camaaten çurpi tamaşanebsay. T'iya samci bĕyinšxon q'a k'anun zombalxonal İsusa lağa haq'i next'uniy: «Mot'in q'erəzt'oğone çark'est'ay. Əgər Buxačuğon c'ək'p'i Xrist'osesa, t'e vədə İçuval çark'est'eq'an!» 36 Əsk'ərxonal ĭšalayinşaki Şot'o lağat'un haq'say. Şot'o fine oq'oy tadi 37 next'uniy: «Əgər hun iudeyxoy padçağnusa, va çark'est'a!» 38 Şot'ay best'a xaçe loxol "me amdar iudeyxoy padçağe" śame buy. [u] 39 Xaçe loxol t'ăq't'eśi cinəyətkərxoy sunt'inal Şot'o təhk'irbi pine: «P'oy Xrist'osnuy, t'e vədə vaal, yaxal çark'est'a!»

40 T'ĭyəmi cinayətkəren isə şot'o q'adağanbi pine: «Hun sal Buxačuğoxun q'ĭtenbsa? Axıri hunal xaçe loxolnu! 41 Yan beş əməlxo görəyan cazina zap'e, me Amdari isə sal sa taxsır butene». 42 Oşa İsusane pi: «Ay İsus, Vi padçağluğa padçağ k'inək' eğat'an za eyex bada!» 43 İsusen şot'o pine: «Va düzinəz nex, ğe hun Zaxun sagala cənnəte bakalnu».

İsusi bisun

(Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; İoan. 19:25-30)

44 Ŭqŭmci saadey, [v] ama dirist' oçali çoyel vuyumci saadal śirik' [w] bayinq'luğe baki. 45 Bĕğen iz işiğa satenek'say, xrame pərdəəl bĭyexun cöyebaki. [x] 46 İsusen ost'aar «ay Bava! Bez Urufa Vaz tapşurbsa» [y] pi elmuxe tadi. Şo pure.

---

[r] **23:30** Hos. 10:8; Qay. əyit 6:16

[s] **23:31** - Memiya İsusen İçu "göyün xod" upsunen İzi düzgünluğa, günaxkərxo "q'ari xod" upsunen isə şot'oğoy günaxi boş batk'sunane ak'est'a.

[t] **23:34** Ĭvel măğ. 22:18

[u] **23:38** *śameśey* - bəzi kiinśamurxost'a grek'i, lat'ını saal əbrani t'arurxone śameśey.

[v] **23:44** *ŭqŭmci saad* - həysət'in vaxt'en berezəre saad p'as's'e.

[w] **23:44** *vuyumci saad* - həysət'in vaxt'en berezərexun oşa saad xib.

[x] **23:44-45** C'eys. 26:31-33

[y] **23:46** Ĭvel măğ. 31:5

47 Me əşurxo ak'i q'oşuni bağtani kalat'in «həgigiyal, me Amdar düzgün amdarey» pi Buxačuğo alxışebi.
48 Tamaşabseynak' t'iya gireśi amdarxonal bütüm me əşurxo ak'i içoğoy bel t'ap'sun qoşt'un qaybaki.
49 İsusa çalxalt'oğon isə Galileyinaxun İz bač'anexun hari çupuxxoxun sagala bütüm me baki əşurxo t'ŏŏxun çurpi bět'unğsay. [z]

İsusa oçalaxbsun

(Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; İoan. 19:38-42)

50-51 T'iya İosif s'iyen sa amdare buy. Şo Kala Şurin üzviney, ama şot'ay c'evk'i q'ərəraxun irəzi teney, şot'aynak' ki, düzgün, xeyirxax hamal Buxačuğoy padçağluği eysuna yaq'bĕğala sa amdarey. Şo İudeyin Arimat'eya şəhərexuney. 52 Şot'in P'ilat'i t'ŏğŏl taśi İsusi meyidəne çureśi. 53 Meyidə xaçe loxolxun śivk'i parçina bəc'ürepi. Oşa q'ayane kašeśi, hələ memaçağ şuk'k'al nu oçalaxeśi sa mağarina lanexi. 54 T'e ği Həzirluğ bĕğala ğiney, [a] Şamat' ğiyal ĭšalayinşebaksay.
55 İsusaxun sagala Galileyinaxun hari çupuxal İosifi bač'anexun taśi mağarina q'a Şot'ay meyidə t'iya hetər laxsuna at'unk'i. 56 Şot'oğon k'oya taśi şaat' adeğala oyurxoxun toyexlu c'əyinxot'un həzirbi. Şamat' ğine isə Buxačuğon bürüşi k'inək' hik'k'al əştet'unbi. [b]

24

İsusi bĕyinbaksun

(Mat'. 28:1-10; Mrk'. 16:1-11; İoan. 20:1-18)

1 Şamat'i samci ğine [c] savaxt'an üşenen, çupuğon içoğoy həzirbi adeğala oyurxo ext'i mağarin t'ŏğŏlt'un taśi. Şot'oğoxun sagala q'erəzəl sa hema amdar buney.
2 Şot'oğon hari mağarin çomost'a bakala ĭĕna t'ŏŏx t'ık'ıreśit'un ak'i.
3 Bona baśi isə Q'ončux İsusi meyidə tet'un bĕğĕbi.
4 Şorox çəşmişəki mandet'uniy. Bürdən içoğoy bĕš s'ĕq'e işig k'inək' s'aldala paltarla p'ĕ işq'are c'eri.
5 Çupuxxo q'ĭyene haq'i. Şorox çooq'a past'unśi. İşq'arxon isə xavart'un haq'i: «Vĕn het'aynak'nan dirist' Bakalt'u p'urit'oğoy arane qĕvesa?
6 Şo memiya butene, Şo bĕyinbakene! Hələ Galileyina bakat'an Şot'in vĕx pit'u ef eyex badanan: 7 "Amdari Ğar günaxkərxoy kiye tadeğalane, şot'oğonal Şot'o xaçe loxol t'ĕq't'alt'un. Xibimci ğine isə Şo bĕyinbakalane"». [d] 8 Çupuğonal İsusi

---

[z] **23:49** Luk'. 8:2-3

[a] **23:54** *Həzirluğ bĕğala ği* - yəni iudeyxost'a ĭvel hesabbakala Şamat' ğineynak' həzirluğ bĕğĕğala qomci ği.

[b] **23:56** C'eys. 20:10; K'an. 5:14

[c] **24:1** *şamat'i samci ği* - yəni bazarin ği

[d] **24:6-7** Mat'. 16:21; 17:22-23;

əyitmoğo eyext'un badi.
[9] Şot'oğon t'et'iin qaybaki bütüm me baki əşurxo İsusi sas's'e şagirdə q'a t'ĭyəmin amdarxo exlətt'unbi. [10] Me xavara ap'ost'olxo p'ap'esp'alorox Magdallu Mariya, Yoxanna, İak'ovi nana Mariya saal sa hema q'erəz çupuxey. [11] Ama ap'ost'olxo şot'oğoy əyitmoğo tet'un vĕbaki, bütüm me əşurxo içoğoynak' vĕbakala tene ak'esay. [12] Ama P'et'er t'it'eri mağarina bĕğsane taśi. Şot'in hari bona bĕği t'iya saycə meyidə bəc'ürpi parçoğone ak'i. Me əşlə gele məət't'əl mandiyal iz k'oyane qaybaki.

İsusi p'ə şagirdə ak'esun

(Mrk'. 16:12-13)

[13] Hat'e ği şagirdxoxun p'ŏğŏ Yerusalimaxun altmış st'adi [e] ăxil bakala Emmaus uk'ala ayizet'un taysay. [14] Şot'oğon bito me əşurxoy barada içoğoy arane exlətt'unbsay. [15] Şot'oğon exlətp'ala, sun-suna içoğoy fikirxo uk'ala vədineyal İsus İç ĭšalayinşaki şot'oğoxun sagala yaq' taysane burqi. [16] Ama şot'oğon İsusa tet'un çalxi, içoğoy pulmux ğaçeśeney.
[17] İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Mo het'ay baradanan metər yaq' taysun exlətpsa?» Şorox beyköf çurt'unpi. [18] Şot'oğoy boşt'an K'leop'a s'iyen bakalt'in pine: «Yerusalima baksun-baksun me baki əşurxoxun xavar nu bakalo saycə hunnu unko p'oy?» [19] İsusen «mani əşurxoxun?» pine. Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusi bel hari əşurxoxun. Şo Buxačuğoy q'a amdarxoy piyes İz uk'ala əyitmoğon q'a əməlxon c'ək'eğala sa xavareçaley. [20] Beşi samci bĕyinšxon q'a kalaluğbalxon Şot'o bespsuni caza tadi xaçe loxol t'ăq't'est'undi. [21] Yanal umudyanbaksay ki, me amdar gələcəye İsraila çark'est'alone. Hamal, me əşur xib ği bĕše bake, [22] ama beş çupuxxoxun bəzit'oğon yax mat mandala əşurt'un exlətpsa. Şorox savaxt'an üşenen meyid laxeśi mağarina taśi [23] bĕğet'un ki, t'iya meyid butene. Next'un ki, içoğo t'et'iya angelxone ak'eśe, şot'oğon İsusi dirist' baksunat'un pe. [24] Oşa beşt'oğoxun bəziyoroxal mağarina taśi hər şeya çupuğon içoğo exlətpi k'inək't'un ak'e. Ama İsusa İçu ak'itet'un».
[25] T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Ay haq'ılsuzxo! Xavareçalxoy pit'oğo vĕbaksun văx heq'ədər çətine tadesa! [26] P'oy tenan k'alpe ki, Xrist'osen İz kala s'iya bütüm me koruğxoxun c'ovaki q'azayinşalaney?» [27] Oşa Şot'in Ĭvel Śame boş Moiseyi girkurxoxun burqi xavareçalxoy girkurxol śirik' İz barada śameśi bito ganxo q'andırişebi.
[28] Şorox içoğoy tağala ayiza hari

20:17-19; Mrk'. 8:31; 9:31; 10:32-34; Luk'. 9:22; 18:31-33

[e] **24:13** *altmış st'adi* - təxminən 11 k'ilometr

p'ap'at'an, İsusen İçu t'etəre taşeri ki, güvə hələ t'et'iinal t'ağay tağale.
29 Ama şot'oğon İsusa "eki, yaxun manda! Ene biyəne, běğal batksaxe" pit'un. Şoval içoğoxun sagala k'oyane baśi.
30 Hari šum ukala vədine, İsusen šuma ext'i şükürbala afırınal pit'uxun oşa cöybi şot'oğone tadi. 31 Hame vədə şot'oğoy pulmux qayeśi, şot'oğonal İsusa çalt'unxi. Ama İsus şot'oğoy piyexun aneçi. 32 Şot'oğon pit'un: «Şot'o görəne Şot'in yaxun yaq'a exlətp'i Ĭvel Śama q'andırişat'an beş ük' metər bəc'ük'eśi boksay!»
33 Şorox hat'e saad hayzeri Yerusalimat'un qaybaki. Hariyal sas's'e şagirdə q'a şot'oğoxun sagala bakalt'oğo gireśit'un ak'i.
34 Şot'oğonal içoğo Q'ončuğoy həgigiyal běyinbaksuna saal Simona ak'esunat'un exlətpi. 35 T'e vədə harit'oğonal yaq'a içoğoy bel hari əşurxo q'a İsusa šum cöybat'an hetər çalxsunat'un exlətp'i.

İsusi sas's'e şagirdə ak'esun

(Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)

36 Mot'oğon me barada exlətp'ala vədine bürdən İsus İç şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!»
37 Şorox çəşmişt'unbaki, içoğo q'ĭyen haneq'i, fikirt'unbi ki, içoğoy piyese ak'esa. 38 Ama İsusen şot'oğo pine: «Het'aynak'nan q'ĭbsa? Het'u görənən ef ük'e metər fikirxo eşt'a?
39 Bez kulmoğo q'a turmoğo běğanan. Mo Zuzu! Za kuldanan běğanan! Axıri urufi nə bədən tene baksa, nə ŭq'ĕn, ama Zast'a bune». 40 İsusen mot'o pi şot'oğo İz kulmoğo q'a turmoğone ak'est'i. 41 Şorox içoğoy mŭqexun hələl vĕtet'unbaksay, mat mandet'uniy. T'e vədə İsusen pine: «Ukala şey buvĕx?» 42 Şot'o sa tikə ap'esp'i çəli q'a sa k'ot'or uč'e şamt'un tadi. 43 İsusenal ukuna ext'i şot'oğoy piin běš kəye.
44 Oşa İsusen şot'oğo pine: «Vĕxun sagala bakat'an Bez pi əyitmoğoy məənə money: Moiseyi k'anunast'a, xavareçalxoy girkurxost'a q'a Ĭvel mĕğurxost'a Bez barada śameśiyorox bex p'ap'alane».
45 Oşa İsusen Ĭvel Śama hetər düzgün q'amişaksunane şot'oğo zombi. 46 Şot'in pine: «Metəre śameśe: Xrist'os koruğ zapi biyalane, xib ği oşa isə běyinbakalane.
47 Yerusalimaxun burqi bütüm millətxoynak' içoğoy günaxxo toobinen bağışlayinşaksun Şot'ay s'iyen karooz bakalane. 48 Vĕn bütüm me əşurxoy şahidxonan. 49 Mone, Zu Bez Bavan vĕx əyit tadi Bakalt'u yaq'aboz. Vĕn isə, göynuxun eğala zora haq'amin, Yerusalimaxun c'emakinan». [f]

İsusi göynul ĕqesun

(Mrk'. 16:19-20; Ap'ost'. 1:9-11)

50 Oşa İsusen şot'oğo şəhərexun

---

[f] **24:49** Ap'ost'. 1:4

c'evk'i Bet'anyanal śirik' eneçeri, İz
kula alabi şot'oğo xeyir-bərəkəte tadi.
51 Xeyir-bərəkət tast'unal şot'oğoxun
əxilbaki göynule ĕqeśi. 52 İz şagirdxon
Şot'o bult'un k'os'bi, mŭq-mŭqal
Yerusalimat'un qaybaki.
53 Metərluğen, şorox həmişə
Buxačuğo alxışpsun xramat'un
baksay.

© 2019 Translation Services International